

ANALIZA SITUACIJE U OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE I INKLUIZIJE U OPĆINI ŽIVINICE SA OSVRTOM NA RASELJENA LICA I POVRATNIKE¹

**UKLJUČUJUĆI ANALIZU UZROKA, ULOGA I NEDOSTATAKA
KAPACITETA U VEZI SA DEFINISANIM PRIORITETNIM
PROBLEMIMA**

Mart 2015. godine

¹ Analiza urađena od strane Komisije za socijalnu zaštitu/skrb i inkluziju i Općinskog operativnog tima uz podršku UNICEF-a

SADRŽAJ

SKRAĆENICE -----	04
1.UVOD -----	06
1.1. Općinski model implementacije programa jačanja sistema socijalne zaštite i inkvizicije (SZI model) -----	09
2. PROCJENA SITUACIJE U OPĆINI ŽIVINICE -----	12
2.1. Opći podaci/stanovništvo -----	12
Tabela 1. Pregled broja djece/maloljetnih lica po godinama starosti -----	15
Tabela 2. Pregled broja punoljetnih lica po godinama starosti -----	15
2.2. Mjesne zajednice -----	15
2.3. Lokalna ekonomija -----	16
2.4. Tržište rada-----	17
2.5. Javna administracija i strateški dokumenti općine-----	17
2.6. Obrazovanje-----	18
2.7. Zdravstvena i socijalna zaštita -----	19
2.8. Bezbjednost -----	20
2.9. Civilno društvo i mladi-----	20
2.10. Kultura i sport-----	21
2.11. Mediji -----	21
3. PROCJENA SITUACIJE U SEKTORIMA SOCIJALNE ZAŠTITE -----	22
3.1. Sektor lokalne samouprave -----	22
Tabela 3. Pregled budžetskih izdvajanja za socijalnu zaštitu-----	22
3.2. Socijalni sektor -----	24
Tabela 4. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u JU Centru za socijani rad Živinice-----	27
Tabela 5. Pregled djece korisnika socijalne zaštite-----	28
Tabela 6. Pregled prava u oblasti dječje zaštite i broj korisnika/ca-----	31
Tabela 7. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca socijalne zaštite -----	33
Tabela 8. Pregled prava u oblasti socijalne zaštite punoljetnih lica i broj korisnika/ca -----	34
Tabela 9. Pregled prava porodica sa djecom u oblasti socijalne zaštite i broj korisnika/ca-----	35
3.3. Obrazovni sektor -----	36
Tabela 10. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u predškolskim ustanovama-----	37
Tabela 11. Pregled broja djece korisnika usluga predškolskih ustanova u školskoj 2013/2014. godini -----	38
Tabela 12. Pregled broja djece korisnika usluga predškolskih ustanova u školskoj 2014/2015. godini -----	39
Tabela 13. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u osnovnim školama	41
Tabela 14. Pregled broja učenika/ca u osnovnim školama u školskoj 2013/2014. godini -----	46
Tabela 15. Pregled broja učenika/ca u osnovnim školama u školskoj 2014/2015. godini -----	47
Tabela 16. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u srednjim školama--	51
Tabela 17. Pregled broja učenika/ca u srednjim školama u školskoj 2013/2014. godini -----	52
Tabela 18. Pregled broja učenika/ca u srednjim školama u školskoj 2014/2015. godini -----	53
3.4. Zdravstveni sektor -----	57
Tabela 19. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u JZU Domu zdravlja -----	58
Tabela 20. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga primarne zdravstvene zaštite-----	59
Tabela 21. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga primarne zdravstvene zaštite-----	60
Tabela 22. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u Centru	

za mentalno zdravlje -----	60
Tabela 23. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga Centra za mentalno zdravlje -----	61
Tabela 24. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga Centra za mentalno zdravlje -----	62
Tabela 25. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u Centru za hemodijalizu Živinice -----	63
Tabela 26. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga sekundarne zdravstvene zaštite-----	63
Tabela 27. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga sekundarne zdravstvene zaštite-----	64
 3.5. Sektor sigurnosti i pravosuđa -----	65
Tabela 28. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u sektoru policije-----	65
Tabela 29. Pregled registrovanih maloljetnih lica u sukobu sa zakonom-----	66
Tabela 30. Pregled registrovanih punoljetnih lica u sukobu sa zakonom-----	67
Tabela 31. Pregled registrovanih žrtava nasilja u porodici i nasilja nad maloljetnim licima ---	67
Tabela 32. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u sektoru pravosuđa -----	70
Tabela 33. Pregled evidentiranih i procesuiranih slučajeva maloljetnih lica u sukobu sa zakonom -----	72
Tabela 34. Pregled maloljetnih lica prema kojima su izrečene odgojne mjere i kaznene odredbe-----	73
Tabela 35. Pregled evidentiranih i procesuiranih sučajeva nasilja u porodici i nasilja nad maloljetnim licima -----	75
 3.6. Sektor civilnog društva od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju-----	78
Tabela 36. Pregled zaposlenih profesionalaca, volontera, administrativnog i tehničkog kadra u sektoru civilnog društva -----	78
Tabela 37. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga organizacija civilnog društva -----	80
Tabela 38. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga organizacija civilnog društva -----	82
 4. ANALIZA POSTOJEĆIH I POTREBNIH REFERALNIH MEHANIZAMA U OBLASTI SOCIJALNE/ DJEČIJE ZAŠTITE -----	84
4.1. Analiza postojećih referalnih mehanizama u općini Živinice u oblasti socijalne/dječije zaštite i inkluzije-----	86
4.2. Analiza potrebnih referalnih mehanizama u općini Živinice u oblasti socijalne/dječije zaštite i inkluzije-----	88
 5. ANALIZA POSTOJEĆIH INSTITUCIONALNIH MEHANIZAMA ZA KOORDINACIJU INTEGRISANOG PRISTUPA-----	90
 6. ANALIZA SITUACIJE PO PITANJU PRIORITETNIH SOCIJALNO ISKLJUČENIH GRUPA -----	93
6.1. Definicija problema-----	96
6.2. Analiza uzroka-----	97
6.3. Analiza uloga -----	99
6.4 Analiza nedostataka kapaciteta -----	101
 7. BIBLIOGRAFIJA-----	104

SKRAĆENICE

BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
TK	Tuzlanski kanton
JU CSR	Javna ustanova Centar za socijalni rad
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
UN	Ujedinjene nacije
UNHCR	(United Nations High Commissioner for Refugees) Agencija Ujedinjenih naroda za pomoć izbjeglicama
UZOPI BiH	Unija za održiv povratak i integracije u Bosni i Hercegovini
UNICEF	(United Nation Children's Fund) Međunarodni fond Ujedinjenih nacija za djecu
KAP	(Assess Knowledge, Attitudes and Practices towards IDPs and Returnees) Istraživanje položaja najsročnijih kategorija stanovništva
SZI Komisija	Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju
UNDP	(United Nations Development Programme) Razvojni program ujedinjenih nacija
IOM	(International Organization for Migration) Međunarodna organizacija za migracije
HWA	Hilfswerk Austria International
BHLS	Bosanski humanitarni logistički servis
FLD	Fondacija lokalne demokratije
VP BiH	Udruženje „Vaša prava“ Bosna i Hercegovina
OSCE	(Organization for Security and Cooperation in Europe) Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi
CARE	Međunarodna organizacija za borbu protiv siromaštva
NVO	Nevladina organizacija
CIVITAS	(Institute for the Study of Civil Society) Obrazovni centar za demokratiju i ljudska prava
SOTAC	(Social Sector Adjustment Technical Assistance Credit, Kredit za stručnu pomoć socijalnom sektoru)

Baza podataka o korisnicima socijalne zaštite pri JU CSR BiH

OŠ	Osnovna škola
MZ	Mjesna zajednica
JU	Javna ustanova
JZU	Javna zdravstvena ustanova
CMZ	Centar za mentalno zdravlje
UKC	Univerzitetsko klinički centar Tuzla
JP	Javno preduzeće
PS	Policijska stanica
MSP	Mala i srednja preduzeća
ZZIPO	Zaštita zdravlja i pomoć
KM	Konvertibilna marka

1. UVOD

U Bosni i Hercegovini trenutno živi oko 85.000 interno raseljenih osoba i preko 470.000 manjinskih povratnika. Sredinom 2010. godine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Revidiranu strategiju za provedbu Anekса VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, kako bi se ubrzao proces pronalaženja trajnih rješenja za izbjeglice, interno raseljene osobe i povratnike.

Vlasti u Bosni i Hercegovini i međunarodni partneri prepoznali su važnost ovog problema, te su 2013. godine potpisali zajedničku izjavu, kojom su najavili dodatno operacionaliziranje Revidirane strategije za provedbu Anekса VII Dejtonskog sporazuma. U skladu sa tim, UNHCR je 2014. godine započeo provedbu projekta pod nazivom „**Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma**“. Ukupna vrijednost projekta je 8.107.500 EUR. Većinu sredstava, u iznosu od 7.000.000 eura, obezbijedila je Evropska unija kroz paket IPA 2012, dok je 1.107.500 EUR osigurao UNHCR. UNHCR je implementaciju projekta povjerio partnerima koji imaju dugogodišnje iskustvo, a to su: Razvojni fond Ujedinjenih nacija (UNDP), Dječji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Hilfswerk Austria International (HWA), Bosanski humanitarni logistički servis (BHLS), Fondacija lokalne demokratije (FLD) i Vaša prava BiH (VP).

Glavni cilj projekta je obezbjeđivanje trajnih rješenja za najugroženije porodice raseljenih lica, manjinskih povratnika i žena - žrtava rata, i to kroz timski rad i saradnju lokalnih vlasti, mjesnih zajednica, civilnog društva i projektnih partnera. Jedan od osnovnih zadataka je osnivanje timova na lokalnom nivou, sastavljenih od predstavnika opštinskih/općinskih vlasti, organizacija civilnog društva i partnerskih organizacija, koji će efikasno i transparentno identifikovati najugroženije porodice iz pomenutih kategorija, i kroz projektna sredstva obezbijediti konkretnu pomoć za njih. Ova pomoć će obuhvatiti kreiranje radnih mjesta ili mogućnosti za samozapošljavanje zasnovanih na potrebama i mogućnostima svakog pojedinca/ke, stimulisanje i povezivanje individualnih proizvođača sa kompanijama kako bi se osigurao plasman proizvoda, izgradnju i sanaciju stambenih jedinica sa pratećom infrastrukturom, efikasnu i pravovremenu pravnu pomoć, te psiho-socijalnu integraciju povratnika/ca u lokalne zajednice. Pored individualne pomoći, partneri će raditi i na poboljšanju kvaliteta socijalnog ambijenta, kroz pružanje podrške centrima za socijalni rad, formiranju općinske komisije za socijalnu zaštitu i inkluziju, poboljšanje zdravstvenih usluga i kućne njegе za starije, omogućavanje bolje socijalne i zdravstvene zaštite i obrazovanja za djecu iz ugroženih porodica, kao i kroz skretanje pažnje javnosti na probleme sa kojima se suočavaju raseljena lica, povratnici i žene – žrtve rata.

UNICEF će pružiti podršku lokalnoj zajednici u razvijanju Akcionalih planova za socijalnu zaštitu i inkluziju, koji će biti utemeljeni na detaljnim procjenama situacije ranjivih grupa, te koji će kasnije činiti integralni dio lokalnih razvojnih strategija. Procjena situacije ima fokus na povratnike i raseljena lica, sa posebnim osvrtom na stanje u sektorima socijalne i dječje zaštite, zdravstva, obrazovanja i pravosuđa, uključujući i socio-ekonomske faktore. Takođe, UNICEF će dati podršku lokalnoj zajednici da osigura specifične usluge iz oblasti socijalne zaštite i inkluzije za određen broj djece i porodica.

U okviru projekta uspostavljena je Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju Općine Živinice (u daljem tekstu Komisija) i Općinski operativni tim (u daljem tekstu OOT) u okviru kojeg su imenovane tri grupe: Radna grupa za socijalnu zaštitu i inkluziju, Radna grupa za ekonomsku održivost i Radna grupa za stanovanje. Komisija za socijalnu zaštitu u inkluziji i Radna grupa za socijalnu zaštitu i inkluziju uspostavljeni su kao trajno tijelo Općine Živinice, dok Radna grupa za ekonomsku održivost i Radna grupa za stanovanje djeluju u okviru implementacije projekta.

Općinsku SZI Komisiju čine predstavnici Općine Živinice, sektora socijalne zaštite, obrazovanja i zdravstva, policije, lokalnih organizacija civilnog društva, izbjeglih i raseljenih osoba i drugih relevantnih partnera. Komisija ima ključnu ulogu u primjeni općinskih modela socijalne zaštite i inkluzije i djeluje kao tijelo s pravom odlučivanja po pitanjima socijalne zaštite

i inkluzije, dok Općinski operativni tim, odnosno Radna grupa za socijalnu zaštitu i inkluziju pruža podršku radu Komisije, tretira određena pitanja i pruža usluge na operativnom nivou.

Tokom implementacije projekta, Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju i Općinski operativni tim, odnosno Radna grupa za socijalnu zaštitu i inkluziju, izvršili su procjenu stanja ugroženih grupa u lokalnoj zajednici, uz fokus usmjeren na marginalizovane grupe građana iz porodica raseljenih lica i povratnika, a vezano za različite sektore: obrazovanje, zdravstvo, socijalnu i dječiju zaštitu, policiju, pravosuđe i druge sektore. Procjena stanja postojećih sistema socijalne zaštite i inkluzije, uključujući raspoložive i potrebne socijalne usluge, poslužiće kao polazna osnova za izradu općinskog akcionog plana za unapređenje socijalne zaštite i inkluzije, te činiti sastavni dio razvojnih dokumenata Općine Živinice.

Analiza situacije obuhvata:

- Prikupljanje raspoloživih podataka o situaciji u općini Živinice i posebno o stanju ranjivih grupa u općini, prvenstveno kada se radi o raseljenim licima i povratnicima;
- Analizu podataka iz raspoložive baze podataka o položaju povratnika i raseljenih lica koja je rađena za potrebe UNHCR-a (UZOPI BiH);
- Istraživanje znanja, stavova i praksi o povratnicima i interno raseljenim osobama (KAP).
- Informacije dobijene u razgovoru sa lokalnim projektnim partnerima;
- Istraživanje i analizu raspoloživih i potrebnih usluga u oblasti socijalne zaštite i inkluzije;
- Analizu raspoloživih i potrebnih referalnih mehanizama;
- Istraživanje o raspoloživim institucionalnim mehanizmima za koordinaciju i provođenje integrisanog pristupa socijalnoj zaštiti i inkluziji;

U analizu situacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije, uvršteni su rezultati istraživanja **Unije za održiv povratak i integracije u Bosni i Hercegovini (UZOPI)**, multietničke, nevladine organizacije čija je glavna misija potpuna depolitizacija povratka i stvaranje uslova za održivi povratak izbjeglica i raseljenih lica, te njihova integracija u društvenu zajednicu. UZOPI je provodio projekt istraživanja i identifikacije potreba i akutnih problema povratnika, izbjeglica i raseljenih lica u BiH. U saradnji sa UNHCR-om projektne aktivnosti su počele u julu 2013. godine, a cilj istraživanja jeste identifikovati probleme u mikrolokacijama i predložiti njihova rješenja na osnovu kriterija ugroženosti.

Istraživanje se provodilo u cilju konkretnе pomoći koju provode međunarodne organizacije zajedno sa domaćim institucijama. Metodologija istraživanja uključuje direktnu komunikaciju sa različitim izvorima informacija: povratnici i UZOPI monitoring na terenu, predstavnici mjesnih zajednica, udruženja građana i nevladine organizacije, humanitarne, vjerske i karitativne organizacije, ustanove za socijalni rad i zapošljavanje, obrazovne i zdravstvene institucije, lokalne vlasti. Istraživanje se provodi u dvije faze i obuhvata istraživanje 41 opštine/grada u BiH. U svrhu projekta istraživanja i identifikacije potreba i akutnih problema povratnika, izbjeglica i raseljenih lica u BiH, UNHCR i UZOPI su izvršili procjenu trenutne situacije lokalnih zajednica u BiH u odnosu na preostale probleme iz Aneksa VII, te pružili lokalnim vlastima pouzdane i dogovorene osnove za bavljenje preostalim problemima iz Aneksa VII.

Oblasti koje su predmet UZOPI istraživanja su definisane Revidiranom strategijom za provedbu Aneksa 7 Dejtonskog mirovnog sporazuma, a ima ih deset: obnova i rekonstrukcija stambenih jedinica, povrat imovine, elektrifikacija, infrastruktura, zdravstvena zaštita, pravo na školovanje, socijalna skrb, ekonomska održivost, deminiranje i sigurnost, naknada štete. Uvidom u rezultate istraživanja UZOPI-a, utvrđena su određena pitanja od značaja za općinu Živinice, o potrebama porodica interno raseljenih osoba i povratnika.

Prilikom popunjavanja SZI upitnika od strane relevantnih institucija/organizacija općine Živinice i izrade situacione analize, SZI Komisija je koristila podatke iz različitih izvora (lokalna uprava, policija, zavod za zapošljavanje, dom zdravlja, sudstvo, NVO i sl.), uključujući i UZOPI bazu podataka koja im je bila na raspolaganju. U određenim sektorima SZI Komisija nije prikupila izdvojene podatke o raseljenim licima i povratnicima, jer isti ne postoje, pa je u takvim slučajevima SZI Komisija dala vlastitu procjenu po kategorijama ciljne populacije ovog projekta.

Na teritoriji općine Živinice, prema posljednjim ažuriranim podacima iz UZOPI baze podataka, izvršen je **povrat imovine** svim građanima, a u mjesnim zajednicama Živinice Centar, Šahići i Donja Višća iskazana je hitna potreba u oblasti ostvarenja prava na besplatnu pravnu pomoć građanima, te je konstatovano da je informisanost građana o dostupnosti pravne pomoći jako loša. Ukupno su evidentirana 53 domaćinstva koja nisu priključena na **električnu mrežu**, a u MZ Šahići je iskazana potreba za javnom rasvjетom. Takođe, prema istoj bazi podataka, na području ove općine potrebno je obnoviti 5 stambenih jedinica u MZ Tupković, dok je 47 porodica i 188 potencijalnih povratnika izrazilo želju za povratkom, te im je **potrebno obnoviti porušene ili devastirane stambene objekte** na području MZ Gornja Višća. Najveća potreba i problem je rješavanje statusa korisnika kolektivnih centara "Višća" i "Karaula", gdje oko 30 porodica čeka na izgradnju kuća u povratničkim mjestima, dok u MZ Kovači hitna potreba se odnosi na rješavanje statusa 6 korisnika alternativnog smještaja. U MZ Tupković prisutan je problem sa **zaostalim minama** i nerasaćenim minskim poljima, a stanovništvu u MZ Centar – Živinice problem sa minama pravi napušteni vojni objekat.

Prema istoj bazi podataka, na teritoriji općine Živinice, postoji veliki broj porodica u **stanju socijalne potrebe**, a koje ne koriste nikakvu pomoć, dok je u MZ Bašigovci evidentirano 10 osoba koje su korisnici usluga CSR. U MZ Kovači evidentirano je 10 osoba iz kategorije povratnika i raseljenih lica, koje su korisnici socijalne pomoći, a hitna potreba je iskazana u oblasti socijalne zaštite koja bi se odnosila na povećanje ove pomoći.

Prema istoj bazi podatka, svi povratnici koji su izrazili želju ostvaruju **pravo na obrazovanje**, a evidentirana su 2 lica koja isto pravo ne ostvaruju. U MZ Šahići 1 lice iz kategorije manjinskih povratnika je zaposleno u obrazovnim institucijama. U MZ Živinice Centar iskazana je hitna potreba za opremanjem postojećih školskih objekata odgovarajućom opremom za izvođenje nastave.

Prema UZOPI bazi podataka, u općini Živinice 12 lica ne ostvaruje prava na **zdravstvenu zaštitu i osiguranje**. U MZ Šahići i Donja Višća je iskazana potreba za izgradnjom zdravstvene ambulante, a u MZ Kovači otvaranje apoteke. U MZ Živinice Centar je iskazana hitna potreba za opremanjem Doma zdravlja aparatom za dijagnostiku najčešćih oboljenja. Prema istoj bazi podataka, na području ove općine evidentirano je 90 **radno sposobnih i nezaposlenih lica** u MZ Šahići i 40 (25 mlađih) radno sposobnih i nezaposlenih lica u MZ Kovači. U većini ruralnih mjesnih zajednica je iskazana potreba za poljoprivrednim poticajem (poljoprivredne mašine, sadnice, sjemena, stoka, itd.).

U okviru implementacije projekta „Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma“ u svih 10 projektnih lokacija UNICEF je tokom novembra/ decembra 2014. godine sproveo **bazno istraživanje znanja, stavova i praksi (KAP)** o povratnicima i interno raseljenim osobama (IDP). Istraživanje je obuhvatalo i kvantitativne i kvalitativne metode, a za ovu namjenu korišten je sistem kompjuterski potpomognutog telefonskog anketiranja (CATI), te rad s fokus grupama na terenu (SZI komisije i SZI radne grupe, kao i dvije fokus grupe sa stanovništvom koje živi u kolektivnim centrima/ alternativnom smještaju).

Na osnovu preliminarnih podataka o broju stanovnika po opštinama/općinama iz 2013. godine, projektne lokacije su podijeljene u tri grupe: male opštine (do 45.000 stanovnika), srednje (iznad 45.000 do 90.000 stanovnika) i velike opštine (preko 90.000 stanovnika). U skladu s takvom podjelom projektnih lokacija, broj anketiranih stanovnika je bio sljedeći: po 100 stanovnika u malim opštinama, 150 u srednjim i po 200 stanovnika u velikim opštinama. Dakle, na svih 10 lokacija ukupno je anketirano 1.500 stanovnika starijih od 18 godina, a slučajni izbor domaćinstava koja su učestvovala u anketi obezbjeđen je slučajnim izborom telefonskih brojeva iz baze svih fiksnih telefonskih brojeva, dok je slučajan izbor sagovornika u okviru domaćinstva ostvaren primjenom tehnike zadnjeg rođendana.

U svrhu KAP istraživanja korišten je posebno kreiran upitnik koji sadrži nekoliko osnovnih grupa pitanja:

1) upoznatost opšte populacije da na području predmetne opštine žive povratnici i IDP, te informisanost o njihovom položaju u zajednici;

2) procjena položaja povratnika u odnosu na domicilno stanovništvo po socio demografskim varijablama (pristup obrazovanju; zdravstvu; socijalnim uslugama; zaposlenju; sigurnost i uslovi stanovanja);

- 3) procjena položaja IDP u odnosu na domicilno stanovništvo po osnovu istih socio demografskih varijabli;
- 4) prihvatanje povratnika i IDP (mjerjenje socijalne distance);
- 5) ponašanje, tj. odnos okoline prema povratnicima i IDP.

Na osnovu KAP istraživanja sprovedenog u općini Živinice, 67.6% stanovnika zna da na području njihove općine žive povratnici i interna raseljene osobe, a od ukupno 10 projektnih opština upravo je u Živinicama evidentirana najbolja upoznatost domicilnog stanovništva sa položajem koji u njihovoj općini imaju povratnici i IDP (55.4% ispitanika je odgovorilo da je dosta dobro upoznato sa njihovim položajem). Što se tiče procjene položaja povratnika u odnosu na položaj domicilnog stanovništva, u Živinicama u prosjeku 66.9% smatra da je njihov položaj po svim socio demografskim varijablama isti kao kod domicilnog stanovništva, dok je procjena položaja IDP u odnosu na položaj domicilnog stanovništva u ovom segmentu nešto veća i kreće se u prosjeku oko 70.5%. Međutim, stav da povratnici i IDP trebaju ostati da žive na području njihove općine rijetko je zastupljen u Živinicama (12.0 i 7.7% respektivno), dok su se ostali izjasnili da povratnici trebaju otići da žive negdje drugdje ili uopšte nisu odgovorili na ovo pitanje (ovo proizilazi iz stava da po većini pitanja povratnici imaju donekle privilegovan položaj u odnosu na domicilne stanovnike).

Na kraju, bez obzira na prethodni pokazatelj, rezultati istraživanja su pokazala da se ponašanje prema povratnicima/ IDP u Živinicama u 90.6%, odnosno 95.6% ne razlikuje od načina na koji se većina ljudi u općini ponaša i prema domicilnom stanovništvu.²

Tokom izrade Analize situacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije, korišteni su relevantni dokumenti Općine Živinice, relevantna zakonska regulativa i međunarodne konvencije i deklaracije koje se odnose na prava ljudi i djece. Pitanja u sektorskim upitnicima su podijeljena po kategorijama: osnovni demografski podaci, podaci o ekonomskoj situaciji, pitanja koja se tiču socijalne isključenosti, pitanja koja se odnose na uslove u kojima žive punoljetna i maloljetna lica, prvenstveno kada se radi o marginalizovanim grupama sa posebnim osvrtom na djecu, raseljena lica i povratnike, te manjinske grupe naroda.

Pored izrade opsežnog polaznog dokumenta o situaciji u oblasti socijalne zaštite i inkluzije u općini Živinice, ova analiza omogućava i identifikaciju najugroženijih grupa, definisanje prioritetnih potreba tih grupa, te analizu uzroka i nedostataka kapaciteta pružalaca usluga, te nosilaca prava/korisnika usluga.

Na osnovu urađene analize, općina Živinice će izraditi akcioni plan za unapređenje socijalne zaštite i inkluzije za najugroženije grupe. Akcioni plan će jasno definisati način prevazilaženja nedostataka i jaza između potreba i raspoloživih resursa, usluga i referalnih mehanizama u općini Živinice. Očekuje se da će Akcioni plan razvoja socijalne zaštite i inkluzije za 2016-2017. godinu biti usvojen od strane Općinskog vijeća (OV) Živinice do kraja 2016. godine.

Općinski akcioni plan razvoja socijalne zaštite i inkluzije će takođe poslužiti kao koristan izvor informacija i polazna osnova u smislu razvoja socio-ekonomskih prioriteta Općine Živinice, uključujući i kreiranje razvojne strategije općine.

1.1. Općinski model implementacije programa jačanja sistema socijalne zaštite i inkluzije (SZI model)

Program Jačanja sistema socijalne zaštite i inkluzije (SZI), a naročito njegov Općinski model implementacije (SZI model), osmišljen je da pruži podršku vladinim organima u Bosni i Hercegovini (BiH) kako bi doprinijeli iskorjenjivanju socijalnog isključivanja, dječijeg siromaštva, diskriminacije i nejednakosti u ostvarivanju pristupa osnovnim uslugama sveukupne socijalne zaštite u lokalnim zajednicama, kao i da bi ispunili međunarodne obaveze u vezi sa socijalnom zaštitom. Obaveza SZI modela je da primjeni holistički, multidisciplinarni i međusektoralni pristup utvrđivanju prioriteta, politika i sredstava za implementaciju kvalitetnih politika i usluga socijalne zaštite i inkluzije.

² „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interna raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine

SZI model je razvijen kao sveobuhvatna, višestrana i dugoročna intervencija, uz postupne promjene u svim važnim područjima politika i usluga socijalne zaštite i inkluzije za djecu i njihove porodice. Ovdje spadaju nastojanja:

- 1) da se pojača stručnost relevantnih ustanova;
- 2) da se poboljša planiranje i provođenje politika socijalne zaštite i inkluzije za djecu i njihove porodice;
- 3) da se osigura rad na terenu i inkluzija djece i omladine kroz učešće;
- 4) da se izgrade inovativne usluge i pristupi ranom dječjem rastu i razvoju, dječjoj zaštiti i inkluzivnom obrazovanju i
- 5) da se podstaknu i institucionaliziraju referalni mehanizam i saradnja između nosilaca odlučivanja, pružalaca usluga i drugih relevantnih ustanova koje rade na zaštiti djece i brizi za djecu. Drugim riječima, filozofija SZI modela je da se stvore kvalitetni kapaciteti, znanje, motivacija i potencijal da se nastavi sa reformama i unaprijede politike i usluge u oblasti socijalne zaštite.

SZI model primjenjuje metodologiju *Pristupa programiranju zasnovanom na ljudskim pravima (SZI metodologija)* i njegove temeljne principe **učešća nosilaca prava i izgradnje kapaciteta nosilaca dužnosti**. Ovi isprepleteni procesi odvijaju se **kroz cijeli SZI model**. SZI model ulaze napore u definisanje i jačanje funkcija, uloga, strateških ciljeva i saradnje između ustanova i stručnih radnika u obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj zaštiti i drugim povezanim sektorima u mjeri u kojoj ti sektori tretiraju konkretne oblike zaštite i inkluzije djece i porodica na lokalnom nivou. Ta nastojanja doprinose unapređenju usluga i poboljšanju života djece i njihovih porodica. Kao takav, **SZI model** može se definisati kao integrисani pristup jačanju sistema socijalne zaštite i inkluzije u lokalnim zajednicama, kroz jačanje vještina, procese odlučivanja zasnovanog na dokazima, te unapređenje integrisanog pristupa uslugama sveukupne socijalne zaštite i inkluzije za djecu i njihove porodice na lokalnom nivou.³

SZI model podržava proces kojim se osigurava da oni koji su izloženi riziku siromaštva i socijalne isključenosti dobiju prilike i resurse neophodne za potpuno učešće u ekonomskom, društvenom i kulturnom životu i za uživanje standarda blagostanja koji se smatraju normalnim u društvu u kome žive. SZI modelom jača se sistem socijalne zaštite i inkluzije kroz adekvatne politike i referalne mehanizme, ulaganje u kvalitetno obrazovanje, zdravstvo, učešće, socijalnu zaštitu i uspješno upravljanje uslugama socijalne zaštite za djecu i njihove porodice u BiH.

Koncepti socijalne i dječje zaštite su međusobno povezani i međusobno se pojačavaju. Socijalna i dječja zaštita nastoje stvoriti „zaštitničko okruženje“, u kojem djevojčice i dječaci nisu izloženi nasilju, izrabljivanju i nepotrebnom odvajanju od porodice, kao i u kojem zakoni, službe, ponašanje i prakse minimiziraju dječiju ugroženost, rješavaju poznate rizične faktore i jačaju vlastitu otpornost djece. EU definiše socijalnu inkluziju kao proces kojim se osigurava da oni koji su izloženi riziku siromaštva i socijalne isključenosti dobiju prilike i resurse neophodne za potpuno učešće u ekonomskom, društvenom i kulturnom životu i za uživanje standarda življenja i blagostanja koji se smatraju normalnim u društvu u kome žive. Inkluzijom se osigurava da oni ostvare veće učešće u donošenju odluka koje utiču na njihove živote i ostvarivanju njihovih temeljnih prava.

SZI model podrazumijeva uspostavljanje saradnje između opštinskih/općinskih organa vlasti, centara za socijalni rad, policije, domova zdravlja, obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva s ciljem povećanja njihovih kapaciteta, alata i koncepata za učenje, projektovanje, implementaciju i monitoring i evaluaciju novih standarda i usluga socijalne zaštite. Dodana vrijednost SZI modela je u jačanju referalnog modela u lokalnoj zajednici, podržavanjem svih relevantnih zainteresovanih strana kako bi oni komunicirali, sarađivali i koordinirali svoje aktivnosti u korist dječijih prava i najboljeg interesa djeteta. SZI modelom se isto tako otvaraju mogućnosti za privatni sektor da podrži volonterske i filantsropske inicijative.

SZI model podrazumijeva proaktivno uključivanje nosioca prava u čitav proces u zajednici, čime im se pružaju vještine i mogućnosti da ispitaju i sa drugima razmijene svoje viđenje stanja zaštite dječijih prava u svojim zajednicama, da daju doprinos u odabiru prioritetnih mjera za zadovoljavanje potreba djece, te da predvode implementaciju akcija u zajednici. SZI

³Dokument „Metodologija uvođenja referalnog mehanizma društvene zaštite i inkluzije djece na lokalnom nivou kroz integrirani pristup“, UNICEF konsultantica Dženana Šabić Hamidović

model prati osnovne vrijednosti ljudskih prava, operacionalizovane kroz primjenu pristupa zasnovanog na ljudskim pravima i stalnih napora na jačanju kapaciteta svih uključenih aktera. Svrha SZI modela je da pruži podršku nosiocima dužnosti u procesu jačanja sistema socijalne zaštite i inkluzije za djecu i njihove porodice kroz:

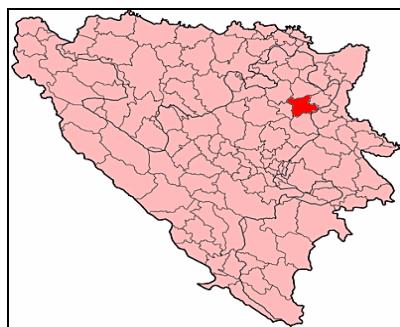
- ✓ Jačanje stručnosti kroz ulaganje u izgradnju kapaciteta relevantnih stručnih radnika (izrada programa i budžeta i pružanje usluga);
- ✓ Podsticanje lokalnih vlasti da planiraju i implementiraju politike socijalne zaštite i inkluzije za djecu i njihove porodice;
- ✓ Podržavanje izrade i vođenja sveobuhvatnih dokaza o razvojnem kontekstu u zajednici na osnovu kontinuiranog socijalnog mapiranja i monitoringa dječijih prava.

SZI model ne treba razumjeti kao jednokratnu intervenciju, nego kao pristup koji evoluira. Nove politike kreiraju se na osnovu kvalitetnog promišljanja o postignutim rezultatima, izazovima i prepoznatim neuspjesima u procesu. Kako se javljaju nove potrebe, i odgovor isto tako treba evoluirati. Ovaj proces je po svojoj prirodi dinamičan: nove generacije djece rastu sa (novim) potrebama i te nove potrebe treba zadovoljiti. Sâma filozofija SZI modela je da se stvore kvalitetni kapaciteti, znanje, motivacija i potencijal da se nastavi sa reformama i unaprijede politike i usluge, kako bi se unaprijedile i razvile lokalne zajednice, a time i društvo u cijelini. Važno je razumjeti da pristupi i modeli aktivnosti prikazani u ovom Priručniku predstavljaju osnovu koja se može nadograditi, prilagoditi ili izmijeniti na osnovu potreba koji postoji i/ili se javi u nekoj zajednici.

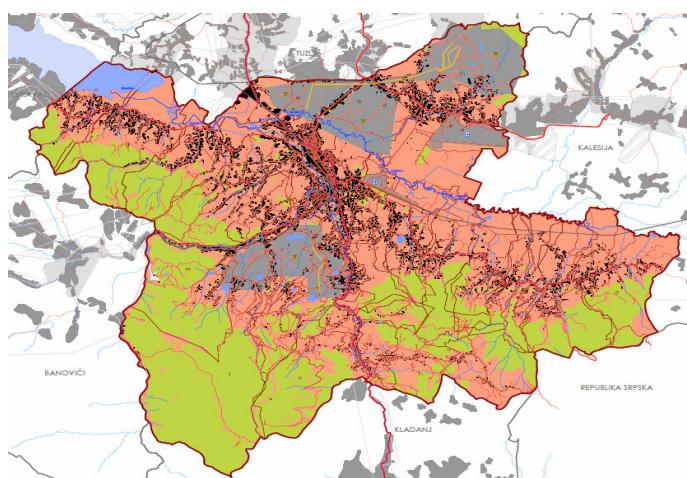
2. PROCJENA SITUACIJE U OPĆINI ŽIVINICE⁴

2.1. Opći podaci/stanovništvo

Općina Živinice pripada Tuzlanskom kantonu koga čini 13 teritorijalno zaokruženih općinskih cjelina sjeveroistočne Bosne i nalazi se na teritoriji Federacije BiH. U prijeratnom periodu to je bila regija u koju je ulazilo 19 opština/općina sa sasvim drugačijim institucionalnim organizacijom. Statusno uređenje općine uređeno je kantonalnim zakonom o lokalnoj samoupravi od 30.06.1998. godine.

Teritorija Općine Živinice je smještena u kotlini gornjeg toka rijeke Spreče, koja je okružene planinama: Konjuh, Bišina, Majevica i Ozren. Površina općinskog prostora iznosi 291 km² i zahvata južni dio teritorije TK, naslonjen na općine: Tuzla, Lukavac, Kladanj, Kalesija i sa jugoistočne strane omeđen 10 km dugom entitetskom linijom Republike Srpske. Grad Živinice je lociran u centralnom dijelu općinske teritorije, na uštu rijeke Gostelje i Oskove i njihovom međurječju sa Sprečom na koti od 232 m.n.v.

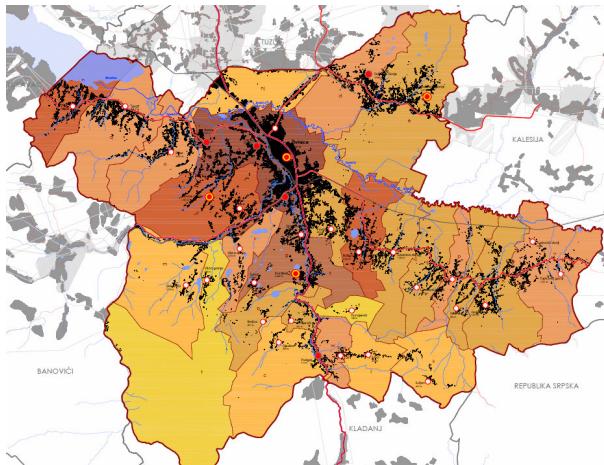

Karta općine Živinice

Na području općine Živinice je prema rezultatima popisa iz 1991. godine živjelo 54.653 stanovnika. U predratnom periodu općina je, prema gustini naseljenosti, bila daleko iznad prosjeka Republike BiH. Tako je, prema popisu iz 1991. godine, prosječna gustina naseljenosti na području općine iznosila 188 stanovnika/km², (u BiH 85 stanovnika/km²). Na ovakvo kretanje stanovništva presudan uticaj su imali elementi prirodnog kretanja stanovništva (natalitet i mortalitet), odnosno njihova rezultanta – prirodni prirast stanovništva. Do početka rata na području općine događale su se značajne i nagle promjene u okviru demografske i socio-ekonomske strukture stanovništva.

⁴ <http://www.opcinazivinice.ba/> od 04.11.2014. godine

U postratnom periodu broj stanovnika na području općine, kao i Kantona, naglo raste. Danas na području općine Živinice, prema posljednjem popisu stanovništva iz 2013. godine, živi 61.201 (30.300M/30.901Ž), dok prema procjeni Komisije broj građana u ovoj lokalnoj zajednici iznosi 88.400 (42.200M/46.200Ž) od čega se 27,9% odnosi na raseljena lica. Priliv stanovništva u velikoj mjeri je doprinio povećanju gustine naseljenosti na tom području. Prosječna stopa rasta broja stanovnika za područje Živinica iznosi 3,59%, što je brže od rasta Kantona (2,27%).

Karta prostorne naseljenosti građana općine Živinice

Prema podacima SZI Komisije, na području općine Živinice boravi ukupno 2.352 (1.150M/1.202Ž) osobe sa statusom raseljenih lica, sa područja općina Srebrenica, Bratunac, Rogatica, Zvornik, Vlasenica, Milići, Bijeljina, Lopare, Olovko, Sokolac, Dobojski, Ugljevik, Gacko, Foča, Kotor Varoš, Banja Luka, Bosanski Brod, Gradiška, Teočak, Osmaci, a iste se nalaze u privatnom smještaju i naseljima, koji imaju karakter kolektivnih centara. Od pomenutog broja **891 (429M/462Ž)** je djece iz raseljenih porodica. Od ukupnog broja 212 (101M/111Ž) povratnika, **8 (4M/4Ž)** je djece iz porodica povratnika. Kada se radi o manjinskim grupama naroda, po procjeni SZI Komisije od ukupnog broja 6.012 (3.211M/2.801Ž), **166 (80M/86Ž)** je djece iz porodica manjinskih grupa naroda.

Procjena drugih izvora je da na području općine Živinice živi preko 4.000 raseljenih osoba, koje povremeno borave u prijeratnim mjestima prebivališta, gdje se sezonski radno angažuju na svojim imanjima, a nešto više od 7.000 raseljenih osoba na neki način pokušavaju da riješi, ili su djelimično riješili svoje stambeno pitanje i žele se nastaniti na području općine Živinice.

Smještaj raseljenih lica organizovan je, putem općine Živinice i resornog ministarstva TK, u dva naselja (sa ukupno 259 (115M/144Ž) smještenih raseljenih lica i povratnika, od čega je 99 (42M/57Ž) punoljetnih lica) i 40 kuća holandske vlade:

- MZ Donja Višća - ukupno 154 (64M/90Ž) raseljenih lica, od čega je 57 (22M/35Ž) punoljetnih lica, te ukupno 27 (12M/15Ž) domicilnih, socijalno ugroženih lica, od čega je 9 (4M/5Ž) punoljetnih lica. U naselju je ukupno 28 objekata ili 56 apartmana;
- MZ Oskova (Karaula) - ukupno 105 (51M/54Ž) raseljenih lica, od čega je 42 (20M/22Ž) punoljetnih lica, te ukupno 42 (18M/24Ž) domicilnih, socijalno ugroženih lica, od čega je 19 (9M/10Ž) punoljetnih lica. U naselju je ukupno 24 objekta ili 48 apartmana;
- u 40 kuća Holandske vlade smješteno je ukupno 177 osoba, od čega 102 raseljene i 75 domicilnih, socijalno ugroženih osoba⁵.

Brigu o raseljenim osobama vodi Općina Živinice, odnosno Služba za boračko invalidsku zaštitu i raseljene osobe. Za raseljene osobe smještene u postojeća dva naselja Višća i Karaula sa

⁵ Prema podacima Službe za boračko invalidsku zaštitu i raseljene osobe;

ukupno 259 (115M/144Ž) osoba, općina plaća utrošak vode, i to 6,00 KM po članu, i odvoz smeća 6,00 KM po porodici, a za iste usluge angažovano je JKP "Komunalno" Živinice. Svake godine općinskim budžetom se planiraju novčana sredstva namjenjena za prevoz stvari raseljenih osoba, kojima su izgrađeni ili obnovljeni stambeni objekti u prijeratnom mjestu prebivališta. Resorno ministarstvo TK plaća utrošak električne energije 25,00 KM po jednoj porodici, smještenim u naseljima Višća i Karaula, te u **40 kuća Holandske** vlade u kojima živi ukupno 177 osoba od čega je 102 iz porodica raseljenih i 75 domicilnih, te daje novčanu naknadu za nabavku ogrjeva u iznosu od 252,00 KM godišnje (samo za osobe smještene u naseljima) i to za one porodice, čija ukupna primanja ne prelaze 14% od prosječne plaće u FBiH (Odluka vlade TK). Prekomjernu potrošnju i vode i električne energije plaćaju korisnici-raseljene osobe "Elektrodistribuciji" u Živinicama.

Stambeni objekti u naseljima Višća i Karaula su u dosta lošem stanju, obzirom da su objekti građeni 1993. godine, bez posebnog nadzora, sa dosta lošim građevinskim standardima i materijalima, kao i u nepovoljnim okolnostima. Smještaj u oba naselja do sada je koristilo više od 3.000 osoba. Naselja su snabdjevena električnom energijom i pitkom vodom.

Stanovnici oba naselja koriste zdravstvene usluge JZU "Dom zdravlja" u Živinicama, te područnih ambulanti, a sekundarnu/bolničku zaštitu ostvaruju u UKC Tuzla ili privatnom medicinskom sektoru. Takođe, u oba naselja usluge zdravstvene zaštite se pružaju jednom sedmično od strane ljekara angažovanog od strane UG "Snaga žene" iz Tuzle koja zbog nedostatka sredstava neposjećuje više ova naselja, te povremeno stomatološke usluge pokretnom ambulantom u organizaciji ZZIPO Tuzla.

Na resocijalizaciji, radu sa djecom i odraslima, angažovani su timovi psihologa i socijalnih radnika NVO "Snaga žene" i "Vive žene" iz Tuzle, a pravnu pomoć po potrebi pruža organizacija "Vaša prava" BiH sa sjedištem u Tuzli. Takođe, raseljene osobe u oba naselja i kućama holandske vlade, koriste povremene usluge ili donacije u hrani i odjevnim predmetima, kao i neke druge vidove usluga, od NVO "Mercy USA" Tuzla, "Merhamet" Živinice, "Mercy-USA" iz Sarajeva, Crveni križ općine Živinice i grada Tuzle, "Most povjerenja" i "Bejtul zekjat" iz Sarajeva, te još nekih drugih. Sva djeca, koja su stekla uslove za školovanje, uključena su u obrazovni sistem osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja.

Općina Živinice je uspostavila dobru saradnju sa svim institucijama, vladinim i NVO-a, sa područja općine Živinice, TK, BiH, te do kraja 2014. godine i sa međunarodnim organizacijama (UNHCR, UNICEF, Hilfswerk, Vaša prava BiH, CRS i mnogim drugim), a sve u cilju pomoći i efikasnijem rješavanju problema sa kojima se suočavaju raseljene osobe i povratnici.

Takođe, SZI Komisija raspolaže podatkom o 150 neuslovnih⁶ stambenih jedinica/kuća u općini Živinice u kojima živi ukupno 900 (398M/502Ž) lica iz reda manjinskih grupa naroda (Romi), od čega je 300 (150M/150Ž) punoljetnih lica i 600 (248M/352Ž) maloljetnih lica. Kao posljedica šteta od klizišta uzrokovanih poplavom 2014. godine, u općini Živinice, ukupno je napušteno 14 stambenih⁷ jedinica/kuća, a od čega je 1 kuća raseljenog lica. U ovim stambenim jedinicama je živjelo ukupno 42 (24M/18Ž) lica (od čega je jedno raseljeno lice (1M/0Ž), odnosno 28 (16M/12Ž) punoljetnih lica i 14 (8M/6Ž) djece.⁸

Prema KAP-u, od ukupno 10 projektnih lokacija, u Živinicama je najizraženije stanovište ispitanika (22.7%) da su povratnici u boljem položaju po pitanju uslova stanovanja u odnosu na položaj domicilnog stanovništva, dok se 67.6% izjasnilo da je položaj povratnika isti kao kod domicilnog stanovništva. Takođe, u odnosu na ostale projektne lokacije u Živinicama je zastupljenje stanovište da i IDP po pitanju uslova stanovanja imaju bolji položaj u odnosu na domicilno stanovništvo (20.1% ispitanika), a 70.0% ispitanika smatra da je položaj IDP isti kao kod domicilnog stanovništva⁹.

Slijedi pregled broja stanovnika po godinama starosti, zasnovanog na procjeni Komisije za socijalni zaštitu/skrb i inkluziju Općine Živinice, decembar/prosinac 2014. godina.

⁶ Objekti u kojima žive navedena lica su arhitektonski nesigurni, bez vode i struje (ili iste koriste spajanjem na drugi objekat) i oskudno su namješteni-podaci JU Centar za socijalni rad Živinice;

⁷ Podaci Službe civilne zaštite;

⁸ SZI Komisija Aneks 2.1. SZI Upitnik-Punoljetna lica i Aneks 2. SZI Upitnik-Maloljetna lica;

⁹ „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interno raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine

Tabela 1. Pregled broja djece/maloljetnih lica po godinama starosti¹⁰

Red. br.	Starosna dob djece i mlađih	UKUPNO	Maloljetna lica iz porodica koje nisu mijenjala mjesto stanovanja uslijed ratnih dešavanja	Maloljetna lica iz raseljenih porodica	Maloljetna lica iz porodica povratnika	Maloljetna lica iz porodica manjinskih grupa naroda (Romi)
1.	Broj djece od 0-6 godina	4.556 (2.187M/2.396Ž)	4.224 (2.029M/2.222Ž)	273 (130M/143Ž)	3 (1M/2Ž)	56 (27M/29Ž)
2.	Broj djece od 7-14 godina	6.870 (3.226M/3.644 Ž)	6.383 (2.991M/3.392)	412 (198M/214Ž)	3(2M/1Ž)	72 35M/37Ž)
3.	Broj djece od 15-18 godina	3.435 (1.635M/1.800Ž)	3.302 (1.574/1.728Ž)	206 101M/105Ž)	2(1M/1Ž)	38 (18M/20Ž)
Ukupan broj maloljetnih lica od 0-18 godina		14.861 (7.048M/7.813Ž)	13.796 (6.535M/7.261Ž)	891 (429M/462Ž)	8 (4M/4Ž)	166 (80M/86Ž)
Marginalizovana grupa maloljetnih lica						
Ukupan broj djece sa smetnjama u razvoju		239 (133M/106Ž)	200 (109M/91Ž)	26 (14M/12Ž)	0	13 (10M/3Ž)

Tabela 2. Pregled broja punoljetnih lica po godinama starosti¹¹

Red. br.	Starosna dob punoljetnih lica	UKUPNO	Punoljetna lica koja nisu mijenjala mjesto stanovanja uslijed ratnih dešavanja	Punoljetna lica iz raseljenih porodica	Punoljetna lica iz porodica povratnika	Punoljetna lica iz porodica manjinskih grupa naroda
1.	Broj punoljetnih lica od 18-65 g.	40.024(20.251M/19.773Ž)	33.025 (16.557M/16.468Ž)	1.326(653M/673Ž)	179 (82M/97Ž)	5.494(2.959M/2.535Ž)
2.	Broj punoljetnih lica preko 65 g.	6.316 (3.001M/3.315Ž)	5.804 (2.746M/3.058Ž)	135 (68M/67Ž)	25 (15M/10Ž)	352 (172M/180Ž)
Ukupan broj punoljetnih lica		46.340 (23.252M/23.088Ž)	38.829 (19.303M/19.526Ž)	1.461 (721M/740Ž)	204 (97M/107M)	5.846 (3.131M/2.715Ž)
Marginalizovane grupe punoljetnih lica						
Ukupan br. punoljetnih lica sa invaliditet.		1.098 (435M/663Ž)	1.090 (434M/656Ž)	0	0	8 (1M/7Ž)
Ukupan br. starih lica bez porod. staranja		91 (10M/81Ž)	87 (7M/80Ž)	4 (3M/1Ž)	0	0

2.2. Mjesne zajednice

Mjesna samouprava je organizovana u 26 mjesnih zajednica od kojih su 4 gradske. Najmanja mjesna zajednica je Zelenika, a najveća mjesna zajednica u Općini je Živinice Centar. Prema procjenama, u gradu i prigradskim naseljima živi oko 23.000 stanovnika, što je u odnosu na predratni period skoro udvostručen broj. Mjesne zajednice¹² su: Živinice Centar, Rudar Živinice, Dubrave Gornje, Oskova, Šerići, Dubrave Donje, Litve, Bašigovci, Đurđevik, Živinice Gornje, Tupkovići, Podgajevi, Priluk, Stari Đurđevik, Suha, Donja Višća, Gračanica, Gornja Višća, Gornja Lukavica, Šišići, Donja Lukavica, Kovači, Svojat, Barice, Šahići i Zelenika.

2.3. Lokalna ekonomija

Privredni razvoj proizašao je iz prirodnog naslijeđa, odnosno postojanja odgovarajućih prirodnih resursa. Naime, osnovni prirodni resursi kojima raspolaže područje općine Živinice i na kojima je baziran njen dugogodišnji razvoj jesu poljoprivredno zemljишte, ležišta uglja, šume, mineralne sirovine, itd. Drvna industrija, i kasnije rudarstvo su tokom nove istorije nosioci razvoja i urbanizacije Živinica i cjelokupnog razvoja područja ove opštine. Ukupno je registrovano 315 privatnih preduzeća, a neka od značajnijih su: Alfe-mi, Se-Sarajka, HiH, Vega mix i Termo gas. Registrovano je 8 državnih preduzeća, a među kojima su od vodećih RMU Đurđevak i JZU Dom zdravlja Živinice. U 323 privatna i državna preduzeća ukupno je zaposleno 4.217 radnika.

Usljed poplava/klizišta koje su zadesile ovo područje tokom 2014. godine ukupno je oštećen 31 objekat sljedećih institucija/ organizacija/ preduzeća¹³: DOO "KRISTAL", DOO "MALAGIĆ", DOO "MIPRO", DOO "POLJOGRADNJA", DOO "GRGA-PROM", DOO "AMD SCONT" BRČKO, PJ ŽIVINICE, DOO "VEGAMIX", DOO "BIL-BES", DOO "MOBIL ARS COMPANY", DOO "AC STAR", DOO "NOVOŠPED", DOO "TRANSKOP", DOO "AMKO KOMERC", DOO "KERADISK", DOO "AS AMIR", DOO "AUTOCENTAR BH" PJ ŽIVINICE, DOO "ASTER TEX", DOO "BAMI GROUP", DOO "ZIJO", DOO "NANO PLAST", DOO TERMINALI FBIH, ZDU RMU ĐURĐEVIK, DOO "MEMI-ALI", DOO MINALLI Sarajevo, PJ ŽIVINICE, DOO Perutnina Ptuj BREZA, PJ ŽIVINICE, TBS TRADE

¹⁰ SZI Komisija – Aneks 3. Podaci o opštoj/općoj situaciji u lokalnoj zajednici;

¹¹ SZI Komisija – Aneks 3. Podaci o opštoj/općoj situaciji u lokalnoj zajednici;

¹² Službeni glasnik općine Živinice 2/13;

¹³ Podaci Službe Civilne zaštite općine Živinice;

doo Živinice, Agencija VEED SEP, DOO "OMSAL PRODUKT", DOO "AM ĐOGIĆ", DOO "AM SELIMOVIC", DOO "MILDE SORTE".

Poljoprivredna proizvodnja: Živinička općina raspolaže sa oko 29.100 hektara zemljišta. Najveći dio otpada na poljoprivredno (37,9%) i šumsko (49,9%) zemljište. U strukturi poljoprivrednog zemljišta najveće učešće imaju oranice sa 8.003 ha ili 72,6% od ukupnog poljoprivrednog zemljišta. Na drugom mjestu su livade sa 1.392 ha ili 12.6%. Pašnjaci i voćnjaci su zastupljeni podjednako: prvi je 803 ha, a drugih 827 ha¹⁴. Vlasnička struktura poljoprivrednih površina govori da je privatni sektor zastupljen sa 81% poljoprivrednog zemljišta, dok državni sektor gazduje sa 19% poljoprivrednih površina. U privatnom vlasništvu najviše je oranica 73,8%, zatim livada 12,5%, dok na površine pod voćnjacima otpada 8,5%, a najmanje je pašnjaka, svega 5,2%. Državni sektor raspolaže sa 2.025 ha poljoprivrednog zemljišta, od čega na oranice otpada 67,3%, voćnjake 3,1%, livade 13,3% i pašnjake 16,3%. Usporedbom površina državnog i privatnog sektora vidi se da i kvantitativno i kvalitativno privatni sektor ima povoljnije pozicije za razvoj poljoprivredne proizvodnje.

Komparirajući strukturu učešća ne poljoprivrednih površina sa ukupnim površinama u ostalim općinama Tuzlanskog kantona može se izvesti zaključak da su ne poljoprivredne površine najveće i najprisutnije u općini Živinice, prije svega zbog hidroakumulacije jezera Modrac i rudničkih eksploatacionalih polja. Od mineralnih resursa na području općine najznačajnija su nalazišta uglja (lokaliteti Dubrava i Đurđevik). Mineralne sirovine takođe spadaju u izdašne prirodne resurse općine. Površinski kopovi krečnjaka imaju sve veći značaj s obzirom da omogućuju proizvodnju agregata neophodnih za razvoj građevinarstva na ovom području. Općinsko područje raspolaže i značajnim vodoprivrednim resursima riječnih tokova Spreče, Oskove, Gostelje, ali i podzemnim (izvorskim) vodama Sprečkog polja. Kaptaže izvorske vode „Toplica“, Sprečkog polja i Stupara predstavljaju osnovu sistema vodosnabdijevanja gradova Tuzle i Živinica.

Šume: Živiničko područje spada u red šumom bogatih prostora. Međutim, posmatrano sa stanovišta ukupno raspoložive drvne mase i njenog prirasta ta slika izgleda mnogo skromnije. S obzirom na značajnu devastaciju u toku rata i neizvršeno mjerjenje, danas je teško egzaktno iskazatidrvni potencijal. Podaci iz 1989. godine su govorili da je općina raspolažala sa oko 2.218 hiljada m³ drvne mase i da je imala godišnju sjeću oko 98 hiljada m³ drveta. Prema vlasničkoj strukturi, od ukupnih 14 hiljada hektara površine pod šumama, 76,1% je u državnom, a ostatak u privatnom posjedu.

Turizam: Sa turističkog stanovišta, su od posebnog značaja rječica Toplice i jezero "Modrac". Na izvorištu rječice Toplice, koje ima stalnu temperaturu vode 22°C, grade se turistički sadržaji (bazen, depadans). Turistička ponuda jezera "Modrac" postaje sve raznovrsnija. Značajna su i izletišta na lokalitetima Djedinske planine-Konjuh, Dunajevića voda kao i Tupkovići sa izvorištem rijeke Gračanica. Jezero Bašigovci, Džebarska džamija, Alikadino turbe, Drenik-Višća, rijeka- Šerići, izletište Širani, dio Zlaće i drugi. Sa aspekta vlasničkih kapitala i oblika organizovanja privrednih subjekata dominantni su privatni kapital i društvo sa ograničenom odgovornošću. Približno ½ privrednih društava u općini Živinice bavi se trgovinom, pri čemu trgovina stvara više od ½ bruto prihoda privrede i upošljava više od ¼ ukupnog broja radnika¹⁵.

Dana 25.09.2014. godine svečano je pušten u rad dvije godine građen uređaj za biološki tretman otpadnih voda u Živinicama, čija je osnovna svrha zaštita okoliša i poboljšanje kvalitete života stanovništva. Općina Živinice je prvi uzvodni najveći zagađivač akumulacije Modrac, koja je imala 5 glavnih kanalizacionih ispusta u rijeku Oskovu i veliki broj individualnih ispusta. Važnost jezera Modrac, kao resursa pitke vode, razlog je što je projekat izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i glavnog kanalizacionog kolektora za otpadne vode iz domaćinstava i industrijskih pogona Živinice, kao prvog uzvodnog zagađivača jezera, ekološki prioritet nultog značaja. Projektom se sprečava ulijevanje komunalnih i industrijsko-tehnoloških voda i ekološka degradacija akumulacije Modrac, i predstavlja značajan doprinos da jezero Modrac postane

¹⁴ <http://www.opcinazivinice.ba/> od 4.11.2014. godine;

¹⁵ Služba za lokalni i ekonomski razvoj „Informacija o rezultatima poslovanja privrednih društava na području općine Živinice u 2013. godini“ – august 2014. godina;

istinski resurs pitke vode za općine Tuzla, Živinice i Lukavac. Registrovano je ukupno 152 ugostiteljska objekta i dva motela.

Potencijalnim investitorima i drugim zainteresiranim licima na području Općine Živinice na raspolaganju su četiri veoma pogodne lokacije i to: Novi grad (preko puta Magistranog puta M18 Tuzla-Sarajevo), Ciljuge, Industrijska zona „Maline“, Urbani dio „Riba“.

2.4. Tržište rada

Na tržištu rada Tuzlanskog kantona još uvijek nema vidljivih znakova oporavka od recesije. Smanjena je potražnja za radnom snagom i perspektive zapošljavanja u Bosni i Hercegovini, pa tako i u Tuzlanskom kantonu. S obzirom na smanjenje priliva stranih investicija u Bosnu i Hercegovinu u odnosu na region i prethodni period, te pad kreditnog rejtinga Bosne i Hercegovine, očekuje se da će posljedice krize na tržištu rada biti prisutne i u narednom periodu.

Tržište rada kao nerazdvojni element tržišne privrede, predstavlja područje gdje se susreću ponuda i potražnja radne snage, odnosno ponuda i potražnja rada. Kada se tržište rada posmatra sa apeka broja zaposlenih/nezaposlenih na području općine Živinice prema podacima Zavoda za zapošljavanje, u općini Živinice u 2014. godini ukupan broj zaposlenih osoba je 8.087 (4.623M/3.464Ž) od čega je, prema procjeni SZI Komisije: 18 povratnika (12M/6Ž), 492 raseljena lica (291M/201Ž) i 87 zaposlenih iz manjinskih grupa naroda (Rom). Ukupan broj radno sposobnog nezaposlenog stanovništva je 14.469 osoba (6.991M/7.478Ž), od čega je, prema procjeni: 27 povratnika (7M/20Ž), 876 raseljenih lica (421M/455Ž) i 100 iz reda manjinskih grupa naroda (Rom) (54M/46Ž). Prema gore navedenom izvoru, **ukupan broj nezaposlenog stručnog kadra iz oblasti socijalne/ dječje zaštite i inkluzije je 352 (95M/257Ž) od čega je najviše nezaposlenih pedagoga – psihologa (37) i diplomiranih socijalnih radnika (24).** Nezaposlenost prema stepenu stručnog obrazovanja u općini Živinice u 2013. godini ukupno iznosi 14.364, od toga 761 VSS, 44 VŠS, 4.023 SSS, 13 NSS, 46 VKV, 4.926 KV, 192 PKV i 4.359 NKV.

Prema KAP-u, od ukupno 10 projektnih lokacija, u Živinicama je najizraženije stanovište ispitanika (22.2%) da povratnici imaju veće mogućnosti za zaposlenje nego domicilno stanovništvo, dok se 67.6% izjasnilo da je položaj povratnika isti kao kod domicilnog stanovništva. Takođe, u odnosu na ostale projektne lokacije u Živinicama je zastupljenije stanovište da i IDP po pitanju zaposlenja imaju privilegovan položaj u odnosu na domicilno stanovništvo (20.7% ispitanika), a 69.4% ispitanika smatra da je položaj IDP isti kao kod domicilnog stanovništva¹⁶.

2.5. Javna administracija i strateški dokumenti općine

Općinska administracija organizovana je u 8 službi za upravu i dvije stručne službe. U općinskim službama za upravu obavljaju se poslovi od značaja za lokalni ekonomski razvoj, društvene djelatnosti, budžet i finansije, boračko-invalidsku zaštitu i izbjegle i raselje osobe, inspekcijske poslove, geodetske poslove, prostorno planiranje i aktivnosti u oblasti komunalnih poslova i infrastrukture na području općine, kao i aktivnosti zaštite i spasavanja, te ostale poslove iz djelokruga rada i nadležnosti utvrđenih zakonskim propisima. Uspostavljen je sistem upravljanja kvalitetom prema standardu ISO što doprinosi kvalitetnijoj organizaciji Općine Živinice. U cilju što bolje komunikacije sa građanima, Općina organizuje javne rasprave i tribine po svim važnijim pitanjima, te informiše građane po ustaljenom principu. Ukupno planirani budžet Općine Živinice za 2013. godinu iznosio je 14.990.019,00 KM¹⁷, dok je planirani iznos za 2014. godinu znatno manji, i iznosio je 13.482.746,00 KM¹⁸. U skladu sa potrebama i informacijama sa terena, Općina Živinice ima informaciju da postoje određena pitanja koja se

¹⁶ „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interno raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine

¹⁷ Sl. glasnik općine Živinice 14/13

¹⁸ Sl. glasnik općine Živinice 7/14

odnose na djecu sa smetnjama u razvoju, a na kojima je potrebno raditi u cilju unapređenja statusa pomenute marginalizovane grupe. Takođe, po dobijenim informacijama, postoji potreba da se poduzmu aktivnosti u cilju unapređenja položaja starih i iznemoglih lica. Isto tako, kontinuirano se radi na rješavanju pitanja lica koji još nisu trajno riješili svoje stambeno pitanje, a vezano za raselja lica i povratnike.

Općina Živinice djeluje u skladu sa definisanim općinskim razvojnim dokumentima, kreiranim u skladu sa relevantnim zakonskim regulativama FBiH i BiH. Realizuje se redovno izvještavanje načelnika općine Živinice i Općinskog vijeća, vezano za aktivnosti i ostvarene rezultate. Općina Živinice nema strategiju razvoja općine. U procesu su implementacije važeći dokumenti kako slijedi:

- ❖ **Odlukom o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na proširene oblike socijalne pomoći u općini Živinice** utvrđuju se uslovi, korisnici, oblici i postupak za ostvarivanje prava na proširene oblike socijalne pomoći, kao i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava na neki od oblika socijalne pomoći koji se obezbjeđuju u Budžetu općine Živinice. Pod proširenim oblicima socijalne pomoći podrazumijevaju se jednokratne novčane naknade koje se licima ili porodicama koje se nađu u stanju socijalne potrebe, dodjeljuju iz sredstava Budžeta općine Živinice u tekućoj godini sa pozicije Grantovi JU „Centra za socijalni rad“ Živinice, jednokratne novčane pomoći, sredstva kao i sredstva iz drugih izvora koja u skladu sa zakonom i drugim propisima budu prenesena ili stavljena na raspolažanje općini Živinice za navedenu namjenu.
- ❖ **Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP)** je dokumenat jasno definisanih akcija za rješavanje najvažnijih problema okoliša Općine Živinice. Ovim dokumentom određene su oblasti kroz koje je konstatovano stanje okoliša, rangirani problemi i određeni prioriteti u cilju racionalnog usmjeravanja ograničenih finansijskih sredstava budžeta Općine Živinice pri rješavanju ekoloških problema.

2.6. Obrazovanje

Prema procjeni predstavnika lokalne samouprave, stopa pismenosti punoljetnih lica u 2014. je 80%, dok je stopa pismenosti kod maloljetnih lica 95%. Predškolsko obrazovanje obezbjeđuje uslove za njegu, razvoj, odgoj i obrazovanje djece u dobi od jedne do šest godina, a odvija se u okviru JU „Dječje obdanište“ Živinice. Primarni program odgojno obrazovnog rada realizovan je kroz sedam odgojno obrazovnih grupa i to: dvije jasličke grupe, mlađa, srednja, starija, vrtićka starija i školska grupa. Prema posljednjim podacima za 2014/15. godinu ukupan broj djece predškolskog uzrasta je 155 (70M/85Ž), od čega: 14 djece povratnika (10M/4Ž) i 17 djece raseljenih lica (11M/6Ž). Osnovnim obrazovanjem učenika na području Općine Živinice bavi se 9 centralnih osnovnih škola sa 11 područnih škola. U školskoj 2014/2015. godini nastavu pohađa 5.647 učenika (2.902M/ 2.745Ž). U srednjim školama na području Općine Živinice u školskoj 2014/2015. godini u JU Mješovita srednja škola i JU Gimnazija Živinice upisano je ukupno 1.402 učenika (776M/626Ž). Nije uspostavljen rad visokoškolskih ustanova, uz napomenu da Općina Živinice finansira Program volonitanja za osobe sa VSS, VŠS i SSS. Finansiranjem ovog programa Općina je omogućila da volonteri različitih zanimanja obave pripravnički staž, nakon čega stišu potrebno iskustvo za polaganje stručnog ispita. Ovim programom je omogućeno da osobe koje ispunjavaju kriterijume iz Javnog poziva steknu volontersko iskustvo, te postanu konkurentniji na tržištu rada i lakše dobiju posao. Također, po ovlaštenju Općinskog načelnika, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti provodi proceduru dodjele stipendija učenicima i studentima. Projekat se finansira iz Budžeta Općine Živinice.

Entitetski ministri obrazovanja su u Banjoj Luci u martu 2002. godine potpisali Privremeni sporazum o zadovoljavanju posebnih potreba i prava djece povratnika, a u Mostaru u novembru 2002. godine entitetski i kantonalni ministri potpisali su Plan sprovodenja privremenog sporazuma o zadovoljavanju posebnih potreba i prava djece povratnika. Ovim planom je propisano da će sva djeca učiti sve opšte predmete na osnovu lokalnog plana i programa, a da će u vezi sa nacionalnom grupom predmeta roditelji imati mogućnost da biraju između entitetskog odnosno kantonalnog nastavnog plana i programa ili plana i programa po sopstvenom izboru. Trenutno se na teritoriji općine Živinice nacionalna grupa predmeta izučava prema nastavnom

planu i programu Tuzlanskog kantona i nema provođenja nacionalne grupe predmeta i Privremenog sporazuma, s izuzetkom vjeronauke. Svi učenici izučavaju vjeronauku u skladu sa svojom vjeroispovijesti.¹⁹

2.7. Zdravstvena i socijalna zaštita

Općinsko vijeće Živinice je osnivač JZU „Dom zdravlja“ Živinice koja je osnovana u cilju pružanja primarne zdravstvene zaštite i dijelom sekundarnog nivoa zdravstvene zaštite, na području općine Živinice. Dom zdravlja je javna zdravstvena ustanova u državnoj svojini, ima status pravnog lica i upisan je u sudski registar kod nadležnog suda u Tuzli. Prvi dom zdravlja u Živinicama počeo je sa radom 1947. godine, a sadašnji je sagrađen i radi od 1976. godine.

U skladu sa Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine²⁰ djelatnost Doma zdravlja obuhvata slijedeće razrede: Djelatnosti opšte medicinske prakse, Djelatnosti specijalističke medicinske prakse, Djelatnosti stomatološke prakse, Ostale djelatnosti zdravstvene zaštite.

JZU Dom zdravlja pruža usluge porodične medicine od 2004. godine, gdje je ovo jedini primarni zdravstveni centar u Živinicama u kome je zaposleno 256 profesionalaca (75M/181Ž), što je oko 4 zaposlena na 1.000 stanovnika. Trenutno radi 33 tima porodične medicine zajedno sa sektorskim ambulantama kojih trenutno ima 21. Nedstaje još ambulanta u MZ Bašigovci. Pored osnovnih usluga, Porodična medicina pruža usluge UZ pregleda i radi kućne posjete za osiguranike koji nisu pokretni u dijametru od 3km od područne ambulante. Problem sa kojim se lječari susreću je nedostatak terenskog vozila namjenjenog za odlazak u kućne posjete. Na taj način lječari su prinuđeni da idu pješice pri čemu gube puno vremena i ne mogu ponijeti svu opremu koja je potrebna za pregled i terapiju.

Centar za mentalno zdravlje (CMZ) počeo je sa radom 1997. godine. Zbog neadekvatnog prostora JZU "Dom Zdravlja" je izvršio nadogradnju objekta u kome će se obavljati usluge CMZ, i isti će biti otvoren do kraja 2014. godine. CMZ je počeo sa radom u 12 mjesecu 2014. godine, gdje je dodatno uposlen Psiholog i Neuropsihijatar. Isti je smješten na drugom spratu, a **zbog nepostojanja lifta, invalidna lica, osobe sa smetnjama u razvoju, kao i svi korisnici CMZ-a će imati problem samog dolaska. Otežana je koordinacija CMZ i pacijenata** kojima su potrebne kućne posjete: osobe sa mentalnim smetnjama, prisilne hospitalizacije, aplikacije depopreparata (injekcije koje se daju mjesечно), a **zbog nepostojanja terenskog automobila.**

Centar za hemodijalizu pri JZU "Dom Zdravlja" pruža usluge od 2003. godine. Pacijentima je obezbjeđen prijevoz od kuće do Centra za hemodijalizu i natrag. Usluge se pružaju i pacijentima sa općine Banovići i Kladanj. Hemodijalizni pacijenti dolaze svaki drugi dan da se hemodijaliziraju, ali **zbog nepostojanja adekvatnog vozila koje je prilagođeno invalidnim licima u kolicima, isti se unose i iznose što predstavlja problem naročito kada su loše vremenske prilike.**

Služba hitne medicinske pomoći radi kontinuirano sa dva tima 24^h, pri čemu jedan mobilni tim ide u kućne posjete po pozivu. **Problem je ne postojanje adekvatnog vozila opremljenog aparatom za kardio-pumonalnu reanimaciju** tzv. Reanimobil u kojem bi se na licu mjesta i u toku transporta pružale adekvatne usluge, a samim tim smanjio postotak smrtnosti upućenih pacijenata u JU UKC Tuzla.

Nosilac aktivnosti iz domena socijalne zaštite i socijalne politike u općini Živinice je JU „Centar za socijalni rad“. Od dnevnih centara, na području Općine postoji samo **Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju „Vrati mi osmijeh“**, gdje sve aktivnosti sprovodi UG „Vrati mi osmijeh“ u skladu sa mogućnostima i raspoloživim sredstvima.

Nedostaje Dnevni centar za punoljetna lica sa smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju i Dnevni centar za stara lica. Takođe, nije uspostavljen rad **Centra za rani rast i razvoj, a ne postoji ni Dom za zbrinjavanje maloljetnih lica sa smetnjama u razvoju, niti Dom za stara i iznemogla lica.**

¹⁹ http://www.vladars.net/sr-SP-Cyril/Vlada/Ministarstva/mpk/media/vijesti/Pages/U_Srpskoj_u_20_skola_nacionalna_grupa_predmeta.aspx,

pristupljeno 09.02.2015. godine;

²⁰ ("Sl. glasnik BiH" broj: 47/10);

2.8. Bezbjednost

Kriminalitet i javni red i mir na području Općine Živinice u nadležnosti je Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona. Ukupno zaposlenih profesionalaca je 110 (105M/5Ž). Policijska stanica Živinice pokriva teritorijalni prostor od 291 km² i 26 mjesnih zajednica. Iz oblasti javnog reda i mira, saobraćaja i kriminaliteta ova PS-a kroz svoj redovan rad i obilazak navedenog područja mjesnih zajednica održava zadovoljavajuće stanje, gdje se poduzimaju preventivne i represivne mjere. U sklopu poslova redovno se obilaze povratnička naselja zbog njihove sigurnosti i stvaranja ambijenta povoljnijeg za život i bezbjednost, te svojim prisustvom djeluju preventivno. U slučajevima narušavanja javnog reda i mira djeluje se represivno, te se protiv navedenih lica podnose zahtjevi za pokretanjem prekršajnih prijava i izdaju prekšajni nalozi. Mjesta gdje najčešće dolazi do narušavanja javnog reda i mira su ugostiteljski objekti, javni skupovi i druga javna mjesta. Lica koja najčešće narušavaju javni red i mir su starija od 35 godina, a manji broj je maloljetnih lica. Najčešći oblici i vrste prekšaja su tuče, drsko ponašanje, omalovažavanje službenih lica, prošačenje i dr.

Područjem općine Živinice prolazi magistralni put M18 i dva regionalna puta R455-a i R469, kao i veći broj lokalnih kategorisanih i nekategorisanih puteva. U prosjeku za godinu dana registruje se oko 400²¹ saobraćajnih nezgoda sa materijalnom štetom, lakše i teže povrijeđenim licima, dok je manji broj saobraćajnih nezgoda sa smrtnim posljedicama. Najčešći uzroci saobraćajnih nesreća su brza vožnja, alkoholisanost vozača, udarne rupe na putevima, nepoštivanje saobraćajnih propisa i dr. Za godinu dana protiv prekršioča podnese se preko 5.000 prekšajnih naloga²² i oko 150 zahtjeva za pokretanjem prekršajnih postupaka Općinskom sudu Živinice. Na području općine Živinice je registrovano oko 10.000 motornih vozila, čime je preopterećen saobraćaj na putevima.

U vezi krivičnih djela najčešći oblici krivičnog djela su: krađe, teške krađe, šumske krađe, tuče sa tjelesnim povredama, nasilničko ponašanje, oštećenje tuđe stvari, nasilje u porodici, i drugo. Po svim osnovama krivičnih djela radi se na poboljšanju stanja i otkrivanja počinilaca, gdje je prosjek otkrivenosti krivičnih djela oko 50%. Civilna zaštita je u nadležnosti Službe civilne zaštite.

2.9. Civilno društvo i mladi

Civilno društvo je jedan od elemenata trodijelnog okvira koji čine država, ekonomija i civilno društvo. Civilno društvo je primarni lokus kreiranja ideologije za izgradnju konsenzusa i legitimiziranje moći, što znači, kreiranja i održavanja kulturne i socijalne hegemonije dominantne grupe putem saglasnosti, a ne prisilom.

Civilno društvo sastoji se od akcija građana (svih ljudskih bića), pojedinačno i zajedno, usmjerenih poboljšanju svoje zajednice i društva. Takve akcije su temelj na kojem počiva demokracija, pluralizam, poštovanje ljudskih prava, dobra vladavina i kohezivnost društva.

Organizacije civilnog društva u općini Živinice su relativno razvijene. Upravo zbog te činjenice Općina Živinice je putem Službe za opću upravu i društvene djelatnosti posvetila značajnu pažnju saradnji sa nevladinim sektorom. Budžetska sredstva za finansiranje projekata civilnog društva su prilično ograničena, pri čemu se ista mogu dobiti na osnovu odobrenog projekta, opravdanih prethodno povučenih sredstava, planirane pozicije u budžetu i poštivanja odluke o izvršenju budžeta općine Živinice.

Općina Živinice ima za cilj što bolju saradnju i koordinaciju sa mlađima i NVO sektorom. Aktivnosti NVO su uglavnom zavisne od projekata i postoji problem samoodrživosti u jednom dijelu tih organizacija.

Općina nema bazu podataka o organizacijama civilnog društva, ali prema raspoloživim podacima Općine, procjenjuje se da je na području općine Živinice djeluje oko 102 nevladine organizacije, uz napomenu da je upućeno oko 50 zahtjeva za dostavom podataka. Od 102.

²¹ Podaci PU Živinice;

²² Podacu PU Živinice;

registrovane organizacije civilnog društva manji broj se bavi pitanjima socijalne zaštite i inkluzije: Planinarsko društvo „Drenik“, Rukometni klub „Konjuh“, BZK „Preporod“, Udruženje karate kluba „Konjuh“, „Klub sportova“, Sportski savez Donje Dubrave, Planinarsko društvo „Borovnica“, Škola sporta „Colibri“, Udruženje „SVG“, Udruženje Roma „Romano dom“; OO „Crveni križ“, Udruženje „Izvor Selsebil“, „Merhamet“, Udruženje „Centar za djecu sa višestrukim smetnjama“, Udruženje građana „Sumejja“, i dr. Na osnovu procjene SZI Komisije, usluge NVO-a koje su dostavile podatke koristi 7.616 korisnika (3.795M/3.821Ž). Pored NVO iz Živinica, u naseljima Višća i Karaula povremeno djeluju i pružaju svoje usluge raseljenim osobama NVO „Snaga žene“, „Vive žene“, ZZIPO, „Vaša prava“, i „Mercy-USA“, sve organizacije sa sjedištem u Tuzli.

U Budžetu Općine svake godine budu planirana sredstava za veći broj NVO (u budžetu općine Živinice za 2014. godinu planirana su sredstva za 66 NVO) za finansiranje projekata i programa NVO i projekata i programa udruženja iz oblasti omladiske politike. Oko 90% nevladinih organizacija nema vlastite prostorije ni adekvatne uslove za rad.

2.10. Kultura i sport

Poslovi iz oblasti obrazovanja, kulture, sporta, informisanja i zdravstva pripadaju Odsjeku za društvene djelatnosti i mjesnu samoupravu. Značajnu ulogu ima JU „Bosanski kulturni centar“ Živinice, Dom kulture Priluk i Dom kulture Šerići. Postoje 22 sportska poligona u okviru djelovanja osnovnih škola i MZ.

U oblasti kulture Odsjek je svoju aktivnost usmjerio na pitanja koja se tiču ostvarivanja javnog interesa u ovoj oblasti. To se prije svega odnosi na stvaranje mogućnosti za razvoj kulturnih djelatnosti i obezbjeđenje uslova za stvaranje, prenošenje i dostupnost kulturnih vrijednosti građanima općine Živinice. U tom smislu u budžetu su obezbijedena sredstva za rad ustanova i institucija kulture kao što su JU BKC, KUD „Živinice“, KUD Šerići, KUD Priluk, UG „Scena“- Gradsко pozorište, BZK „Preporod“, HKD „Napredak“, „Srpsko građansko vijeće-pokret za ravnopravnost“ i sredstva za kulturne programe i projekte od interesa za općinu. Na području Općine Živinice odvijale su se raznovrsne kulturne aktivnosti od kojih su najznačajnije: kulturna manifestacija „Smotra kulturno-umjetničkog stvaralaštva“, organizacija BZK „Preporod“ općinskog društva Živinice, Gradsko pozorište Živinice, KUD „Živinice“. Sportska djelatnost na području Općine odvija se kroz rad sportskih klubova i kroz aktivnosti Sportskog saveza Općine Živinice. Na području Općine Živinice egzistira veći broj sportskih klubova kao što su: Rukometni klub „Konjuh“, Ženski rukometni klub, ženski nogometni klub Fortuna, karate klub „Konjuh“, „Klub sportova“, NK Slaven, Škola sporta „Colibri“ itd.

2.11. Mediji

Televizija Živinice postoji od 4. maja 1992. godine kao jedna od prvih formiranih TV stanica u Bosni i Hercegovini. Televizija djeluje u skladu sa svojim zadacima, te predstavlja javno glasilo Općine Živinice čiji je zadatak da pravovremeno, istinito i objektivno informiše građane o svim bitnjim dešavanjima, kako na području Općine Živinice, tako i šire jer se TV Živinice može vidjeti i u susjednim općinama: Banovići, Kalesija, Lukavac, Tuzla i Srebrenik, kao i na prostoru čitave BiH u okviru kablovskih operatera – moja tv, TxTV i drugi.

3. PROCJENA SITUACIJE U SEKTORIMA SOCIJALNE ZAŠTITE

U nastavku analize slijedi procjena situacije u sektorima u kojima djeluju institucije/organizacije od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju općine Živinice. Informacije i podaci su prikupljeni na osnovu sektorskih upitnika kreiranih u skladu sa SZI metodologijom.

3.1. Sektor lokalne samouprave

Općina Živinice je osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave. Sastoji se od 26 mjesnih zajednica sa ukupno 220 naseljenih mjesta²³. Zbog migracija stanovnika, neke od mjesnih zajednica su ostale bez većeg broja stanovnika, dok se kod nekih broj stanovnika povećao. Radi intenziviranja saradnje sa mjesnim zajednicama, u Općini je sistematizacijom radnih mjesteta definisana pozicija za saradnju sa mjesnim zajednicama. **Općinsko vijeće**, kao organ odlučivanja i kreiranja politike općine čini 31 vijećnik. **Načelnik** općine zastupa i predstavlja općinu Živinice, nosilac je izvršne vlasti u općini Živinice, rukovodi administrativnom službom i odgovoran je za njen rad.

Rad administracije organizovan je kroz sljedećih 8 službi:

- Opća uprava i društvene djelatnosti
- Budžet i finansije
- Lokalni i ekonomski razvoj
- Prostorno planiranje i komunalni poslovi
- Geodetski i imovinsko-pravni poslovi
- Služba za inspekcijske poslove
- Boračko-invalidska zaštita i raseljene osobe
- Služba civilne zaštite.

Budžet je projekcija godišnjih prihoda, pomoći i finansiranja i projekcija godišnjih rashoda i drugih izdataka općine. Ukupno planirani budžet općine Živinice za 2013. godinu iznosio je 14.990.019,00 KM²⁴, a ukupna izdvajanja za aktivnosti socijalnog osiguranja planirana su u iznosu od 592.315,00 KM ili 3.9% od ukupno planiranih sredstava za 2013. godinu. Realizovana izdvajanja za ovu namjenu su 391.963,00 KM što je 66.2% u poređenju s planom za 2013. godinu ili 3.0% od ukupno ostvarenih budžetskih sredstava.

U 2014. godini ukupno planirani budžet općine Živinice je 13.482.746,00 KM²⁵, a planirana izdvajanja za aktivnosti socijalnog osiguranja su 613.227,00 KM ili 4.5% ukupnih budžetskih sredstava. Analizirajući ove podatke, dolazi se do zaključka da su planirana izdvajanja za socijalnu zaštitu u 2014. godini veća za 1.5% od ostvarenih budžetskih izdvajanja po istom osnovu za 2013. godinu kada su iznosila 3.0%. Kada se radi o finansiranju NVO sektora od strane Općine, za devetomjesečni izvještaj budžeta za 2014. godinu, dodijeljena su sredstva za 44 NVO-u ukupnom iznosu od 121.350,00 KM.

Tabela 3. Pregled budžetskih izdvajanja za socijalnu zaštitu²⁶

Stavka iz Budžeta Općine Živinice		Planirani iznos u KM za 2013. g.	Ukupno utrošeno u 2013. g.	Izdvajanje u procentima u poređenju s planiranim iznosom za 2013. g. (%)	Planirani iznos u KM za 2014. g.
1.	JU Centar za socijalni rad	400.330,00	324.308,00	81,0	361.344,00
2.	Finansiranje projekta i programa iz oblasti omladinske politike – GIZ sporazum	6.400,00	0,00	0,0	0,00
3.	Centar za djecu s višestrukim smetnjama „Vrati mi osmijeh” Živinice	15.000,00	9.150,00	61,0	6.000,00

²³ Službeni glasnik općine Živinice 2/13;

²⁴ Službeni glasnik općine Živinice 4/13;

²⁵ Službeni glasnik općine Živinice 7/14;

²⁶ Budžet općine Živinice za period 01.01.2014-31.12.2014. godine (Sl. glasnik općine Živinice br.7 od 24.04.2014. godine);

4.	Naknada za kupovinu zemljišta i rentu za potrebe Centra za djecu sa višestrukim smetnjama "Vrati mi osmijeh" Živinice	40.000,00	0,00	0,00	40.000,00
5.	Udruženje gluvih i nagluvih osoba Živinice	0,00	0,00	0,00	1.000,00
6.	Udruženje roditelja djece osoba s autizmom URDOSA	0,00	0,00	0,00	2.000,00
7.	Sufinansiranje akcionih planova za stambeno zbrinjavanje romske populacije	40.000,00	0,00	0,00	10.000,00
8.	Udruženje slijepih i slabovidnih lica Živinice	3.000,00	1.500,00	50,0	2.000,00
9.	Crveni križ	9.000,00	5.500,00	61,1	6.000,00
10.	Fondacija Mozaik – grant – Omladinska banka – sufinansiranje projekta na Općini Živinice	0,00	0,00	0,00	7.500,00
11.	Grant – Fondacija Tuzlanske zajednice – sufinansiranje projekta na području općine Živinice	7.500,00	7.500,00	100,0	5.000,00
12.	Ostalo	71.085,00	44.005,00	61,9	172.383,00
Total		592.315,00	391.963,00	66,2	613.227,00

Uvidom u Općinska budžetska izdvajanja, u odnosu na potrebe građana, vidno je da planirana sredstva od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju ne mogu u potpunosti zadovoljiti potrebe građana. Od ukupnog planiranog budžeta Općine Živinice za 2013. godinu, u iznosu od 14.990.019,00 KM, za socijalnu zaštitu utrošeno je ukupno 1.261.919,00 KM. Za 2014. godinu ukupan budžet je planiran u manjem iznosu (13.482.746,00 KM). Po podacima JU CSR u 2013. godini bilo je registrovano ukupno 1.140 (542M/590Ž) maloljetnih lica koji su korisnici prava iz socijalne zaštite, uz napomenu da je tokom 2014. godine došlo do porasta korisnika/ca, te je do 1.09.2014. godine evidentirano ukupno 1.379 (708M/671Ž) maloljetnih korisnika. Kada se radi o punoljetnim licima, u 2013. godini registrovano je 2. 626 (1.038M/1.588Ž) korisnika/ca socijalne zaštite. U periodu 1.01-1.09.2014. godine, registrovano je 2.423 (1.217M/1.206) punoljetnih korisnika socijalne zaštite.

Općina Živinice nema elektronske baze podataka o organizacijama civilnog gruštva, niti baze podataka o broju građana koji pripadaju marginalizovanim grupama. U Općinskoj službi za opću upravu i društvene djelatnosti zaposleno je 39 (21M/18Ž) osoba, i to: 1 diplomirani pravnik, 1 pravnik, 1 referat za rad s NVO i ostalih 34. U centralnom matičnom uredu – šalter sali radi 9 matičara (4M/5Ž), a u MZ nema matičnih ureda. Matični ured raspolaže elektronskom bazom podataka (softverom) i na zahtjev škola dostavlja spiskove djece za upis u obrazovni sistem. Međutim, radi se o veoma malom broju djece jer se djeca rođena van područja općine Živinice do oktobra 2014. godine nisu upisivala u matične knjige Općine.

Općina Živinice nema strategiju razvoja, ali postoji niz potpisanih referalnih mehanizama u cilju unapređenja određenih pitanja od značaja za građane. Općina je potpisnica Memoranduma o razumijevanju na realiziranju projekta „Stambenog zbrinjavanja Roma u BiH u 2012. godini“. Osim Općine Živinice, potpisnici pomenutog Memoranduma su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Fojnica, Ilička, CARITAS Švicarske, Udruženje Roma "Naše sunce" Visoko, HILFSWERK Austrija, Ilijas, CSR Živinice, Grad Mostar, Sapna, Gračanica, Travnik, Vitez, Teslić, Lopare, Srbac, Bijeljina, Brčko distrikt BiH i Euro-ROM Tuzla. Takođe, Općina Živinica je potpisnica Protokola intervencija u slučajevima nasilja u porodici za općinu Živinice. Kada se radi o sigurnosti i zaštiti djece u općini, veliki značaj ima Sporazum o saradnji u oblasti zaštite sigurnosti djece sa ciljem ostvarivanja osnovnih prava i zaštite djeteta. Sporazum je potpisani između: Općine Živinice, CSR Živinice, Policijske stanice, Doma zdravlja Živinice, GIZ - Regionalni program za socijalnu zaštitu i prevenciju trgovine ljudima (SPPHT) i Udruženje građana za promociju obrazovanja Roma Otaharin (10.04.2014. godina). Isto tako, unaprijedena je saradnja institucija/organizacija na lokalnom nivou, obzirom da je potpisani Sporazum o saradnji sa ciljem pružanja pomoći ugroženim grupama u područjima gdje žive. Ovaj sporazum potpisani je od strane: Općine Živinice, Doma zdravlja Živinice, CSR Živinice, Policijske uprave, Zavoda zdravstvenog osiguranja TK, JU Službe za zapošljavanje TK, Društveni fond PIO TK (17.09.2014. godina). Kada se radi prevenciji nasilja nad djecom, veliki značaj ima Protokol o prevenciji i postupanju u slučajevima nasilja među i nad djeecom. Takođe, implementacija prve faze Protokola o saradnji na projektu „Transformacija JU Dom za dječu bez roditeljskog staranja“ uključujući niz novih usluga, u narednom periodu podržavaće bezbjednije odrastanje djece u porodicama. Kada se radi o unapređenju školovanja djece iz porodica Roma, istom je doprijelo potpisivanje Sporazuma o

osnivanju Međusektorske komisije za rad na prevenciji odustajanja romske djece od osnovnog obrazovanja sa akcentom na romske djevojčice. Smanjenju prosijačenja od strane maloljetnih lica, doprinijela je primjena **Protokola za postupanje u slučajevima prosjačenja, skitnje, radne eksploracije i drugih vidova zloupotrebe djece**. Takođe, u sektoru zdravstva definisane su **procedure vezano za Prijavu nasilja u porodici, Indikacije i kriteriji za hitno upućivanje i hitan transport bolesnika u bolnicu, Pravilnik o zaštiti povjerljivih informacija pri prijenosu mrežom, te Procedura o povjerljivosti podataka i pristupu podacima od strane članova tima.**²⁷

Komisija za pitanja mladih, imenuje se svake četiri godine, nakon općinskih izbora. Nadležnost Komisije za pitanja mladih djeluje u skladu sa sljedećim nadležnostima: Razmatra sve materijale upućene Vijeću koji se odnose na problematiku mladih; prati stanje i pojave u životu i radu mladih i predlaže OV programe i mјere za djelovanje općinskih organa i službi u ovoj oblasti; radi na suzbijanju maloljetničke delikvencije, narkomanije i drugih toksinomanija, te inicira pokretanje projekata i realizaciju aktivnosti na preventivnom djelovanju među mladima; predlaže programe kreativnog angažovanja mladih u oblasti kulture, edukacije, sportskih i drugih aktivnosti; ostvaruje saradnju sa domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima mladih, bez obzira da li ove organizacije djeluju na profesionalnoj ili volonterskoj osnovi; vrši i druge poslove iz ove oblasti po odlukama i zaključcima Općinskog vijeća.²⁸

Općina Živinice nema trenera koji imaju certifikat za bilo koju oblast. Kada se radi o jačanju kapaciteta profesionalaca zaposlenih u Općini Živinice, tokom 2014. godine pohađali su treninge u okviru projekta „Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma“. Dodatnih treninga posljednje dvije godine nije bilo, uz napomenu da postoji potreba za edukacijom zaposlenih u Općini Živinice na sljedeće teme:

- naknadni upis u matične knjige;
- rad sa osobama sa smetnjama u razvoju.

3.2. Socijalni sektor

- **JU Centar za socijalni rad²⁹**

Služba za socijalni rad uspostavljena je 1978. godine, a JU CSR egzistira od 30.10.1995. godine i nosilac je aktivnosti na polju socijalne zaštite u općini Živinice. Centar pruže svoje usluge za ukupno 6.517 maloljetnih i punoljetnih korisnika socijalne zaštite. U sproveđenju djelatnosti socijalne zaštite i socijalnog rada, CSR vrši javna ovlaštenja kako slijedi:

- pruža prvu stručnu pomoć građanima;
- rješava u prvom stepenu o ostvarivanju prava utvrđenih Zakonom o socijalnoj zaštiti i odlukom Općinskog vijeća o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na proširene oblike socijalne pomoći u općini Živinice;
- rješava u prvom stepenu o ostvarivanju prava iz oblasti dječje zaštite;
- rješava u prvom stepenu o ostvarivanju prava iz oblasti porodično-pravne zaštite i starateljstva;
- radi na sproveđenju mjera prema maloljetnim licima u krivičnom postupku;
- pruža socijalne usluge u postupku rješavanja o pravima iz oblasti socijalne zaštite,
- vrši nadzor nad hraniteljskim porodicama;
- vodi evidenciju i dokumentaciju o pravima, pruženim uslugama i preduzetim mjerama u okviru svoje djelatnosti i izdaje uvjerenja na osnovu evidencije;
- vrši isplatu novčanih prava utvrđenih Zakonom o socijalnoj zaštiti i drugim propisima i opštim aktima.

Prava iz socijalne zaštite po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i porodica sa djecom, Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa

²⁷ Općina Živinice, decembar/prosinac 2014. godina;

²⁸ Imenovanje Komisije za pitanja mladih pod brojem: 10-05-9061/2012 od 11.12.2012. godine (Sl. glasnik br. 14/12);

²⁹ SZZ Komisija – Aneks 4. Podaci JU CSR o opštoj/općoj situaciji u socijalnom sektoru u lok. Zajednici;

djecem –prečišćeni tekst “Sl.novine TK 5/12“. Osnovna prava u socijalnoj zaštiti prema Zakonu o socijalnoj zaštiti su:

- 1) Novčana i druga materijalna pomoć;
- 2) Osposobljavanje za život i rad;
- 3) Smještaj u drugu porodicu;
- 4) Smještaj u ustanovu socijalne zaštite;
- 5) Usluge socijalnog i drugog stručnog rada;
- 6) Kućna njega i pomoć u kući;
- 7) Zdravstveno osiguranje.

Prava iz oblasti dječije zaštite prema Zakonu o dječjoj zaštiti:

- 1) Pravo na pomoć za opremu novorođenčeta;
- 2) Pravo na dodatak za djecu;
- 3) Novčana naknada za vrijeme trudnoće i porođaja;
- 4) Pravo na refundaciju naknade plate za zaposlenu porodilju;
- 5) Pravo na rad sa pola radnog vremena.

Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i porodica sa djecom, Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom – prečišćeni tekst “Sl. novine TK 5/12“ uređuje se sistem socijalne zaštite, nosioci, korisnici i prava korisnika socijalne zaštite.

Socijalna zaštita je djelatnost od općeg interesa za Federaciju BiH, kojom se pruža pomoć licima kada se nađu u stanju socijalne potrebe i preduzimaju potrebne mjere radi sprečavanja nastajanja i otklanjanja posljedica takvog stanja.

Stanje socijalne potrebe je stanje u kojem je licu neophodna pomoć radi savladavanja socijalnih i drugih teškoća i stvaranja uslova za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, a ukoliko se te potrebe ne mogu zadovoljiti u drugim sistemima socijalne sigurnosti.

Djelatnost socijalne zaštite obuhvata mjere i aktivnosti za stvaranje uslova za ostvarivanje zaštitne funkcije porodice, uslova za samostalan život i rad lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe ili za njihovo aktiviranje u skladu sa sposobnostima, obezbjeđivanje sredstava za život materijalno neobezbjedenim i za rad nesposobnim licima i drugim građanima koji su u stanju socijalne potrebe, kao i obezbjeđivanje drugih oblika socijalne zaštite.

Korisnici prava i usluga prema zakonu o socijalnoj zaštiti Federacije BiH su: (1) pojedinci, članovi porodice ili porodica u cjelini koji imaju prebivalište na teritoriji Federacije BiH, koji se nalaze u stanju socijalne potrebe, a ne mogu je zadovoljiti svojim radom, prihodima od imovine i korištenjem drugih izvora; (2) strani državlјani i lica bez državljanstva mogu ostvariti prava utvrđena ovim zakonom, u skladu s važećim propisima u BiH, međunarodnim ugovorima i konvencijama; (3) propisima kantona može se proširiti krug korisnika socijalne zaštite iz stave 1. ovog člana u skladu s programima razvoja socijalne zaštite i specifičnim prilikama u kantonu. Korisnik socijalne zaštite je lice koje se nalazi u stanju socijalne potrebe, i to:

a) dijete:

- 1) bez roditeljskog staranja koje je bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja, dijete roditelja kojima je oduzeto pravo da žive sa djetetom, dijete roditelja kojima je oduzeto roditeljsko staranje i dijete roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost;
- 2) odgojno zanemareno dijete koje zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja ili staratelja/usvojitelja, te negativnog uticaja sredine, narušava opće prihvачene norme ponašanja;
- 3) dijete u sukobu sa zakonom koje svojim ponašanjem narušava opće prihvачene norme ponašanja i vrši prekršaje i krivična djela;
- 4) dijete čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama čiji roditelji zbog nesređenih porodičnih odnosa, materijalnih ili drugih razloga nisu u mogućnosti da mu osiguraju normalne uslove za pravilan odgoj, fizički, psihički i emocionalni razvoj;

- 5) dijete sa invaliditetom je dijete sa fizičkim, mentalnim ili senzornim invaliditetom odnosno višestrukim invaliditetom prouzrokovanim bolešću (urođenom ili stečenom) ili povredom koja se ne može otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske zaštite;
- 6) dijete žrtva porodičnog i drugog nasilja koje je žrtva fizičkog, psihičkog ili seksualnog zlostavljanja i kome je nanesena fizička, psihička, seksualna ili ekonomski šteta ili patnja kao i prijetnja takvim djelima ili propuštanje činjenja i dužne pažnje koje ozbiljno sputavaju djete da uživa u svojim pravima i slobodama na principu ravnopravnosti u javnoj ili privatnoj sferi života;
- 7) dijete žrtva trgovine ljudima koje je vrbovano, oteto, prevezeno, skriveno, nasilno transportovano ili prihvaćeno u svrhu eksploracije čak ako nije upotrebljeno neko od sredstava prijetnje ili upotrebe sile, prinude, prevare, obmane ili drugog sličnog sredstva bez obzira da li je dijete dalo svoj dobrovoljni pristanak za eksploraciju ili ne;
- 8) dijete žrtva zloupotrebe psihoaktivnih supstanci (alkohol, droga, i slično) koje zbog ovisnosti (internet, kocka i slično) koje zbog ovisnosti, negativnih socijalnih uticaja i emocionalnih poremećaja narušava i ugrožava svoje zdravlje i život;
- 9) dijete sa društveno negativnim ponašanjem koje se odaje skitnji, prosjačenju i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja;
- 10) dijete bez pravnih prava koje je stranac, koje nije navršilo 18 godina života, a koje se prije ulaska u Bosnu i Hercegovinu nalazi bez pravnje roditelja ili staratelja ili ono dijete koje ostane bez pravnje roditelja odnosno staratelja nakon ulaska na teritoriju Federacije;
- 11) dijete kome je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite koje se nađe u stanju potrebe zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja, otpuštanja iz ustanove ili drugih nepredvidivih okolnosti.

b) punoljetno lice:

- 1) sa invaliditetom koje je sa tjelesnim, intelektualnim, senzornim i mentalnim teškoćama, teškoćama u komunikaciji ili kombinacijom ovih teškoća, koje se uslijed društvenih ili drugih prepreka susreće sa funkcionalnim ograničenjima u jednoj ili više oblasti života;
- 2) materijalno neosigurano i za rad nesposobno lice koje nema prijeko potrebnih sredstava za izdržavanje, nesposobno je za rad i ne može osigurati sredstva za život po nekom drugom osnovu;
- 3) materijalno neosigurano, a za rad sposobno lice, koje je radno sposobno a nezaposleno i nema prijeko potrebnih sredstava za izdržavanje;
- 4) starije lice bez porodičnog staranja koje je u dobi od 65 godina života i koje zbog trajnih promjena u psiho-socijalnom i zdravstvenom stanju ne može zadovoljiti osnovne životne potrebe i koje nema članova porodice ni srodnike koji su po zakonu obavezni da ga izdržavaju, ili ako ih ima da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja;
- 5) lice sa društveno negativnim ponašanjem koje se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju, prostituciji i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja;
- 6) lice žrtva porodičnog i drugog nasilja koje je žrtva fizičkog, psihičkog ili seksualnog zlostavljanja i kome je nanesena fizička, psihička, seksualna ili ekonomski šteta ili patnja kao i prijetnja takvim djelima ili propuštanje činjenja i dužne pažnje koje ozbiljno sputavaju lice da uživa u svojim pravima i slobodama na principu ravnopravnosti u javnoj ili privatnoj sferi života;
- 7) lice žrtva trgovine ljudima koje je oteto, prevezeno, skriveno, nasilno transportovano ili prihvaćeno putem prijetnje ili upotrebom sile, ili je obmanjivanjem ili drugim oblicima prinude ili prevare navedeno na pristanak vlastitog eksplorisanja, i time dovedeno u stanje potrebe;
- 8) lice žrtva zloupotrebe psihoaktivnih sredstava i drugih oblika ovisnosti koje je došlo u stanje potrebe zbog upotrebe psihoaktivnih supstanci, negativnih socijalnih uticaja i emocionalnih poremećaja i time narušava i ugrožava svoje zdravlje i život zbog čega ima probleme u drušvenim i porodičnim odnosima i obezbjedivanju egzistencije;
- 9) beskućnik, kao lice koja nema mjesto stanovanja niti sredstava kojima bi moglo obezbjediti stanovanje te je privremeno smješteno u prihvatalištu, ili boravi na javnim ili drugim mjestima koja nisu namjenjena za stanovanje;

10) lice kome je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja, otpuštanja iz ustanove ili drugih nepredvidivih okolnosti.

U periodu 1.01.2013-01.09.2014. godine, u JU CSR zaposleno je kupno 13 (3M/10Ž) lica, od čega 4 (2M/2Ž) radi na administrativnim i tehničkim poslovima, a 9 (1M/8Ž) je profesionalaca. Od ukupnog broja zaposlenih, 1 (1Ž) je raseljeno lice, a 1 (1M) je iz romske porodice.

Tabela 4. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u JU Centru za socijalni rad Živinice

Pregled broja zaposlenih u JU CSR za period od 1.01.2013- 01.09.2014. god.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1. Profesionalci			
Dipl. socijalni radnik	1	2	3
Socijalni radnik	0	1	1
Dipl. pravnik	0	2	2
Pravnik	-	-	-
Dipl. ekonomista	0	1	1 Napomena: pravo na invalidsku penziju ostvareno u junu 2014.g.
Ekonomista	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Pedagog	-	-	-
Pedagog-psiholog	0	1	1
Defektolog:	0	1	1
-Logoped (poteškoće u govor)	-	-	-
-Surdoaudiolog (oštećenje sluha)	-	-	-
-Oligofrenolog (smanjene sazajne sposobnosti)	-	-	-
-Tiflog (oštećenje vida)	-	-	-
-Somatoped (tjelesne - motoričke poteškoće)	-	-	-
-Specijalni pedagog	-	-	-
Ukupno profesionalaca zaposlenih u CSR	1	8	9
1.1. Administrativno i tehničko osoblje			
- Direktor/stručnost	1	0	1 Dipl. defektolog
- Sekretar/stručnost	-	-	-
- Osoba za održavanje čistoće	-	-	-
- Tumač za jezike manjina/strane jezike/gestovski jezik	-	-	-
- Ostalo	1	2	3
Ukupno zaposlenog administrativ. i teh. osoblja	2	2	4
UKUPAN broj zaposlenih u JU CSR	3	10	13
1.Od čega je lica povratnika	-	-	-
2.Od čega je raseljenih lica	0	1	1
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	1	0	1

Od 9 (1M/8Ž) profesionalaca od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju zaposlena su: 4 socijalna radnika, 1 defektolog, 1 pedagog-psiholog i 2 pravnika koji direktno pružaju usluge socijalne zaštite u lokalnoj zajednici, ali postoji potreba za većim brojem profesionalaca. Rad profesionalaca CSR organizovan je tako što međusobno saraduju u radu, ali i svaki od njih ima područje rada za koje je posebno zadužen. Pedagog-psiholog i socijalni radnici, na čelu sa direktorom, po potrebi timski rade sa grupom djece u postupku brako-razvodnih procesa, kao i sa njihovim roditeljima. Takođe, navedeni tim grupno radi i sa djecom asocijalnog ponašanja i po potrebi iste obilazi i na terenu (njihovim domovima, školama, prati njihovo ponašanje na ulici, u slobodno vrijeme nakon školskih aktivnosti i dr).

Profesionalci JU CSR nemaju adekvatno opremljen prostor za rad niti posebne prostorije za razgovor sa korisnicima usluga JU CSR. Stručna komisija koja radi na razvrstavanju djece sa smetnjem u razvoju, djeluje putem zahtjeva koji se podnosi CSR od strane roditelja uz medicinsku dokumentaciju. Na Stručnu komisiju se upućuje predmet sa dokumentacijom i poslije

ocjene nadležne Komisije dokumentacija predmeta se vraca u CSR, te donosi rješenje. U radu Komisije sudjeluje socijalni radnik i defektolog. Rad komisije finansira nadležno Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak. Navedena Komisija djeluje u općini Lukavac, te je u narednom periodu **potrebno formirati navedenu Komisiju na području općine Živinice**, a koja će pokrивati četiri općine: Živinice, Kladanj, Kalesiju i Banoviće.

Objekat CSR ima obezbijeden pristup za osobe sa invaliditetom. **Terensko vozilo sa kojim raspolaže JU CSR je u lošem stanju što otežava rad na terenu.** U nastavku djelovanja JU CSR postoji potreba za većim obimom stručnog rada sa roditeljima na školovanju romske djece, djece s poteškoćama u razvoju, uklanjanje barijera u lokalnoj zajednici od arhitektonskih do psihosocijalnih.

JU CSR ne provodi određene programe sa fokusom na djecu i punoljetna lica. Kada se radi o jačanju kapaciteta profesionalaca zaposlenih u JU CSR, postoji potreba za edukacijama na sljedeće teme: inkluzija, savjetodavni rad sa mladima, bračno savjetovanje, monitoring i evaluacija, pisanje projekata.

U okviru projekta „Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma“, u okviru UNICEF komponente projekta, tokom novembra 2014. godine pokrenute su aktivnosti u cilju jačanja kapaciteta JU CSR. U skladu sa pomenutim i potrebama Centra, do kraja marta 2015. godine očekuje se da će se od strane UNICEF-a završiti sa aktivnostima nabavke i distribucije tehničke opreme, kancelarijskog namještaja i kancelarijskog materijala za potrebe JU CSR Živinice.

• Djeca i mladi korisnici socijalne zaštite

JU CSR posjeduje elektronsku bazu podataka (softver) o djeci i punoljetnim licima, korisnicima/ama usluga socijalne zaštite, i to program LOTUS (od 2010. godine), dok se program SOTAC (iz 2007. godine) ranije odnosio isključivo na lica sa neratnim invaliditetom i civilne žrtve rata. Međutim, isti je 2014. godine proširen na sve oblike koji podrazumijevaju novčana davanja po utvrđenim pravima.

Od ukupno 14.861 maloljetnih lica u općini Živinice, na osnovu prava, usluge JU Centra za socijalni rad tokom 2013. godine koristilo je ukupno 409 (224M/185Ž) djece, od čega je 26.1% iz reda marginalizovanih grupa, i to: su 22 djece iz porodica raseljenih lica (10M/12Ž) i 85 (45M/40Ž) iz manjinskih grupa naroda (Romi).

U periodu 01.01.2014.-01.09.2014. godine, usluge je koristilo ukupno 464 (230M/234Ž) maloljetnih lica, od čega je 25.0% iz reda marginalizovanih grupa. Od pomenutog broja 25 (12M/13Ž) djece iz porodica raseljenih lica i 91 (50M/41Ž) iz manjinskih grupa naroda.

Tabela 5. Pregled djece korisnika/ca socijalne zaštite

Red. br.	Podaci o djeci korisnicima socijalne zaštite, od 0-18 godina	2013. godina			Period 1.01-01.09.2014. g.		
		M	Ž	Ukupno:	M	Ž	Ukupno :
Djeca bez roditeljskog staranja							
1.	Ukupno djece bez oba roditelja	2	3	5	4	5	9
	1.1. Djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	1.2. Djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	1.3. Djece manjinskih grupa naroda (Romi)	2	1	3	2	1	3
2.	Ukupno djece nepoznatih roditelja	-	-	-	-	-	-
	2.1. Djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	2.3. Djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
3.	Ukupno djece napuštene od roditelja	9	4	13	9	6	15
	3.1. Djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	3.2. Djece iz porodica raseljenih lica	4	3	7	4	3	7
	3.3. Djece manjinskih grupa naroda (Romi)	3	1	4	3	3	6
4.	Ukupno roditelja lišenih roditeljskog prava	1	-	1	-	1	1
	4.1. Djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	4.2. Djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	4.3. Djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
5.	Ukupno roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost	3	4	7	4	4	8

	<i>5.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>5.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	1	1	-	-
	<i>5.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	2	2	-	1
	UKUPAN broj djece bez roditeljskog staranja	15	11	26	17	16
1.	<i>1. Od čega je djece iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica</i>	4	4	8	4	3
	<i>3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	5	4	9	5	5
	Djeca sa smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju					
1.	Ukupno djece sa oštećenjem čula vida	3	6	9	4	8
	<i>1.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	2
	<i>1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	1	-	1	1	-
2.	Ukupno djece sa oštećenjem čula sluha	10	8	18	11	8
	<i>2.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-
	<i>2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-
3.	Ukupno djece sa poremećajem u govoru i glasu	5	6	11	8	6
	<i>3.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>3.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	2	-	2	2	1
	<i>3.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	1	-	1	1	-
4.	Ukupno djece sa tjelesnim ošteć. i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju	10	13	23	10	13
	<i>4.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>4.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-
	<i>4.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-
5.	Ukupno djece sa smetnjama u psihičkom razvoju:	33	16	49	34	20
	5.1.Ukupno sa lakisim stepenom	19	7	26	19	9
	<i>5.1.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>5.1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	1	1	-	3
	<i>5.1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	3	-	3	3	-
	5.2.Ukupno sa umjerenim stepenom	7	5	12	8	6
	<i>5.2.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>5.2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	1	2	3	2	2
	<i>5.2.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	2	-	2	2	1
	5.3.Ukupno sa težim i teškim stepenom	7	4	11	7	5
	<i>5.3.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>5.3.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	1	1	2	1	1
	<i>5.3.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	1	-	1	1	-
6.	Ukupno djece sa kombinovanim smetnjama	61	44	105	65	52
	<i>4.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	1	2
	<i>4.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	11	4	15	11	4
	<i>4.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	4	2	6	2	2
7.	Ukupno djece sa pervazivnim smetnjama	-	-	-	-	-
	<i>4.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>4.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-
	<i>4.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-
	UKUPAN broj djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju u evidenciji CSR	122	93	215	133	106
1.	<i>1. Od čega je djece iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica</i>	13	7	20	14	12
	<i>3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	12	2	14	10	5
	Djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama/ Vaspitno zanemarena i zapuštena djeца					
1.	Ukupno djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama	1	-	1	2	-
	<i>1.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-
	<i>1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	1	-	1	1	-
2.	Ukupno vaspitno zanemarene i zapuštene djece	4	1	5	-	-
	<i>1.1. Djeca iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
	<i>1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica</i>	1	-	1	-	-
	<i>1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-
	UKUPAN broj djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama/ Vaspitno zanemarena i zapuštena dječa	5	1	6	2	-

1. Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	1	-	1	-	-	-
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	1	-	1	1	-	1
Maloljetnici/e sa društveno negativnim ponašanjem						
1. Skitnja – ukupno evidentiranih maloljetnika/ca	-	-	-	-	-	-
1.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
2. Prosjačenje – ukupno evidentiranih maloljetnika/ca	2	1	3	2	2	4
2.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	2	1	3	1	2	3
3. Prostitucija – ukupno evidentiranih maloljetnika/ca	-	-	-	-	-	-
3.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
3.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
3.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
4. Kaznena djela maloljetnika-ukupno procesuir. slučajeva	28	5	33	8	2	10
4.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
4.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	1	-	1	-	-	-
4.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	2	-	2	1	-	1
5. Ovisnici o alkoholu – ukupno evidentiranih maloljetnika	-	-	-	-	-	-
5.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
5.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
5.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
6. Ovisnici o drogama-ukupno evidentiranih maloljetnika	-	-	-	-	-	-
6.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
6.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
6.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
7. Drugi oblici društ. negat. ponašanja-ukupno evidentiran.	-	-	-	-	-	-
7.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
7.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
7.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj maloljetnika/ca sa društveno negativnim ponašanjem						
1. Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	1	-	-	-	-	-
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	2	-	2	1	-	-
Maloljetnici/e, žrtve nasilja						
1. Ukupno djece žrtava nasilja u porodici	3	4	7	4	5	9
1.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
2. Ukupno djece žrtava drugih oblika nasilja	-	-	-	-	-	-
2.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj maloljetnika/ca, žrtava nasilja						
1. Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj maloljetnih lica od 0-18 godina koji su korisnici socijalne zaštite	224	185	409	230	234	464
1. Od čega je djece iz porodica povratnika	0	0	0	0	0	0
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	10	12	22	12	13	25
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	45	40	85	50	41	91

Prikupljeni podaci o djeci bez roditeljskog staranja ukazuju na činjenicu da je u porastu broj takve djece, te u općini Živinice živi 33 (17M/16Ž) djece bez roditeljskog staranja. U odnosu na 2013. godinu, takođe je došlo do porasta broja djece sa smetnjama u razvoju. Po evidenciji JU CSR, trenutno u općini Živinice živi ukupno 239 (133M/106Ž) djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju. Djeca sa smetnjama u razvoju koja pohađaju osnovnu školu, uključena su u

rad specijalnih odjeljenja. U školskoj 2014/2015. godini u rad specijalnih odjeljenja uključeno je 94 (55M/39Ž) učenika/ce sa smetnjama u razvoju. Kada se radi o mladima sa smetnjama u razvoju koji pohađaju srednju školu, isti su uključeni u Mješovitu srednju školu gdje postoje posebni prilagođeni programi za učenike/ce sa smetnjama u razvoju. U odnosu na 2013. godinu, povećao se broj djece žrtava nasilja u porodici, te je u 2014. godini registrovano 9 (4M/5Ž) slučajeva. U odnosu na 2013. godinu, u 2014. godini je smanjen broj djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, te je trenutno 2 (2M) takve djece. Takođe, znatno je smanjen broj maloljetnika sa društveno negativnim ponašanjem, u odnosu na 2013. godinu, te je u 2014. godini registrovano 14 (10M/4Ž) maloljetnika sa društveno negativnim ponašanjem.³⁰

Profesionalci/ke iz CSR, u saradnji sa NVO OTAHARIN i JU „Druga osnovna škola“ Živinice, učestvuju u radu **Mobilnog tima za inkluzivnu nastavu** (predstavnici NVO-a, osnovnih škola, CSR, kao i policije) i odlaze na teren, te obilaze porodice o kojima postoje saznanja da njihova djeca neredovno pohađaju školu. Takođe, na temu obrazovanja, zdravstvene zaštite i ostvarivanja drugih prava iz oblasti socijalne zaštite, održavaju se i radionice sa roditeljima djece Romske nacionalnosti. Osim toga, postoji i saradnja u detekciji i stvaranju prilagođenog plana i programa za djecu sa posebnim potrebama pri JU „Prva Osnovna škola“ Živinice, kao i obilasci Zavoda za odgoj i obrazovanje lica sa posebnim potrebama Tuzla, odnosno djece sa posebnim potrebama koji su učenici Zavoda.

U 2013. godini evidentirano je ukupno 409 (224M/185) maloljetnih lica korisnika socijalne zaštite od čega je 22 (10M/12Ž) djece iz raseljenih porodica i 85 (45M/40Ž) iz porodica manjinskih grupa naroda (Romi). U periodu 01.01-01.09.2014. godine, došlo je do porasta broja maloljetnih korisnika, te je evidentirano ukupno 464 (230M/234Ž) djece korisnika prava iz socijalne zaštite, od čega je 25 (12M/13Ž) iz porodica raseljenih lica i 91 (50M/41Ž) iz porodica manjinskih grupa naroda (Romi).

Tabela 6. Pregled prava u oblasti dječje zaštite i broj korisnika/ca

Red. br.	Prava iz socijalne zaštite -podaci o djeci korisnicima od 0-18 godina	2013. godina			Period 1.01-01.09.2014. g.		
		M	Ž	Ukupno:	M	Ž	Ukupno:
Novčana i materijalna podrška maloljetnim licima							
1.	Ukupno maloljetnih lica korisnika stalne novčane pomoći	55	39	94	58	41	99
	1.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	1	2	3	1	2	3
	1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	16	10	26	16	10	26
2.	Ukupno maloljetnih lica korisnika jednokratne novčane pomoći	-	-	-	-	-	-
	2.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
3.	Ukupno maloljetnih korisnika dječjeg dodatka	1.341	1.318	2.659	1.290	1.270	2.560
	3.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	3.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	11	11	22	11	15	26
	3.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	51	20	71	34	45	79
4.	Ukupno maloljetnih korisnika dodatka na školovanje i osposobljavanje	-	-	-	-	-	-
	4.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	4.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	4.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
5.	Ukupno maloljetnih korisnika dodatka na njegu od drugih lica	29	39	68	35	38	73
	5.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	5.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	5.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	2	-	2	2	-	2
6.	Ukupno maloljetnih korisnika povremene pomoći	-	-	-	-	-	-
	6.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	6.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	6.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
7.	Ukupno maloljetnih korisnika za zdravstveno osiguranje djece	26	28	54	33	34	67
	7.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	7.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	7.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	21	17	38	27	23	50

³⁰ SZI Komisija – Aneks 4. Podaci JU CSR o opštoj/općoj situaciji u socijalnom sektoru u lok. zajednici

8.	Ostalo:	-	-	-	-	-	-
	8.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	8.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	8.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj maloljetnih korisnika novčane i materijalne podrške		1.451	1.424	2.875	1.416	1.383	2.799
1. Od čega je djece iz porodica povratnika		-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica		12	13	25	12	17	29
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)		90	47	137	79	78	157
O sposobljavanje maloljetnih korisnika za život i rad							
1.	Ukupno malolj. lica korisn. prava na oposobljavanje za život i rad	62	43	105	62	43	105
	1.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
UKUPAN br. djece koris. u cilju oposobljavanja za samostalan život i rad		62	43	105	62	43	105
1. Od čega je djece iz porodica povratnika		-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica		-	-	-	-	-	-
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)		-	-	-	3	-	3
Smještaj maloljetnih lica u drugu porodicu							
1.	Ukupno smještene djece u srodnicičku porodicu	10	12	22	10	8	18
	1.1. Djeca iz porodica povratnika	1	-	-	1	-	1
	1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	4	4	8	2	4	6
	1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	1	1	-	1	1
2.	Ukupno smješteno djece u hraniteljsku porodicu	2	-	2	2	-	2
	2.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	1	-	1
UKUPAN br. maloljetnih lica smještenih u drugu porodicu		12	12	24	12	8	20
1. Od čega je djece iz porodica povratnika		1	-	1	1	-	1
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica		4	4	8	2	4	6
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)		-	1	1	1	1	2
Smještaj maloljetnih lica u ustanovu socijalne zaštite							
1.	Ukupno smješteno djece u ustanove socijalne zaštite	1	2	3	1	2	3
	1.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
2.	Ostalo:	-	-	-	-	-	-
	2.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
UKUPAN br. malolj. korisnika smještenih u ustanovu socijalne zaštite		1	2	3	1	2	3
1. Od čega je djece iz porodica povratnika		-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica		-	-	-	-	-	-
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)		-	-	-	-	-	-
Odgojne mjere prema maloljetnim licima upućene od strane CSR kao organa starateljstva							
1.	Ukupan br. maloljetnih lica nad kojim je pojačan nadzor roditelja	7	1	8	6	-	6
	1.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	1.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	1.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
2.	Ukupan br. malolj. lica prema kojima je upućena određena odgojna mjera	7	-	7	1	-	1
	2.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	1	-	-	-	-	-
	2.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	2	1	3	-	-	-
3.	Ukupan br. malolj. lica sa pojačanim nadzor organa socijalnog staranja	5	1	6	-	-	-
	3.1. Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	3.2. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	3.3. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	1	1	-	-	-
UKUPAN broj poduzetih odgojnih mjer prema maloljetnicima/ama - CSR kao organ starateljstva		19	2	21	7	-	7

1. Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	1	-	1	-	-	-
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	2	2	4	-	-	-
UKUPAN br. djece od 0-18 godina koji su korisnici prava iz socijalne zaštite	524	590	1.140	708	671	1.379
1. Od čega je djece iz porodica povratnika	1	-	1	1	-	1
2. Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	34	34	68	23	26	49
3. Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	104	88	192	115	88	203

U 2013. godini bilo je registrovano ukupno 1.140 (542M/590Ž) maloljetnih lica koji su korisnici prava iz socijalne zaštite, uz napomenu da je tokom 2014. godine došlo do porasta korisnika, te je u 2014. godini evidentirano ukupno 1.379 (708M/671Ž) maloljetnik korisnika od čega je po procjeni 68 (34M/34Ž) iz porodica povratnika i 192 (104M/88Ž) iz porodica raseljenih lica. U odnosu na 2013. godinu, u porastu je broj djece koja ostvaruju prava u oblasti dječje zaštite, a kada se radi o sljedećim korisnicima: maloljetnih lica korisnika stalne novčane pomoći; maloljetnih korisnika dodatka na njegu drugog lica; maloljetnih korisnika doprinosa na zdravstveno osiguranje.

U periodu 1.01-01.09.2014. godine registrovano je ukupno 2.799 (1.416M/1.383Ž) korisnika prava na novčanu i materijalnu podršku. Pravo na stalnu novčanu pomoć ostvarivalo je 99 (58M/41Ž) maloljetnih lica, uz napomenu da je došlo do porasta korisnika pomenutog prav za 5,3% a , u odnosu na 2013. godinu.

Smanjen je broj korisnika dječijeg dodatka, te je u istom periodu registrovano 2.560 (1.290M/1.270) korisnika. Posljednje dvije godine, pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad ostvaruje 105 (62M/43Ž) maloljetnih lica.

• Punoljetna lica korisnici socijalne zaštite

Od ukupno 46.340 punoljetnih lica (23.252M/23.088Ž) u općini Živinice, na osnovu prava, usluge JU „Centra za socijalni rad“ tokom 2013. godine koristilo je ukupno 2.626 (1.038M/1.588Ž) punoljetnih osoba, od čega je 2 povratnika (1M/1Ž), 29 raseljenih lica (9M/20Ž) i 93 lica iz manjinskih grupa naroda (39M/54Ž).

U periodu 01.01.2014.-01.09.2014. godine, usluge Centra je koristilo 2.423 (1.217M/1.206Ž) punoljetnih lica, od čega je 3,9% iz reda marginalizovanih grupa, i to: 2 povratnika (1M/1Ž), 22 raseljenih lica (8M/14Ž) i 71 lice iz manjinskih grupa naroda (30M/41Ž).

Tabela 7. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca socijalne zaštite

Red. br.	Podaci o punoljetnim licima, korisnicima/ama socijalne zaštite	2013. godina			Period 1.01-01.09.2014. g.		
		M	Ž	Ukupno:	M	Ž	Ukupno:
Punoljetna socijalno isključena lica , korisnici socijalne zaštite							
1.	Ukupno materijalno neobezbijedenih i za rad nesposobnih punoljetnih lica	147	228	375	139	215	354
	1.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	1	1	2	1	1	2
	1.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	1	10	11	1	10	11
	1.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	14	15	29	14	15	29
2.	Ukupno punoljetnih lica sa invaliditetom	488	535	1.023	435	663	1.098
	2.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	2.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	1	7	8	1	7	8
3.	Ukupno starijih lica bez porodičnog staranja	8	79	87	10	81	91
	3.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	3.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	1	1	2	3	1	4
	3.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
4.	Ukupno punoljetnih lica sa društveno negativnim ponašanjem	6	-	6	5	-	5
	4.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	4.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	4.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
5.	Ukupno punoljetnih lica, žrtava zloupotrebe psihoaktivnih supstanci	-	-	-	-	-	-
	5.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	5.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	5.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
6.	Ukupno punoljetnih lica, žrtava nasilja u porodici	-	12	12	-	8	8

	6.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	6.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	6.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-
7.	Ukupno punoljetnih lica, žrtava trgovine ljudima	-	-	-	-	2
	7.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	7.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	7.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	2
8.	Ukupno punolj. lica koja su zbog posebnih okolnosti korisnici soc. zaštite	389	734	1.123	628	237
	8.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	8.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	7	9	16	4	3
	8.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	24	32	56	15	17
UKUPAN broj punoljetnih lica korisnika socijalne zaštite		1.038	1.588	2.626	1.217	1.206
1. Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika		1	1	2	1	1
2. Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica		9	20	29	8	14
3. Od čega je punoljetnih lica manj. gr. naroda (Romi)		39	54	93	30	41
						71

Od ukupno 46.340 punoljetnih korisnika (23.252M/23.088Ž) u općini Živinice, pravo na novčanu i materijalnu podršku tokom 2013. godine koristilo je 2.421 (886M/1.535Ž) punoljetnih lica od čega je 4.8% iz reda marginalizovanih grupa stanovništva, i to: 2 povratnika (1M/1Ž), 30 raseljenih lica (11M/19Ž) i 86 lica iz manjinskih grupa naroda (39M/47Ž). U periodu 01.01.2014.-01.09.2014. godine, iste usluge Centra je koristilo 2.139 (1.116M/1.023Ž) punoljetnih lica, od čega je 3.9% iz reda marginalizovanih grupa, i to: 2 povratnika (1M/1Ž), 21 raseljeno lice (8M/13Ž) i 62 lica iz manjinskih grupa naroda (30M/32Ž).

U odnosu na evidenciju za 2013. godinu, znatno je povećan broj punoljetnih lica sa invaliditetom, te je u 2014. godini registrovano 1.098 (435M/663Ž) takvih lica. Takođe, povećan je broj starijih lica bez porodičnog staranja, te je u 2014. godini registrovano 91 (10M/81Ž) takvih lica. U odnosu na 2013. godinu, smanjen je broj materijalno neobezbijedenih i rad rad nesposobnih punoljetnih lica, te je u 2014. godini 354 (139M/215Ž) lica iz pomenute kategorije. U 2013. godini bilo je registrovano 12 (12Ž) punoljetnih lica žrtava nasila u porodici, a u 2014. godini registrovano je 8 (8Ž) žrtava porodičnog nasilja. U 2014. godini evidentirana su 2 (2Ž) slučaja trgovine ljudima.

Kada se radi o broju punoljetnih korisnika socijalne zaštite, tokom 2013. godine bilo je registrovano 2.626 (1.038M/1.588M) takvih korisnika, uz napomenu da je u 2014. godini smanjen broj, te je registrovano 2.423 (1.217M/1.206Ž) punoljetnih korisnika socijalne zaštite.

Tabela 8. Pregled prava u oblasti socijalne zaštite punoljetnih lica i broj korisnika/ca

Red. br.	Prava iz socijalne zaštite - podaci o punoljetnim licima	2013. godina			Period 1.01-01.09.2014. g.		
		M	Ž	Ukupno:	M	Ž	Ukupno:
Novčana i materijalna podrška punoljetnim licima							
1.	Ukupno punoljetnih lica korisnika stalne novčane pomoći	147	228	375	139	215	354
	1.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	1	1	2	1	1	2
	1.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	1	10	11	1	10	11
	1.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	14	15	29	14	15	29
2.	Ukupno punoljetnih lica korisnika jednokratne novčane pomoći	389	734	1123	628	237	865
	2.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	7	9	16	4	3	7
	2.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	24	32	56	15	17	32
3.	Ukupno punoljetnih lica korisnika dodatka za pomoći i njegu drugog lica	336	565	901	336	563	899
	3.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	3.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	3.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
4.	Ukupno punoljetnih korisnika pomoći i njegi u kući	-	-	-	-	-	-
	4.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	4.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	4.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
5.	Ukupno punoljetnih korisnika usluge dnevнog zbrinjavanja	-	-	-	-	-	-
	5.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	5.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	5.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
6.	Ukupno punoljetnih korisnika smještaja u ustanovu	14	8	22	13	8	21

	6.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	6.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	3	-	3	3	-
	6.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	1	-	1	1	-
7.	Ukupno punoljetnih korisnika usluga savjetovanja	-	-	-	-	-
	7.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	7.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	7.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-
8.	Ostalo:	-	-	-	-	-
	8.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	8.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	8.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-
UKUPNO punoljetnih lica korisnika novčane i materijalne podrške		886	1.535	2.421	1.116	1.023
1.	<i>1. Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika</i>	1	1	2	1	1
2.	<i>2. Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica</i>	11	19	30	8	13
	<i>3. Od čega je punoljetnih lica manj. gr. naroda (Romi)</i>	39	47	86	30	32
Pomoći za osposobljavanje za život i rad punoljetnih lica						
1.	Ukupno punoljetnih korisnika osposobljavanja za život i rad	-	-	-	-	-
	1.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	1.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	1.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-
2.	Ostalo:	-	-	-	-	-
	2.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	2.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	2.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-
UKUPNO punoljetnih lica korisnika pomoći za osposobljavanje za život i rad		-	-	-	-	-
1.	<i>1. Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-
2.	<i>2. Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-
	<i>3. Od čega je punoljetnih lica manj. gr. naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-
UKUPNO punoljetnih lica korisnika socijalne zaštite		1.038	1.588	2.626	1.217	1.206
1.	<i>1. Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika</i>	1	1	2	1	1
2.	<i>2. Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica</i>	9	20	29	8	14
	<i>3. Od čega je punoljetnih lica manj. gr. naroda (Romi)</i>	39	59	93	30	41
Tabel 9. Pregled prava porodica sa djecom u oblasti socijalne zaštite i broj korisnika/ca						

Na osnovu prava porodica sa djecom na novčana i materijalna sredstva, usluge JU Centra za socijalni rad tokom 2013. godine koristilo je ukupno 1.148 (233M/915Ž) korisnika/ca od čega je 21 raseljeno lice (9M/12Ž) i 102 lica iz manjinskih grupa naroda (51M/51Ž). U periodu 01.01.2014-01.09.2014. godine, pomenute usluge koristilo je 884 (222M/662Ž) korisnika/ca od čega je 17 raseljenih lica (6M/11Ž) i 92 lica iz manjinskih grupa naroda (49M/43Ž).

U odnosu na 2013. godinu, smanjen je broj punoljetnih korisnika prava u oblasti socijalne zaštite, te je u 2014. godini registrovano ukupno 2.139 (1.116M/1.023Ž) punoljetnih korisnika novčane i materijalne podrške. U 2014. godini nije bilo punoljetnih korisnika pomoći za osposobljavanje za život i rad.

U 2014. godini došlo je do smanjenja broja porodica sa djecom, a koje su korisnice novčane i materijalne podrške, iako postoji potreba za pomenutim. U 2013. godini registrovano je 1.148 (233M/915Ž) takvih korisnika, a do 1.09.2014. godine 884 (222M/662Ž) korisnika.

Red. br.	Prava iz socijalne zaštite - podaci o porodicama sa djecom	2013. godina			Period 1.01-01.09.2014. g.		
		M	Ž	Ukupno:	M	Ž	Ukupno:
Novčana i materijalna podrška porodicama sa djecom							
1.	Ukupan broj porodica sa djecom korisnika stalne novčane pomoći	42	30	72	34	31	65
	1.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	1.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	1	1	2	-	2	2
	1.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	8	4	12	8	3	11
2.	Ukupan broj porodica sa djecom korisnika jednokratne novčane pomoći	165	815	980	155	568	723
	2.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	8	11	19	6	9	15
	2.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Romi)	22	30	52	14	17	31
3.	Ukupan broj porodica sa djecom korisnika povremene pomoći	-	-	-	-	-	-
	3.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-

	3.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	3.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Rom)	-	-	-	-	-
4.	Ukupan br. porodica sa djecom koris. doprinosa za zdrav. osig. nezaposlenih osoba	26	28	54	33	34
	4.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	4.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	4.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Rom)	21	17	38	27	23
5.	Ukupan br. koris. prava na jednokratnu naknadu za majku porodilju koja nije u radnom odnosu	-	-	-	-	-
	5.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	5.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	5.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Rom)	-	-	-	-	-
6.	Ukupan br. koris. prava na naknadu za majku porodilju koja je u radnom odnosu	-	42	42	-	29
	6.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	6.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	6.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Rom)	-	-	-	-	-
7.	Ostalo:	-	-	-	-	-
	7.1. Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-
	7.2. Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-
	7.3. Punoljena lica manjinskih gr. naroda (Rom)	-	-	-	-	-
UKUPAN broj porodica sa djecom korisnika novčane i materijalne podrške		233	915	1.148	222	662
	1. Od čega je porodica povratnika	-	-	-	-	-
	2. Od čega je porodica raseljenih lica	9	12	21	6	11
	3. Od čega je porodica manjinskih gr. naroda (Rom)	51	51	102	49	43
						92

U skladu sa Zakonom, korisnici imaju pravo na jednokratnu naknadu za majku porodilju koja nije u radnom odnosu, ali isto se ne realizuje s obzirom da Vlada Tuzlanskog kantona nije donijela odluku o finansiranju. Smanjenje broja korisnika novčane i materijalne pomoći u 2014. godini, u odnosu na 2013. godinu, povezan je sa smanjenjem budžeta općine, što ukazuje na nedostatak novca i nemogućnost zapošljavanja.

Od ukupno 884 (222M/662Ž) korisnika, najveći broj je je porodica sa djecom korisnika jednokratne novčane pomoći. U periodu 1.01-01.09.2014. godine pomenuto pravo ostvarilo je 723 (155M/568Ž) korisnika, od čega je 15 (6M/9Ž) iz porodica raseljenih lica i 31 (14M/17Ž) iz romskih porodica.

Prema KAP-u, od ukupno 10 projektnih lokacija, u Živinicama je najizraženije stanovište ispitanika (25.4%) da povratnici po pitanju pristupa socijalnim uslugama imaju bolji položaj od domicilnog stanovništva, dok se 65.4% izjasnilo da je položaj povratnika isti kao kod domicilnog stanovništva. Takođe, u odnosu na ostale projektne lokacije u Živinicama je zastupljenije stanovište da i IDP po pitanju pristupa socijalnim uslugama imaju bolji položaj nego domicilno stanovništvo (19.5% ispitanika), a 70.6% ispitanika smatra da je položaj IDP isti kao kod domicilnog stanovništva³¹.

3.3. Obrazovni sektor

Općina Živinice finansira jednu postojeću predškolsku ustanovu JU „Dječije obdanište“ na način da obezbijeđuje plate za uposlene i obavezan vid predškolskog obrazovanja u skladu sa općinskim budžetom. U skladu sa postojećom zakonskom regulativom, osnovno i srednje obrazovanje u općini Živinice regulisao je na nivou Tuzlanskog kantona. Opština Živinice obezbijeđuje dio sredstava za osnovno i srednje obrazovanje u skladu sa općinskim planom budžeta, kao što je finansiranje dijela takmičenja za učenika/cu generacije i slično.

- **Predškolske ustanove³²**

³¹ „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interno raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine;

³² SZI Komisija – Aneks 5. Podaci o opštoj/općoj situaciji u obrazovnom sektoru vezano za predškolske ustanove;

Skupština Tuzlanskog kantona je 2009. godine usvojila Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, a izmjene 2011. godine. Zakonom je regulisano osnivanje javne predškolske ustanove na nivou općine i obavezni predškolski odgoj i obrazovanje za djecu u godini prije polaska u osnovnu školu za koji se koriste kapaciteti predškolske ustanove i osnovnih škola. Rad jedne registrovane predškolse ustanove u općini Živinice finansira se iz budžeta općine Živinice.

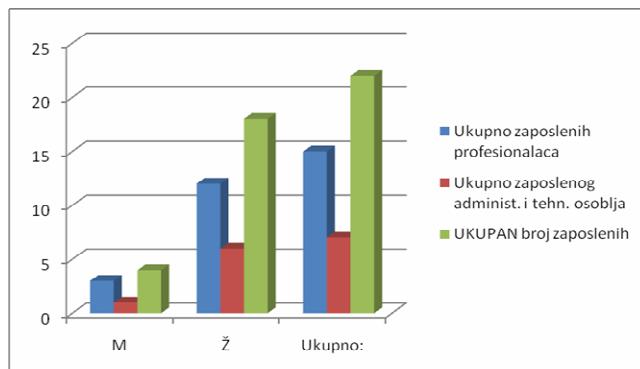
U općini Živinice uspostavljen je rad 1 predškolske ustanove JU „Dječije obdanište“ Živinice čije usluge koristi ukupno 155 djece (70M/85Ž) u školskoj 2014/2015. godini od čega je, prema procjeni ove ustanove, 14 djece iz porodica povratnika (10M/4Ž) i 17 djece iz porodica raseljenih lica (11M/6Ž). U predškolskoj ustanovi nema djece sa smetnjama u razvoju. U općini radi Privatna predškolska ustanova „Mery Isabel“ sa 50 polaznika jasličkog i vrtićkog uzrasta i 4 uposlena, pedagog-psiholog, ekonomista i njegovateljice. Realizira i obavezni predškolski program. Na području općine Živinice radi i nekoliko privatnih igraonica u kojima borave djeca i nije poznat ukupan broj djece u ovim ustanovama.

Ustanova pruža besplatne usluge za korisnike/ce, djeci sa područja kompletne općine kroz obavezan vid predškolskog odgoja i obrazovanja u trajanju od 150 sati, te omogućava produženo zbrinjavanje djece – redovnih korisnika (uglavnom do 18:00 časova). Za djecu sa smetnjama u razvoju provodi poseban program, a osoblje educira putem seminara. Objekat ima fiskulturnu salu za odvijanje odgojno – obrazovnog rada u kojoj je bilo smješteno UG „Vrati mi osmijeh“ i koja nije opremljena po standardima, ali je prilagođen prilaz za djecu i osobe s invaliditetom.

U JU „Dječije obdanište“ ukupno je zaposleno 22 (4M/18Ž) lica od čega je 1 (1Ž) iz porodice povratnika i 1 (1Ž) iz porodice raseljenih lica. Ukupno je zaposleno 15 (3M/12Ž) profesionalaca i 7 (1M/6Ž) koji rade na administrativnim i tehničkim poslovima.

Tabela 10. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u predškolskim ustanovama

Stanje zaposlenih u JU „Dječije obdanište“ Živinice od 1.1.2013. do 1.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj profesionalaca zaposlenih u predškolskim ustanovama			
Dipl. socijalni radnik	-	-	-
Socijalni radnik	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Pedagog	1	-	1
Pedagog-psiholog	1	-	1
Defektolog:	-	1	1
-Logoped (poteškoće u govor)	-	-	-
-Surdoaudiolog (oštećenje sluha)	-	-	-
-Oligofrenolog (smanjene saznajne sposobnosti)	-	-	-
-Tifloglog (oštećenje vida)	-	-	-
-Somatoped (tjelesne - motoričke poteškoće)	-	-	-
-Specijalni pedagozi	-	-	-
Medicinska sestra/tehničar	-	2	2
Nastavni kadar/odgajatelji sa SSS (sa više godina staža)	-	1	1
Nastavni kadar/odgajatelji sa višom stručnom spremom	-	2	2
Nastavni kadar/odgajatelji sa visokom stručnom spremom	1	6	7
Nastavni kadar sa nezavršenom stručnom spremom	-	-	-
Ukupan broj zaposlenih profesionalaca od značaja za socijalnu/dječiju zaštitu i inkviziciju	3	12	15
1.1.Administrativno i tehničko osoblje			
-Direktor/stručnost	-	1	1
-Sekretar/stručnost	-	1	1
-Pravnik	-	-	-
-Osoba za održavanje čistoće	-	1	1
-Referent za opće poslove	-	1	1
-Kuhar, pomoćni kuhar, servirka	-	2	2
-Ložač, domar	1	-	1
Ukupan broj zaposlog admin. i teh. osoblja	1	6	7
UKUPAN broj zaposlenih	4	18	22
1.Od čega je lica povratnika	-	1	1
2.Od čega je raseljenih lica	-	1	1
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-

Grafički pregled broja zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u predškolskim ustanovama

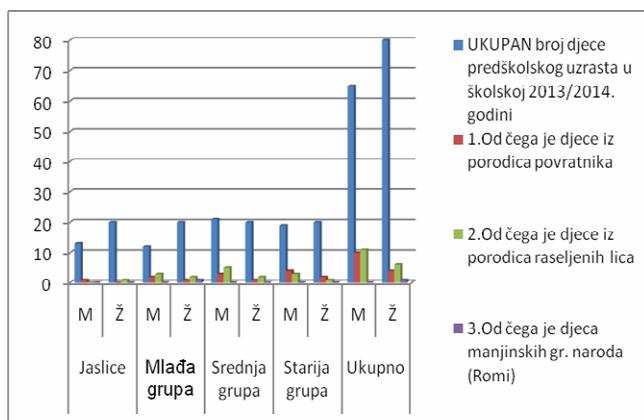
Slijedi pregled zaposlenih 15 (3M/12Ž) profesionalaca u predškolskoj ustanovi: 1 (1M) pedagog, 1 (1M) pedagog – psiholog, 1 (1Ž) defektolog, 2 (2Ž) medicinska tehničara, 2 (2Ž) odgajatelja sa VŠS spremom, 7 (1M/6Ž) odgajatelja sa VSS spremom i 1 (1M) asistent u odgojno - obrazovnom radu. U predškolskoj ustanovi nema zaposlenih profesionalaca kao što su socijalni radnik, logoped, psiholog i drugi profesionalci od značaja za rad sa djecom predškolskog uzrasta. Nije poznat tačan broj djece koja ne pohađaju ili nemaju pristup predškolskoj ustanovi, ali su osnovni razlozi nedovoljna sredstva koja trebaju platiti roditelji djece za boravak u predškolskoj ustanovi i dodatni trošak za prevoz djece čije je mjesto prebivališta udaljeno od centra grada. Vrlo teško je doći do podataka, naročito iz kategorije manjinskih grupa naroda Roma koji žive u općini. Veliki broj djece koristi usluge privatnih igraonica.

Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju je predviđeno obrazovanje djece prije polaska u osnovnu školu. Općina je omogućila obrazovanje u 100% obuhvatu u trajanju 150 školskih časova koristeći kapacitete obdaništa i osnovnih škola.

Na osnovu podataka iz elektronske baze o djeci predškolskog uzrasta u ovoj ustanovi, u školskoj 2013/2014. godinu bilo je ukupno 145 (65M/80Ž) djece korisnika, od čega je prema procjeni 22.1% djece iz reda marginalizovanih grupa, i to: 14 djece iz porodica povratnika (10M/4Ž), 17 djece iz porodica raseljenih lica (11M/6Ž) i 1 dijete (0M/1Ž) iz porodica manjinskih grupa naroda (Romi).

Tabela 11. Pregled broja djece korisnika usluga predškolskih ustanova u školskoj 2013/2014. godini

Pregled broja djece predškolskog uzrasta, školska 2013/2014. godina	jaslice		mlada grupa		srednja grupa		starija grupa		Ukupno:
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
1.Ukupno djece bez smetnji u razvoju	13	20	12	20	21	20	19	20	145 (65M/80Ž)
1.1. Djeца iz porodica povratnika	1	-	2	1	3	1	4	2	14 (10M/4Ž)
1.2. Djeца iz porodica raseljenih lica	-	1	3	2	5	2	3	1	17 (11M/6Ž)
1.3. Djeца manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	1	-	-	-	-	1 (0M/1Ž)
2.Ukupno registrovane djece sa smetnjama u razvoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.1.Djeца iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.Djeça iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.Djeça manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj djece predškolskog uzrasta u školskoj 2013/2014. godini	13	20	12	20	21	20	19	20	145 (65M/80Ž)
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	1	-	2	1	3	1	4	2	14 (10M/4Ž)
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	1	3	2	5	2	3	1	17 (11M/6Ž)
3.Od čega je dječa manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	1	-	-	-	-	1 (0M/1Ž)

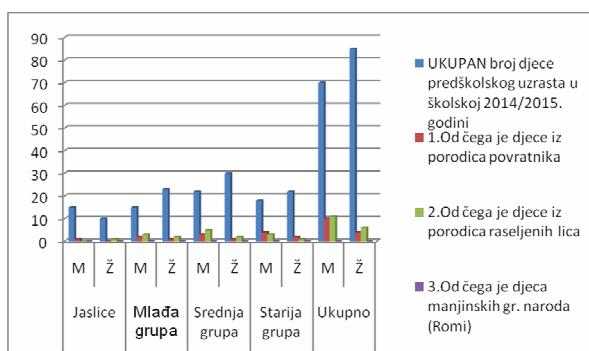
Grafički prikaz broja djece korisnika usluga predškolskih ustanova u školskoj 2013/2014. godini

U školskoj 2014/15. godini, u rad predškolske ustanove uključeno je 155 (70M/85Ž) djece, od čega je, prema procjeni ove ustanove, 20,0% djece iz reda marginalizovanih grupa, i to: 14 (10M/4Ž) djece iz porodica povratnika i 17 (11M/6Ž) djece iz porodica raseljenih lica.

Tabela 12. Pregled broja djece korisnika usluga predškolskih ustanova u školskoj 2014/2015. godini

Pregled broja djece predškolskog uzrasta, školska 2014/2015. godina	jaslice		mlada grupa		srednja grupa		starija grupa		Ukupno:
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
1.Ukupno djece bez smetnji u razvoju	15	10	15	23	22	30	18	22	155 (70M/85Ž)
1.4. Djeca iz porodica povratnika	1	-	2	1	3	1	4	2	14 (10M/4Ž)
1.5. Djeca iz porodica raseljenih lica	-	1	3	2	5	2	3	1	17 (11M/6Ž)
1.6. Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	1	-	-	-	1(0M/1Ž)
2.Ukupno registrovane djece sa smetnjama u razvoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.1.Djeca iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj djece predškolskog uzrasta u školskoj 2014/2015. godini	15	10	15	23	22	30	18	22	155 (70M/85Ž)
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	1	-	2	1	3	1	4	2	14 (10M/4Ž)
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	1	3	2	5	2	3	1	17 (11M/6Ž)
3.Od čega je djeca manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Uvidom u pregled broja djece korisnika usluga predškolske ustanove u školskoj 2013/2014 i 2014/2015. godini, vidno je da je došlo do porasta broja korisnika usluga. Takođe, vidno je da je najveći broj djece starijeg uzrasta, što ukazuje na činjenicu da su roditelji svjesni potrebe pripreme djece za školu i potrebe djelovanja na socijalizaciji djece predškolskog uzrasta. Uzimajući u obzir da u općini Živinice živi 4.556 (2.187M/2.396Ž) djece uzrasta do 6 godina, pomenuti broj korisnika usluga predškolske ustanove ukazuje da na činjenicu da mali broj djece koristi pomenute usluge.

Grafički pregled broja djece korisnika usluga predškolskih ustanova u školskoj 2014/2015. godini

Obdanište omogućava svakodnevne individualne kontakte, posjete rođendanskim zabavama, obavljene posjete grupi u ulozi roditelja, doktora, frizera, pomoći pri realizaciji izleta, realizacija priredbe uz mogućnost finansiranja manjeg djela kostima.

Objekat predškolske ustanove JU Dječije obdanište Živinice ima fiskulturnu salu u kojoj se trenutno odvija odgojno obrazovni rad, te je za upotrebu potrebno opremiti rekvizitima kao što su ogledala, obruči, lopte, strunjače. Ustanova ima potpuno prilagođene prilaze osobama sa invaliditetom, a sanitarije su samo djelimično prilagođene. Ustanova je opremljena osnovnim nastavnim pomagalima, didaktičkim materijalom i opremom. Za potpunu realizaciju planiranih programskih aktivnosti neophodna su dodatna sredstva.

Za očuvanje zdravlja i sigurnost djece u ustanovi obezbijeđeni su osnovni uslovi. Sve radne prostorije imaju mokri čvor koji mogu pregledati članovi vijeća roditelja. Ustanova djeci i roditeljima koji ne koriste usluge JU „Dječije obdanište“ pruža besplatne usluge samo kroz obavezni dio predškolskog odgoja i obrazovanja u godini prije polaska u osnovnu školu. I za djecu iz udaljenih područja se u ovoj ustanovi organizuje obavezni program predškolskog odgoja u trajanju od 150 školskih časova. Općina sufinanira troškove boravka djece u JU „Dječije obdanište“ u toku radnog vremena.

Uposlenici se profesionalno usavršavaju najčešće kroz seminare, treninge, radionice i predavanja organizovana od strane Pedagoškog zavoda Tuzla, a neke od tema su bile vezane za nastavna učila, inkluziju, psihologiju, usavršavanje medicinskih sestara, ishranu, vođenje pedagoške dokumentacije i slično. Dodatna edukacija je potrebna u oblasti rada sa djecom koje imaju smetnje i poteškoće u razvoju.

Ustanova ne provodi poseban program za djecu sa smetnjama u razvoju, ali u skladu sa mogućnostima, program se uvijek prilagođava prema potrebama djeteta zavisno o kojim smetnjama se radi. Ima zaposlenog defektologa, a stručne osobe su obučene za rad sa djecom sa smetnjama u razvoju samo onoliko koliko je predviđeno redovnim programom obrazovanja vaspitača, ličnim angažovanjem i saradnjom sa roditeljima. Ustanova ne provodi poseban program za savjetovanje mladih roditelja i odgovornost roditelja.

Prioritet ustanove je nabavka stručne literature, kopir aparata i štampača, projektora i didaktičkog materijala potrebnog za odgoj i obrazovanje djece od godinu do polaska u osnovnu školu. Jedan od prioriteta je i profesionalni razvoj kroz omogućavanje individualnog stručnog usavršavanja i stručno usavršavanje kroz organizaciju treninga na već navedene teme, posebno usavršavanje koje će omogućiti uvođenje novih metoda rada. Potrebno je napraviti i provoditi program koji će poboljšati saradnju sa roditeljima i sa drugim institucijama i organizacijama a sve navedeno će omogućiti poboljšanje statusa djece.

Ostvarena je saradnja sa udruženjem građana koje okuplja osobe sa smetnjama u razvoju „Vrati mi osmijeh“ kroz organizovanu kupovinu čestitki od strane roditelja korisnika usluga i ostalog materijala koji isti naprave. Rad volontera se uglavnom ogleda u obavljanju pripravničkog staža da bi stekli uslove za polaganje stručnog ispita. Ustanova sarađuje sa Centrom za socijalni rad, Domom zdravlja, kroz usluge pedijatra i higijensko.epidemiološke službe, Centrom za mentalno zdravlje i policijom i do sada nije bilo utvrđenih slučajeva zlostavljanja i nasilja nad ženama i djecom. Sa osnovnim školama je izražena saradnja kroz organizaciju produženog boravka, organizaciju priredbi i obaveznog vida predškolskog odgoja i obrazovanja u trajanju od 150 sati.

U narednom periodu neophodno je raditi na poboljšanju materijalnog položaja porodica i djece ili sufinansiranjem troškova boravka djece u predškolskoj ustanovi od strane donatora, Ministarstva obrazovanja Tuzlanskog kantona ili neke druge institucije i omogućiti što većem broju djece pravo na predškolski odgoj i obrazovanje i druženje sa vršnjacima.

U odnosu na 2013. godinu, u kojoj je registrovano 145 (65M/80Ž) djece uključene u predškolsku ustanovu, do 1.09.2014. godine registrovan je nešto veći broj takve djece, 155 (70M/85Ž). S obzirom da u općini Živinice po podacima SZI Komisije ima ukupno 4.556 (2.187M/2.369Ž) djece uzrasta od 0-6 godina, može se reći da je veoma mali broj djece uključeno u rad predškolske ustanove.

• Osnovno obrazovanje³³

Osnovno obrazovanje u općini Živinice je organizovano shodno Zakonu o osnovnom odgoju i obrazovanju Tuzlanskog kantona, („Službene novine TK“ broj: 06/04, 07/05, 17/11).

U općini Živinice osnovno obrazovanje djeluje u 9 centralnih i 11 područnih osnovnih škola.

Slijedi pregled 9 centralnih osnovnih škola, broj učenika i zaposlenih profesionalaca u školskoj 2014/2015. godini:

- 1) JU „Prva osnovna škola“ u MZ Živinice Centar sa 904 (451M/453Ž) učenika/ca i 66 (16M/50Ž) profesionalaca;
- 2) JU „Druga osnovna škola“ u MZ Živinice Centar sa 906 (474M/432Ž) učenika/ca i 56 (13M/43Ž) profesionalaca;
- 3) JU OŠ „Živinice Gornje“ u MZ Živinice Gornje sa 265 (141M/124Ž) učenika/ca i 28 (12M/16Ž) profesionalaca;
- 4) JU OŠ „Dubrave“: nastavni proces organizuje u centralnoj školi u MZ Dubrave Donje i u područnoj školi, MZ Dubrave Gornje. U centralnoj školi nastava se realizuje od prvog do devetog razreda, a u područnoj od prvog do petog. Od šestog razreda učenici obrazovanje nastavljaju u centralnoj školi. OŠ „Dubrave“ pohađa ukupno 509 (214M/295Ž) učenika/ca, a zaposleno je 32 (9M/23Ž) profesionalaca;
- 5) JU OŠ „Đurđevik“: nastavni proces je organizovan u centralnoj školi MZ Đurđevik i tri područne škole: „Kuljan“ - MZ Podgajevi, „Podgajevi“ - MZ Podgajevi i „Zema“ - MZ Stari Đurđevik. U područnim školama nastava se organizuje od prvog do četvrtog razreda, a potom njihovi učenici nastavak školovanja nastavljaju u centralnoj školi gdje se nastava realizuje od prvog do devetog razreda. OŠ „Đurđevik“ pohađa ukupno 733 (385M/348Ž) učenika/ca, a zaposleno je 57 (25M/32Ž) profesionalaca;
- 6) JU OŠ „Gračanica“: nastavni proces organizuje od prvog do devetog razreda u centralnoj školi, MZ Gračanica, a od prvog do petog razreda u područnim školama: „Svojat“ u MZ Svojat i „Tupković“ u MZ Tupković. OŠ „Gračanica“ pohađa ukupno 725 (382M/343Ž) učenika/ca, a zaposleno je 49 (28M/21Ž) profesionalaca;
- 7) Centralna OŠ „Bašigovci“ nastavni proces se realizuje od prvog do devetog razreda u MZ Bašigovci, a od prvog do petog u MZ Donja Lukavica. Školu pohađa ukupno 485 (238M/247Ž) učenika/ca, a zaposleno je 39 (21M/18Ž) profesionalaca ;
- 8) JU OŠ „Višća“ nastavu organizuje u centralnoj školi u MZ Višća i u dvije područne škole koje izvode nastavu od prvog do petog razreda: „Šahići“ u MZ Šahići i „Gornja Višća“ u MZ Gornja Višća. Školu pohađa ukupno 457 (224M/233Ž) učenika/ca, a zaposleno je 38 (11M/27Ž) profesionalaca;
- 9) JU OŠ „Šerići“ sa centralnom školom od prvog do devetog razreda djeluje u MZ Šerići, a sa dvije područne od prvog do petog u MZ Priluk i MZ Suha. Školu pohađa ukupno 663 (322M/341Ž) učenik/ca, a zaposleno je 46 (20M/26Ž) profesionalaca.

Sve osnovne škole u općini Živinice provode prilagođene programe za djecu sa smetnjama u razvoju, a koji su izrađeni od strane stručnih timova u saradnji sa stručnim savjetnicima Pedagoškog zavoda Tuzla. Od ukupno 9 škola, 6 škola nemaju prilagođene pristupe za djecu/osobe sa invaliditetom (II OŠ, Bašigovci, Dubrave, Šerići, Višća i Živinice Gornje).

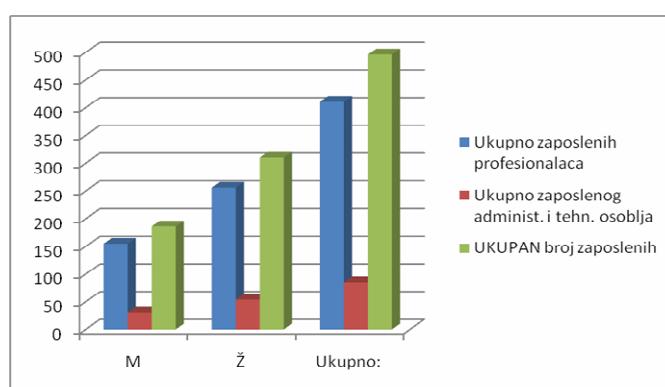
Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2014/2015. godini u općini Živinice iznosi 5.647 (2.902M/2.745Ž), dok je ukupan broj profesionalaca zaposlenih u ovim ustanovama 411 (155M/256Ž).

Tabela 13. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u osnovnim školama

Opšti pregled zaposlenog kadra u 9 centralnih i 11 područnih osnovnih škola u općini Živinice od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj zaposlenih profesionalaca u osnovnoj školi			
Dipl.socijalni radnik	-	-	-
Socijalni radnik	-	-	-

³³ SZI Komisija – Aneks 6. Podaci o opštjoj/općoj situaciji u obrazovnom sektoru vezano za osnovne škole;

Psiholog	-	-	-
Pedagog	4	1	5
Pedagog-psiholog	2	2	4
Defektolog:	1	1	2
-Logoped (poteškoće u govor)	-	-	-
-Surdoaudiolog (oštećenje sluha)	-	1	1
-Oligofrenolog (smanjene saznanjne sposobnosti)	-	2	2
-Tiflog (oštećenje vida)	-	-	-
-Somatoped (tjelesne-motoričke poteškoće)	-	-	-
-Specijalni pedagozi	-	-	-
Nastavni kadar sa srednjom stručnom spremom (sa više godina staža)	2	3	5
Nastavni kadar sa višom stručnom spremom	57	71	128
Nastavni kadar sa visokom stručnom spremom	87	169	256
Nastavni kadar sa nezavršenom stručnom spremom	1	2	3
Ostalo: Bibliotekar – O.Š. Višca	-	1	1
Bibliotekar – O.Š. Dubrave	-	1	1
Volonteri – O.Š. Bašigovci	1	2	3
Ukupno zaposlenih profesionalaca	155	256	411
1.1. Administrativno i tehničko osoblje			
- Direktor/stručnost	6	5	11
- Sekretar/stručnost	5	4	9
- Pravnik	-	-	-
- Ostalo:	-	1	1
SSS	8	10	18
VKV	1	-	1
KV	8	-	8
NK	3	34	37
Ukupno zaposlenog administ. i tehn. osoblja	31	54	85
UKUPAN broj zaposlenih	186	310	496
<i>1.Od čega je lica povratnika</i>	-	-	-
<i>2.Od čega je raseljenih lica</i>	-	-	-
<i>3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)</i>	-	-	-

Grafički pregled broja zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u osnovnim školama

U 9 centralnih osnovnih škola, uključujući 11 područnih, u općini Živinice nema zaposlenih profesionalaca kao što su logoped, psiholog, socijalni radnik i drugi profesionalaci od značaja. Nastava je zastupljena sa 99,51% stručnim kadrom i relizira se u skladu sa Nastavnim planom i programom, uz primjenu različitih nastavnih sredstava i pomagala i uz upotrebu raznovrsnog didaktičkog materijala.

Organizacija rada i nastavnog procesa u osnovnim školama općine je u skladu sa Zakonom o osnovnoj školi TK, Pedagoškim standardima, Nastavnim planom i programom te ostalim podzakonski aktima. Pri zapošljavanju školskog kadra nema diskriminacije prema spolu, nacionalnosti, vjeri, jeziku.

Prema podacima SZI Komisije, ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2013/2014. godini u općini Živinice iznosio je 5.614 (2.860M/2.754Ž), od čega se 2,6% odnosi na učenike/ce

iz reda marginalizovanih grupa, i to: 1 dijete (1M/0Ž) iz porodice povratnika i 145 djece (89M/56Ž) manjinskih grupa naroda (Romi).

Osnovni odgoj i obrazovanje se provodi po važećim nastavnim planovima i programima. Djeci sa smetnjama u razvoju je omogućeno uključivanje u redovan osnovni odgoj i obrazovanje te je u školskoj 2013/2014 godini uključeno 37(23M/14Ž) učenika sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju, a u 2014/2015 41(22M/19Ž) učenik. U 2013/2014 školskoj godini nastavu je pohađalo 54(32M/22Ž), a u školskoj 2014/2015 upisano je 53(33M/20Ž) učenika sa manjim ili većim smetnjama koji nisu ocijenjeni od strane Komisije. Na osnovu toga, prema dostavljenim podacima, broj djece u **odjeljenjima za učenike/ce sa smetnjama u razvoju** je **91(55M/36Ž)** u školskoj 2013/2014 godini, odnosno **94(55M/39Ž)** u školskoj 2014/2015 godini.

U 2013/2014 **13 učenika je napustilo školovanje**, a evidentirano je **23 učenika sa poremećajem u ponašanju** sa kojima kontinuirano rade stručne osobe u školama. Uglavnom se radi o djeci koja imaju poremećaj ponašanja kao posljedica narušenih i složenih porodičnih odnosa. U osnovnim školama je u 2014/2015 školskoj godini evidentiran **91(36M/55Ž) izuzetno nadaren učenik/ca**. Osnovne škole nisu u mogućnosti potpuno odgovoriti na potrebe ovih učenika kroz dodatne i vannastavne aktivnosti, organizaciju takmičenja, produženi boravak, nastavna sredstva, didaktičke materijale, putovanja i saradnju sa drugim ustanovama i organizacijama. Učenicima su pružene osnovne pretpostavke za vannastavni i dodatni rad i učenje.

Najčešće poteškoće roditelja vezane za pristup osnovnom odgoju i obrazovanju su vezane za troškove prevoza i za nabavku školskog pribora i udžbenika, odjeće i obuće. Ovo je posebno izraženo u domaćinstvima sa dvoje i više djece koja pohađaju školu, a prihodi porodice su nedovoljni. Ne postoje razlike u pristupu obrazovanju kada su u pitanju pojedine kategorije stanovništva: domicilno stanovništvo, povratnici, raseljena lica, te da je problem pristupa obrazovanju uglavnom vezan za siromaštvo, udaljenost od škole, troškove prevoza i ostalih troškova roditelja koji se uglavnom povećavaju. Iako je značajna pomoći što troškove prevoza za djecu koja putuju preko 3 km udaljenosti od škole plaća kanton, to očigledno nije dovoljno, te bi trebalo razmotriti dodatne vidove pomoći podrške kao što je organizacija besplatnih obroka za djecu. U svim školama učenici i uposlenici kroz Nastavničko vijeće, Vijeće učenika i Vijeće roditelja organizuju neki od vidova pomoći djeci iz socijalno ugroženih porodica.

U školi ne postoji elektronska baza podataka o djeci koja se trebaju upisati u osnovne škole. Nadležni matični uredi dostavljaju školi spiskove dorasle dece za upis u prvi razred, na osnovu kojih škola formira spisak sve djece –obaveznika, te se na osnovu istog vrši procjena djece od strane komisije za upis. Podaci o učenicima koji pohađaju osnovnu školu se nalaze u matičnim knjigama osnovne škole i u elektronskoj bazi podataka koju organizuje Ministarstvo obrazovanja Tuzlanskog kantona. Škole elektronski šalju prenos podataka i podaci su objedinjeni u Ministarstvu, te je moguće imati i sumarne podatke za općinu Živinice.

Osnovni razlozi napuštanja osnovne škole su socio-ekonomski, te je evidentirano napuštanje zbog odlaska u inostranstvo i napuštanje škole djece romske nacionalnosti kao jednog od problema vezanog za ovu populaciju.

Škole sarađuju sa svim srednjim školama sa područja Tuzlanskog kantona i svake godine se provode aktivnosti vezane za profesionalnu orientaciju kroz posjete učenika srednjoj školi i upoznavanja učenika devetih razreda sa stručnim zvanjima i zanimanjima, uslovima upisa i ostalim mogućnostima koje pružaju pojedine srednje škole. Postoji saradnja i zajedničko praćenje broja učenika, koji se upisuju u srednje škole. Saradnja se ostvaruje i vezano za praćenja razvoja i učenja učenika, na osnovu razmjene pedagoške dokumentacije učenika.

U školi djeluju i Vijeće učenika i Vijeće roditelja. Sastav Vijeća učenika čine po jedan predstavnik iz svakog odeljenja škole. Vijeće učenika se bavi pitanjima vezanim za učenje i odnos učenika prema školi, predstavnici po potrebi prisustvuju sjednicama nastavničkog veća, bavi se pitanjima usjpeha učenika škole, motivisanosti učenika, kulturnom djelatnosti škole, organizuje humanitarne akcije i provodi razne projekte za poboljšanje uslova, statusa i uključenosti svih učenika. Vijeće roditelja čine predstavnici roditelja ispred svakog odeljenja. U radu Vijeća roditelja redovno učestvuju pedagog i direktor škole. Vijeće roditelja se upoznaje sa uspjehom učenika, planiranim aktivnostima koje škola provodi, ekskurzijama i svim drugim aktivnostima koji su vezani za saradnju sa roditeljima. Vijeće roditelja na početku školske godine pravi svoj

plan aktivnosti na unapređenju nastave, poboljšanje uslova rada škole, saradnje sa školom i provođenje projekata.

U svim osnovnim školama učenicima je omogućeno učešće u vannastavnim i dodatnim aktivnostima. U svakoj školi je između 20 i 30 različitih planiranih aktivnosti iz oblasti sporta, nauke, kulture, umjetnosti, tehnike, rada i proizvodnje, života u zajednici. Centralne škole imaju salu za tjelesni i zdravstveni odgoj i vannastvane sportske aktivnosti, ali sve uglavnom zadovoljavaju minimalne tehničke uslove uz evidentiran nedostatak dodatne opreme i pomagala. Područne škole nemaju sale za tjelesni i zdravstveni odgoj. Igrališta većine škola su dotrajala, bez dobre podlage, bez ograda i tribina i skromno opremljena.

Sve osnovne škole nemaju uređen pristup osobama sa invaliditetom. U nekim školama je omogućen olakšan pristup u prizemlju, a u svim školama nije omogućen pristup sanitarijama i nije prilagođen potrebama osoba sa smetnjama u razvoju.

Sve škole su opremljene osnovnim nastavnim sredstvima, učilima i pomagalima. U svim školama je neophodno dodatno opremanje laboratorija, nabavka računara i neophodnog softvera za nastavu, projektora i modernijih TV uređaja, kopir aparata, štampača i skenera, didaktičkog materijala i nabavka što više savremenih nastavnih pomagala i učila.

Škole ne pripremaju besplatne obroke za učenike osim kroz organizaciju pomoći pojedinim učenicima iz socijalno ugroženih porodica preko Vijeća roditelja i učenika. Učenici koji putuju plaćaju dio troškova za prevoz.

Nastavnici škola pohađaju treninge, seminare i kurseve u svrhu stručnog usavršavanja, a škole su iskazale potrebu za dodatnom edukacijom iz sljedećih oblasti: izrada individualnih programa za učenike sa smetnjama u razvoju, borba protiv ovisnosti i droge, strani jezici, informatička tehnologija, primjena savremenih metoda u nastavi, organizacija nastave na više nivoa.

Osnovne škole provode poseban program za djecu sa smetnjama u razvoju. Za djecu koja su ocijenjena od strane Komisije, rade i provode prilagođene nastavne planove i programe u šta su uključeni nastavnici, pedagozi, defektolozi, ovisno o školi. Najveću poteškoću predstavlja nepripremljenost nastavnika za pripremanje i izradu planova, te provođenje plana i rad sa djecom sa smetnjama u razvoju.

Sve osnovne škole imaju **Protokol o postupanju u slučajevima nasilja među i nad djecom** kojim je predviđena uloga učenika, nastavnika, pedagoga, dežurnog nastavnika, rukovodstva i ostalih uposlenika.

U osnovnim školama uglavnom ne postoji program za savjetovanje mladih majki i roditelja kao ni program odgovornog roditeljstva i humanizacije među polovima. Sve aktivnosti se uglavnom provode kroz rad odjeljenske zajednice na kojima se obrađuju teme iz ovih oblasti.

Prioritet osnovnih škola je profesionalni razvoj kroz omogućavanje individualnog stručnog usavršavanja i stručno usavršavanje kroz organizaciju treninga na već navedene teme, posebno usavršavanje koje će omogućiti uvođenje novih metoda rada, napraviti i provoditi program koji će poboljšati saradnju sa roditeljima i sa drugim institucijama i organizacijama, a sve navedeno će omogućiti poboljšanje statusa djece i naravno nabavka opreme.

Postoji saradnja sa nadležnim Centrom za socijalni rad i „Prvostepene stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama“ u pogledu ostvarivanju prava i pokretanja postupka komisijske procjene učenika koji imaju poteškoće i prepreke u učenju. Ista Komisija imenovana je samo u Lukavcu za čitav Tuzlanski kanton, te je u narednom periodu istu potrebno formirati na području općine Živinice. Učenici koji su prošli komisijsku procjenu, nastavu pohađaju po prilagođenim programima, formiranim u saradnji sa stručnom službom, a u zavisnosti od vrste oštećenja. Školska stručna služba nije u potpunosti obučena za rad sa djecom sa smetnjama u razvoju, te je pomoć defektologa-logopeda i ostalih stručnih lica po tom pitanju potrebna. U školama ne djeluju asistenti u inkluzivnoj nastavi. Škola nije bila obuhvaćena programom „Škole po mjeri djeteta“, ali bi upoznavanje sa modelom ove vrste znatno doprinijelo izgradnji kulture i prihvatanja inkluzivnog pristupa.

Pored ovih potreba i nedostatka opreme, prioritetne potrebe škole u narednom periodu svakako su i uvođenje novih metoda rada, što podrazumijeva veće angažovanje nastavnog osoblja, te promjenu postojećih navika i metoda rada u nastavi. Potrebno je raditi na jačanju motivisanosti radnika škole, posebno kada je u pitanju rad sa djecom sa smetnjama u razvoju, te na promjeni stavova i pristupa nastavnika za potpuno prevazilaženje tradicionalnog načina održavanja nastave.

Saradnja nastavnog osoblja i škole sa roditeljima nije na zadovoljavajućem nivou, najčešće zbog nedovoljne angažovanosti roditelja i nastavnika, nezainteresovanosti i ličnih faktora i stavova i vrijednosti roditelja, stilova vaspitanja, te bi u narednom periodu trebalo osnaživati ovu saradnju sa ciljem stvaranja uslova za jednaka prava sve djece, djece sa govornim smetnjama, djece sa preprekama u razvoju, djece iz disfunkcionalnih i siromašnih porodica i njihovo podjednako uključivanje u školske i vanškolske aktivnosti. Ali u isto vrijeme treba obezbijediti uslove za potpunu podršku nadarenoj djeci koja imaju takođe svoje posebne potrebe u obrazovnom procesu.

Osnovnu školu u školskoj 2013/2014. godini, pohađalo je ukupno 5.614 (2.860M/2.754Ž) učenika, od čega je 145 (89M/56Ž) djece iz manjinskih grupa naroda (Romi) i 2 (1M) dijete iz porodice povratnika.

Tabela 14. Pregled broja učenika/ca u osnovnim školama u školskoj 2013/2014. godini

Pregled broja učenika/ca u 9 centralnih i 11 područnih osnovnih škola, školska 2013/2014. godina	1. razred		2. razred		3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred		Ukupno:
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
1.Evidencija o broju učenika/ca upisanih u prve i više razrede osnovne škole	326	305	319	285	312	301	318	307	309	324	329	282	329	327	316	332	302	291	5.614 (2.860M/2.754Ž)
1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I(1M/-Ž)
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	1	6 (2M/4Ž)
1.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	9	8	12	8	18	9	6	7	11	8	16	6	10	3	4	3	4	3	145 (89M/56Ž)
2.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	1	2	1	3	2	2	4	-	3	-	3	2	6	3	2	2	1	-	37 (23M/14Ž)
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja nisu ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	-	-	1	1	6	2	6	2	5	2	4	6	4	2	1	3	5	4	54 (32M/22Ž)
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I(1M/-Ž)
3.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.Broj djece u odjeljenjima za učenike/ca sa smetnjama u razvoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.Broj djece koja su prošla opservaciju školskog stručnog tima	-	-	3	1	5	6	7	1	7	1	1	1	5	2	5	2	4	1	52 (37M/15Ž)
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I (1M/-Ž)
5.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.Broj izuzetno nadarenih učenika/ca	-	-	-	1	1	2	2	4	1	2	1	1	1	3	-	2	2	3	26 (8M/18Ž)
6.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.Broj učenika/ca koji su napustili školovanje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1	1	3	13 (6M/7Ž)

7.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1	1	1	1	-	1	9(4M/5Ž)		
7.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.Broj učenika/ca sa poremećajem u ponašanju	-	-	2	-	3	2	-	-	4	1	1	1	3	1	-	1	-	4	23 (13M/10Ž)			
8.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.Broj učenika/ca uključenih u vannastavne aktivnosti	34	68	97	129	106	153	135	186	106	190	147	152	185	212	126	193	170	180	2.569 (1106M/1463Ž)			
9.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	2	1	1	2	4	3	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	-	1	27 (14M/13Ž)			
UKUPAN broj učenika po uzrastu/razredima	326	305	319	285	312	301	318	307	309	324	329	282	329	327	316	332	302	291	5.614 (2.860M/2.754Ž)			
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(1M/0Ž)		
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	9	8	12	8	18	9	6	7	11	8	16	6	10	3	4	3	4	3	145 (89M/56Ž)			

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2013/2014. godini u općini Živinice iznosio je 5.614 (2.860M/2.754Ž), od čega je 145 (89M/56Ž) iz romskih porodica i 1 (1M) iz porodice raseljenih lica. U ovoj školskoj godini broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju, a koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju, iznosio je 52 (37M/15Ž), dok je broj neocijenjenih od strane iste Komisije 54 (32M/22Ž), od čega je 1 (1M) dijete iz raseljene porodice.

Školovanje je napustilo 13 (6M/7Ž), a sa poremećajem u ponašanju bilo je evidentirano 23 (13M/10Ž) učenika.

U vannastavne aktivnosti bilo je uključeno 2.569 (1.106M/1.463Ž) učenika, a evidentirano je 26 (8M/18Ž) nadarene djece.

Školsku 2014/2015. godinu pohađa ukupno 5.647 (2.902M/2.745Ž) učenika, od čega je 145 (89M/56Ž) djece iz manjinskih grupa naroda (Romi) i 2 (1M) dijete iz porodice povratnika.

Tabela 15. Pregled broja učenika/ca u osnovnim školama u školskoj 2014/2015. godini³⁴

Pregled broja učenika/ca u 9 centralnih i 11 područnih osnovnih škola, školska 2014/2015. godina	1. razred		2. razred		3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred		Ukupno:	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
1.Evidencija o broju učenika/ca upisanih u prve i više razrede osnovne škole	345	304	323	302	316	287	311	291	327	306	316	326	319	287	328	316	317	326	5.647(2902M/2745Ž)	
1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(1M/-Ž)	
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	4(1M/3Ž)	
1.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	11	16	11	9	11	7	11	7	12	9	8	5	4	6	8	4	3	1	143 (79M/64Ž)	

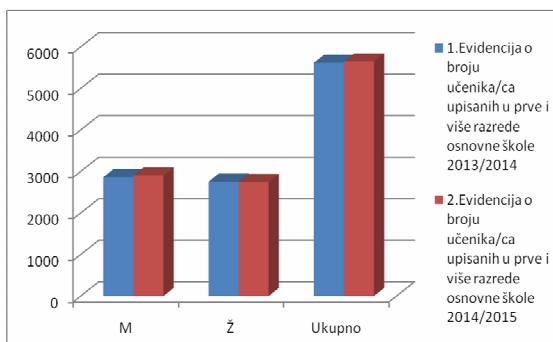
2.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	1	1	1	4	1	3	2	2	4	-	2	1	3	3	6	3	2	2	41(22M/19Ž)
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 (1M/1Ž)	
3.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja nisu ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	1	1	2	3	2	-	6	2	5	2	4	1	4	5	7	3	2	3	53 (33M/20Ž)
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	6 (5M/1Ž)	
4.Broj djece u odjeljenjima za učenike/ce sa smetnjama u razvoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1(-M/1Ž)	
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1(-M/1Ž)	
5.Broj djece koja su prošla opservaciju školskog stručnog tima	-	-	3	1	3	1	5	6	6	1	7	2	1	-	5	2	4	2	49(34M/15Ž)
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 (1M/1Ž)	
5.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6.Broj izuzetno nadarenih učenika/ca	1	2	6	8	3	5	4	7	5	6	4	5	5	6	5	9	3	7	91 (36M/55Ž)
6.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7.Broj učenika/ca koji su napustili školovanje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8.Broj učenika/ca sa poremećajem u ponašanju	-	-	-	-	2	-	3	2	-	-	4	1	1	1	3	1	1	1	20(14M/6Ž)
8.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9.Broj učenika/ca uključenih u vannastavne aktivnosti	31	54	49	71	52	60	48	77	75	71	85	85	64	81	87	114	80	86	1270(571M/699Ž)
9.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	3	2	2	1	1	2	4	3	1	1	2	1	2	2	1	1	1	31(17M/14Ž)	
UKUPAN broj učenika po uzrastu/razredima	345	304	323	302	316	287	311	291	327	306	316	326	319	287	328	316	317	326	5.647 (2902M/2745Ž)

<i>1.Od čega je djece iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I(1M/ Ž)
<i>2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)</i>	11	16	11	9	11	7	11	7	12	9	8	5	4	6	8	4	3	1	143 (79M/64Ž)

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2014/2015. godini u općini Živinice iznosi 5.647 (2.902M/2.745Ž), od čega se 2.5% odnosi na učenike/ce iz reda marginalizovanih grupa, i to: 1 dijete (1M/0Ž) iz porodice povratnika i 143 djece (79M/64Ž) manjinskih grupa naroda (Romi). U ovoj školskoj godini broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju, a koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju, iznosio je 41 (22M/19Ž), dok je broj neocijenjenih od strane iste Komisije 53 (33M/20Ž), od čega je 6 (5M/1Ž) djece manjinskih grupa naroda (Romi).

Početkom školske 2014/2015. godine, sa poremećajem u ponašanju evidentirano 20 (14M/6Ž) učenika.

U vannastavne aktivnosti uključeno 1.270 (571M/699Ž) učenika, a evidentirano je 91 (36M/55Ž) nadareno dijete.

Grafički pregled broja učenika/ca u osnovnim školama u školskoj 2013/2014. i 2014/2015. godini

Ako uporedimo broj učenika/ca iz školske 2013/14 i školske 2014/15 uočava se blagi porast broja učenika/ca u 2014/15 školskoj godini, (2013/14 – 5.614 učenika, a u 2014/15 – 5.647), što je za 33 učenika/ce više. Upoređujući iste tabele u 2014/15 uočen je blagi porast broja djece sa smetnjama u razvoju za 3 učenika/ce (u 2013/14 je 91 učenik/ca, a u 2014/15 94 učenik/ca). Kada upoređujemo uključenost djece iz manjinskih grupa naroda (Romi) u 2013/14 školskoj godini je 145 učenika/ca, a u 2014/15 školskoj godini je 143 učenika/ca.

Broj izuzetno nadarenih učenika/ca se znatno povećava u školskoj 2014/15 godini (sa 26 u 2013/14 školskoj godini na 91 učenik/cu u 2014/15 školskoj godini). U 2013/14 školskoj godini **13 učenika/ca je napustilo školu**, od čega je 9 učenika/ca iz porodica raseljenih lica, a za sada u 2014/15 školskoj godini takvih učenika nema.

Na osnovu analize prikupljenih podataka iz svih osnovnih škola općine Živinice, a uzimajući u obzir ishode učenja i kvalitet znanja učenika/ca, mogu se identificirati osnovni nedostaci i prioritetni pravci aktivnosti: arhitektonske prepreke u školama (nemogućnost korištenja prilaza školi, WC-ima, višim spratovima škole, ...) osobama sa smetnjama u razvoju; nedostatak vode za piće - OŠ „Gračanica“; visok stepen amortiziranosti školskih objekata (većina objekata je građena prije 40 godina); visok stepen gubitka energije; vrlo loši krovovi koji trenutno predstavljaju opasnost za učenike i uposlenike; vrlo loše stanje kotlovnih postrojenja i veliki gubici energije; u dijelu škola loši mokri čvorovi; nedostatak sportskih poligona kod područnih škola; loša opremljenost škola nastavnim sredstvima i pomagalima.

Na osnovu prethodno navedenih identifikovanih nedostataka potrebno je: otkloniti sve arhitektonske barijere u školama; obezbijediti uslove za kontrolu ispravnosti vode; u okviru energetske učinkovitosti, a s ciljem uštade toplinske energije, izvršiti utopljavanje školskih objekata; izvršiti zamjenu ili adaptaciju loših krovova u školama; u školama uraditi adaptaciju mokrih čvorova i sportskih poligona; opremiti škole sa savremenim nastavnim sredstvima i pomagalima (hadver i softver): računari, projektori, pametne table, obrazovni CD-ovi, opremanje kabineta hemije, biologije, fizike, matematike, informatike, tehničkog odgoja...; edukacija nastavnog osoblje (profesionalno usavršavanje) za primjenu savremene nastavne tehnologije.

• Srednje obrazovanje³⁵

Srednjoškolsko obrazovanje je zakonski na nivou kantona i važeći Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju je Skupština Tuzlanskog kantona donijela 2011. godine. Općina Živinice pruža podršku i može učestvovati u svim projektima vezanim za srednjoškolsko obrazovanje.

U općini Živinice, u centru grada, su dvije srednje škole JU "Gimnazija" Živinice i JU "Mješovita srednja škola" Živinice. Škole se nalaze u jednom školskom kompleksu sa glavnim objektom u kojem se odvija nastavni proces u obje škole odvojeno. U sklopu glavnog objekta je sportska sala za tjelesni i zdravstveni odgoj i vannastavne sportske aktivnosti i amfiteatar. Poseban objekat je radionica "Mješovite srednje škole" Živinice i zajedničko sportsko igralište. Posebni su ulazi za škole, ali veliki broj aktivnosti škole organizuju zajednički.

³⁵ SZI Komisija – Aneks 7. Podaci o opštoj/općoj situaciji u obrazovnom sektoru vezano za srednje škole

U Gimnaziji Živinice učenici stječu opće obrazovanje, a u Mješovitoj srednjoj školi se obrazuju za stručna zvanja i zanimanja iz oblasti poljoprivrede, drvoprerade, šumarstva, mašinstva, elektrotehnike, medicine i usluga (frízer).

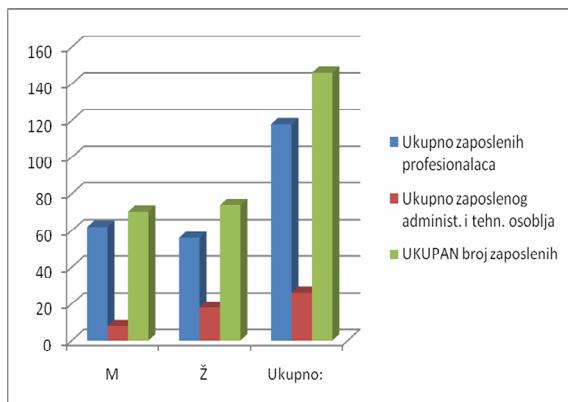
U srednjim školama nema posebnih odjeljenja za učenike/ce sa smetnjama u razvoju, ali u Mješovitoj srednjoj školi postoje posebni prilagođeni programi za djecu sa smetnjama u razvoju. Školski objekti imaju fiskulturne sale, ali objekti nemaju prilagođene prilaze za djecu i osobe sa invaliditetom.

U školskoj 2013/2014. godini ukupan broj učenika u srednjim školama općine Živinice bio je 1.534 (848M/686Ž), od čega je 4.2% iz reda marginalizovanih grupa, i to: 50 učenika (22M/28Ž) iz porodica raseljenih lica povratnika i 15 učenika (9M/6Ž) manjinskih grapa naroda (Romi). U ovoj školskoj godini broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju, a koja su ocijenjena od strane Prvostepene stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama, iznosio je 4 (4M/0Ž), dok je broj neocijenjenih od strane iste Komisije 9 (0M/9Ž).

U obje srednje škole zapsoleno je ukupno 146 (70M/74Ž) lica od čega je 4 (1M/3Ž) iz porodica raseljenih lica. Administrativne i tehničke poslove obavlja 26 (8M/18Ž) lica, a 118 (62M/56Ž) je profesionalaca, većinom nastavnog kadra.

Tabela 16. Pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u srednjim školama

Opšti pregled stanja zaposlenih u 2 srednje škole, period 1.01.2013-01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj profesionalaca zaposlenih u srednjoj školi			
Dipl. socijalni radnik	-	-	-
Socijalni radnik	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Pedagog	1	1	2
Pedagog-psiholog	-	-	-
Defektolog:	-	-	-
-Logoped (poteškoće u govor)	-	-	-
-Surdoaudiolog (oštećenje sluha)	-	-	-
-Oligofrenolog (smanjene saznanje sposobnosti)	-	-	-
-Tiflog (oštećenje vida)	-	-	-
-Somatoped (tjelesne - motoričke poteškoće)	-	-	-
-Specijalni pedagozi	-	-	-
Nastavni kadar sa višom stručnom spremom	3	-	3
Nastavni kadar sa visokom stručnom spremom	53	55	108
Nastavni kadar sa nezavršenom stručnom spremom	-	-	-
VKV profesori praktične nastave	5	-	5
Ukupno zaposlenih profesionalaca	62	56	118
1.1. Administrativno i tehničko osoblje			
M	Ž	Ukupno:	
- Direktor/stručnost	2	-	2
- Sekretar/stručnost	1	1	2
- Pravnik	1	1	2
- Ostali	1	1	2
SSS	-	8	8
VKV	-	1	1
KV	3	-	3
NK	-	6	6
Ukupno zaposlenog administ. i tehn. osoblja	8	18	26
UKUPAN broj zaposlenih	70	74	146
1.Od čega je lica povratnika	-	-	-
2.Od čega je raseljenih lica	1	3	4
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-

Grafički pregled zaposlenih profesionalaca i administrativnog kadra u srednjim školama

Prema podacima iz tabele, vidno je da je u postojeće dvije srednje škole u općini Živice ukupno zaposleno 118 (62M/56Ž) profesionalaca, od čega 2 (1M/1Ž) pedagoga, a ostalo čini nastavni kadar. Škole nemaju ni jednog zaposlenog socijalnog radnika, psihologa, defektologa i drugih profesionalaca od značaja.

Elektronska baza podataka o učenicima/ama srednje škole postoji. Elektronska baza podataka EMIS se kontinuirano ažurira i unose najvažniji podaci, o učenicima/ama, odjeljenjima, predmetima, nastavnicima, ocjenama, vladanju, premještaju i napuštanju, kaznama i izdatim dokumentima. U nadležno Ministarstvo se šalje prenos podataka gdje se mogu dobiti sumarni podaci. Podaci o učenicima vode se u matičnim knjigama. Podaci o radu i učenicima se vode u godišnjem programu rada škole za svaku školsku godinu i u evidenciji kod pedagoga, sekretara, direktora i pomoćnika direktora. Škole imaju biblioteke sa oko 15.000 bibliotečkih jedinica.

Školu su napustila 22 učenika. Osnovni razlozi napuštanja škole su odlazak u inostranstvo, udaja, premještaj u drugu školu na području BiH, nedostatak sredstava za finansiranje, isključenje iz škole zbog težih povreda discipline, neopravdanog izostajanja sa nastave i nemarnog odnosa prema školskim obavezama.

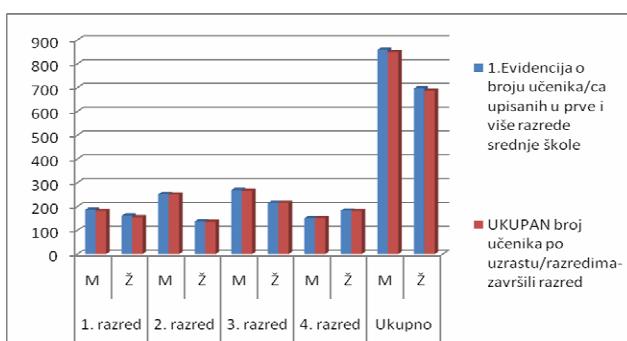
Broj upisane djece/mladih sa smetnjama u razvoju koji su ocijenjeni od strane „Prvostepene stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama“ je u školskoj 2013/2014. godini iznosio 4, a u 2014/2015. godini 3 (3M) učenika. **Problem u radu sa ovom kategorijom djece ogleda se u činjenici da stručne osobe nisu dodatno obučene za rad sa djeecom/mladima sa smetnjama u razvoju, te je u tom smislu potrebna edukacija, jer se sve zasniva na ličnom angažovanju nastavnog osoblja i pedagoga.** Za učenike ocijenjene od strane Komisije nastavnici u saradnji sa pedagogom izrađuju i realizuju prilagođeni nastavni plan i program. Veći problem predstavlja veliki broj učenika sa većim ili manjim smetnjama u razvoju koja nisu ocijenjena od strane Komisije zbog nespremnosti roditelja, ne postojanja stalnog mehanizma za usmjeravanje roditelja i djece i nepostojanja stručnih osoba u srednjoj školi za rad sa ovom djecem.

U školskoj 2013/2014. godini, srednju školu je podašalo ukupno 1.534 (848M/686Ž) učenika od čega je 50 (22M/28Ž) iz porodica raseljenih lica i 15 (9M/6Ž) iz romskih porodica.

Tabela 17. Pregled broja učenika/ca u srednjim školama u školskoj 2013/2014. godini

Pregled broja učenika/ca u 2 srednje škole, školska 2014/2015. godina	1. razred		2. razred		3. razred		4. razred		Ukupno:
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
1.Evidencija o broju učenika/ca upisanih u prve i više razrede srednje škole	187	162	252	137	269	215	151	183	1.556 (859M/697Ž)
1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	1	4	4	8	8	8	9	8	50 (22M/28Ž)
1.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	1	1	3	1	4	2	1	2	15 (9M/6Ž)
2.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	1	-	2	-	1	-	0	-	4 (4M/0Ž)
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja nisu ocijenjena od	-	7	-	0	-	1	-	1	9 (0M/9Ž)

strane stručne Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju								
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
4.Broj odjeljenja za učenike/ca sa smetnjama u razvoju	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
5.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koji su prošli opservaciju školskog stručnog tima	-	-	-	-	-	-	-	-
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.Broj izuzetno nadarenih učenika/ca	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
7.Broj učenika/ca koji su napustili školovanje	6	7	2	2	3	-	2	22 (11M/11Ž)
7.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
7.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
7.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
8.Broj učenika/ca sa poremećajem u ponašanju	-	-	-	-	-	-	-	-
8.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
8.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
9.Broj učenika/ca uključenih u vannastavne aktivnosti	40	56	45	63	50	110	64	90
9.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
9.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
9.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj učenika po uzrastu/razredima	181	155	250	135	266	215	151	181
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	1	4	4	8	8	8	9	8
3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	1	1	3	1	4	2	1	2
Pregled općeg/opštег uspjeha učenika/ca – prolaznost u %	97,94		97,25		99,29		97,70	
								98,55

Grafički pregled broja učenika/ca u srednjim školama u školskoj 2013/2014. godini

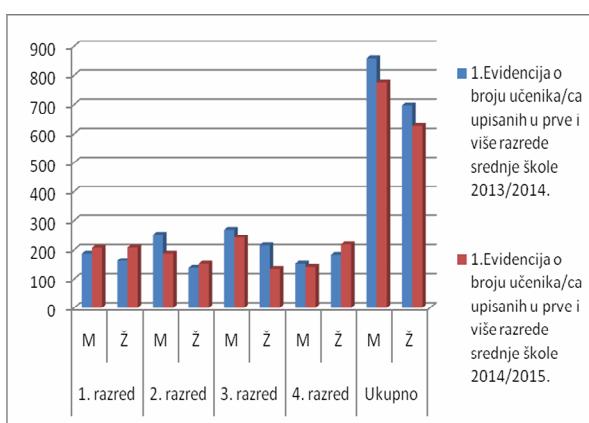
Prema podacima SZI Komisije, ukupan broj učenika/ca koji pohađaju srednju školu u školskoj 2014/2015. godini je 1.402 (776/626Ž), od čega je 34 (20M/14Ž) iz raseljenih porodica i 14 (9M/5Ž) iz romskih porodica.

Mješovitu srednju školu Živinice pohađa 1.084 (732M/352Ž) učenika, a Gimnaziju podađa 472 (127M/345Ž) učenika. Kada se radi o srednjoškolcima sa smetnjama u razvoju, 3 (3M/0Ž) učenika sa smetnjama u razvoju pohađaju Mješovitu srednju školu. Učenici su ocijenjeni od strane „Prvostepene stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama“. Broj neocijenjenih, od strane iste Komisije, je 13 (7M/6Ž), dok za 20 učenika/ca iz ove kategorije nema dokumentacije.

Tabela 18. Pregled broja učenika/ca u srednjim školama u školskoj 2014/2015. godini

Pregled broja učenika/ca u 2 srednje škole, školska 2014/2015. godina	1. razred		2. razred		3. razred		4. razred		Ukupno:
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
1.Evidencija o broju učenika/ca upisanih u prve i više razrede srednje škole	207	208	187	151	242	133	140	218	1.402 (776M/626Ž)

1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	0	1	2	1	9	10	9	2	34 (20M/14Ž)
1.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	5	3	1	1	3	1	0	0	14(9M/5Ž)
2.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	-	0	-	0	3	0	-	0	3 (3M/0Ž)
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koja nisu ocijenjena od strane stručne Komisije za procjenu potreba i usmjeravanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju	1	1	4	4	2	1	0	0	13 (7M/6Ž) * 20 (nemaju dokumen.)
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.Broj odjeljenja za učenike/ce sa smetnjama u razvoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.Broj učenika/ca sa smetnjama u razvoju koji su prošli opservaciju školskog stručnog tima	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.Broj izuzetno nadarenih učenika/ca	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.Broj učenika/ca koji su napustili školovanje	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.Broj učenika/ca sa poremećajem u ponašanju	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.Broj učenika/ca uključenih u vannastavne aktivnosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj učenika po uzrastu/razredima	207	208	187	151	242	133	140	218	1.402 (776M/626Ž)
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	0	1	2	1	9	10	9	2	34(20M/14Ž)
3.Od čega je djece manjinskih gr. nar. (Romi)	5	3	1	1	3	1	0	0	14(9M/5Ž)

Grafički pregled broja učenika/ca u srednjim školama u školskoj 2013/2014. i 2014/2015. godini

U školskoj 2014/2015. godini, srednju školu pohađa ukupno 1.402 (776/626Ž) učenika, od čega je 34 (20M/14Ž) iz raseljenih porodica i 14 (9M/5Ž) iz romskih porodica. Mješovitu srednju školu Živinice pohađa 1.084 (732M/352Ž) učenika, a Gimnaziju podađa 472 (127M/345Ž) učenika. Kada se radi o srednjoškolcima sa smetnjama u razvoju, **3 (3M/0Ž) učenika** sa

smetnjama u razvoju pohadaju Mješovitu srednju školu. Učenici su ocijenjeni od strane „Prvostepene stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama“. **Broj neocijenjenih, od strane iste Komisije, je 13 (7M/6Ž), dok za 20 učenika/ca iz ove kategorije nema dokumentacije.**

U školi ne postoji mogućnost obrazovanja za pomoćna zanimanja za djecu sa smetnjama u razvoju, niti ima mobilni tim za inkluzivnu nastavu ili asistent u inkluzivnoj nastavi, a uposlenici/ce nisu upoznati/e sa konceptom „Škole po mjeri djeteta“. Ulaz u školu i prizemlje škole su prilagođeni osobama sa invaliditetom, ali sanitarije i spratovi nisu prilagođeni da omoguće nesmetan pristup osobama sa invaliditetom. Učenici ne poznaju dovoljno tema socijalne inkluzije, što dovodi često i do nerazumijevanja potreba učenika sa poteškoćama u razvoju i neprihvatanja drugih i drugačijih. Djeca ne nose „sensibilitet“ za druge i drugačije „iz kuće“, niti nastavni plan i program kao i nastavni kadar ne njeguju kulturu inkluzije, što dovodi do odbacivanja djece sa poteškoćama u razvoju, pa bi edukacija, treninzi i radionice za učenike, roditelje i nastavnike bila korisna.

U školi postoji Vijeće učenika, koji čini po jedan predstavnik iz svih odjeljenja u školi, a koje biraju učenici. Aktivnosti su: edukacije, učešće u radu Komisije za izbor učenika generacije, izrada projekata, organizacija radnih i humanitarnih akcija, posjeta i razmjena iskustava sa drugim članovima iz drugih škola, organizacija maturske večeri, izleta i ekskurzija, razmatranje uspjeha i vladanja učenika i predlaganje mjera i učešće u svim aktivnostima koje se organizuju na nivou škole i zajednice. Vijeću učenika u planiranju i realizaciji aktivnosti pomaže pedagog. Predstavnici Vijeća učenika po potrebi učestvuju i u radu sjednica nastavničkog vijeća. Takođe, aktivno je i Vijeće roditelja. Čine ga predstavnici roditeljstva svih odjeljenja izabranih na roditeljskim sastancima, a u planiranju i realizaciji aktivnosti Vijeća roditelja pomoći pruža rukovodstvo škole. Vijeće roditelja svojim planom i programom realizuje sljedeće aktivnosti: praćenje i predlog mjera za sprečavanje izostajanja učenika sa nastave, razmatranje uspjeha i vladanja učenika, učešće roditelja u radu komisije za izbor učenika generacije, učešće u profesionalnom informisanju učenika, humanitarnim akcijama, angažovanje zaštitarske agencije u školi, opremanje škola ličnim donacijama, učešće u organizaciji ekskurzija i realizacija različitih projekata koji utječu na poboljšanje uslova rada škole. O svim aktivnostima u školama Vijeće roditelja izvještava direktora škole.

Škola ima sportsku salu za tjelesni i zdravstveni odgoj koja je renovirana. Osnovni nedostatak je nedovoljna zagrijanosti i neopremljenost pomagalima za razne sportove a posebno za vannastavne aktivnosti. Nastava tjelesnog i zdravstvenog odgoja je organizovana tako da 2 odjeljenja imaju nastavu istovremeno. Veliki broj časova redovne nastave otežava organizaciju dodatnih sportskih aktivnosti i takmičenja. Škola ima sporstko igralište u kojem je dotrajala podloga i tribine, te ne posjeduje neophodnu opremu i ogradu.

Škola podržava veliki broj vannastavnih aktivnosti kroz rad raznih sekcija i organizovanje dodatne i dopunske nastave. U školama se organizuje dodatna nastava i pripremaju učenici za takmičenje iz matematike, fizike, jezika, biologije, hemije, historije, geografije, stručnih predmeta u tehničkim školama. Učenici učestvuju na općinskim, kantonalnim, državnim i međunarodnim takmičenjima. Posebno važno takmičenje za učenike srednjih stručnih i tehničkih škola je Festival rada koji se organizuje na novou BiH. U školama su organizovane sekcije: dramska, recitatorska, novinarska i foto, informatička, sekcija za organizaciju javnih nastupa, literarna, folklorna, muzička, hor, frizerska, drvoprerađivačka, elektroinstalaterska, odbojkaška, atletska, malonogometna, košarkaška. Veliki broj učenika učestvuje u vannastavnim aktivnostima. Uglavnom su to nadareni učenici ali postoje poteškoće zbog prostornih kapaciteta, neopremljenosti, nedovoljne motivisanosti nastavnika, problema produženog boravka, tradicionalnog stava škola prema vannastavnim aktivnostima da je redovna nastava najvažnija, nedovoljnog finansiranja aktivnosti i organizacije takmičenja.

Saradnja nastavnog osoblja i škole sa roditeljima nije na zadovoljavajućem nivou, najčešće zbog nedovoljne angažovanosti roditelja i nastavnika, nezainteresovanosti i ličnih faktora i stavova, te bi u narednom periodu trebalo osnaživati ovu saradnju sa ciljem stvaranja uslova za jednak prava sve djece, djece sa govornim smetnjama, djece sa preprekama u razvoju, djece iz disfunkcionalnih i siromašnih porodica i njihovo podjednako uključivanje u školske i vanškolske aktivnosti. Ali u isto vrijeme obezbijediti uslove za potpunu podršku nadarenoj djeci koja imaju takođe svoje posebne potrebe u obrazovnom procesu.

Osnovna potreba škola je oprema. Škole imaju osnovna neophodna nastavna sredstva i pomagala, ali za razvoj trenutnih zvanja i zanimanja i uvođenja novih čime bi škole odgovorije na novo vrijeme i potrebe tržišta neophodna je dodatna i modernija oprema za izvođenje stručno teorijske nastave, praktične nastave i kabineti i laboratorije za opšte premete. Prioritetne potrebe škole u narednom periodu svakako su i uvođenje novih metoda rada, što podrazumijeva veće angažovanje nastavnog osoblja, njihovo stručno usavršavanje, te promjenu postojećih navika i metoda rada u nastavi. Potrebno je raditi na jačanju motivisanosti radnika škole, posebno kada je u pitanju rad sa djecom sa smetnjama u razvoju, te na promjeni stavova i pristupa nastavnika za potpuno prevazilaženje tradicionalnog načina održavanja nastave, te jačati aktivnosti na izgradnji otvorene škole.

Škole sarađuju sa nevladnim organizacijama u oblasti socijalne zaštite djece kroz seminare i radionice. Do sada su održane na teme: bolesti ovisnosti, očuvanje zdravlja, inkvizije, novih nastavnih planova i programa. Škole sarađuju sa Centrom za socijalni rad, Domom zdravlja, Policijskom stanicom Živinice.

U školi postoji program prevencije međuvršnjačkog nasilja, kroz Protokol o postupanju u slučajevima nasilja među i nad djecom. U realizaciju programa uključeni su učenici, nastavnici, razrednici, pedagozi, dežurni nastavnici, rukovodstvo škole i tehničko osoblje.

U protekle dvije godine, zaposleni su počudali veći broj seminara, među kojima se posebno ističu sljedeći:³⁶

Tema	Broj prisutnih		Struktura uposlenika/ca prisutnih na edukaciji (profesori, pedagog, uprava ili dr.)	U organizaciji od strane: (nadležno Ministarstvo, NVO, donatori i dr.)
	M	Ž		
1.Inkluzija	20	-	Profesori, pedagog,uprava	
2.Metodički procesi	33	33	Profesori, pedagog,uprava	Pedagoški zavod TK
3.Nastavnici elektro struke	10	-	Profesori	Pedagoški zavod i škola
4.Seminar za profesore engleskog	-	4	Profesori	
5.Seminar za profesore bosanskog	-	5	Profesori	
6.Radionica Crvenog križa	-	1	Profesori	Crveni križ
7.Obnovljivi izvori energije	8	-	Profesori	Elektrotehnička škola i PZTZ
8.Seminar za profesore engleskog	-	2	Profesori	
9.Uvođenje 5-og stepena obrazovanja	2	6	Profesori i uprava	
10.Modularni NPP-elektroni struka	10		Profesori	
11.Ishodi učenja nastave historije i standardi učeničkih postignuća u nastavi historije	-	3	Profesori	Pedagoški zavod TK
12.Novi pogledi na opšte obrazovne ciljeve i njihovo dostizanje	-	1	Profesor	Pedagoški zavod TK
13.Seminar za obuku članova ŠO	1	-	Sekretar	Pedagoški zavod TK
14.Savremene metode ocjenjivanja	-	1	Profesor	Pedagoški zavod TK
15.Prevenacija vršnjačkog nasilja	-	1	Pedagog-psiholog	Pedagoški zavod TK
16.Debata kao strategija poučavanja	-	2	Profesor	Pedagoški zavod TK
17.Odgajna komponenta škole	6	22	Profesor	Pedagoški zavod TK
18.Obrazovanje po mjeri djeteta u TK	-	1	Profesor	Pedagoški zavod TK
19.Seminar u organizaciji AUBIH	-	1	Profesor	Pedagoški zavod TK
20.Nastavnička konferencija „Poučavanja za aktivno i odgovorno građanstvo“	1	3	Profesori	Pedagoški zavod TK
21.Model socijalne zaštite i inkvizije – Programiranje zasnovano na poštivanju ljudskih i dječjih prava	2	1	Profesori/uprava	UNICEF
22.Planiranje i pisanje projekta, monitoring i evaluacija“	2	1	Profesori/uprava	UNICEF
23.Vještine efektivnog komuniciranja	-	1	Profesor/uprava	UNICEF
24.Budžetsko programiranje	1	1	Profesori/uprava	UNICEF

Bez obzira na realizovane treninge kojima je prisustvovao određen broj profesionalaca iz sektora obrazovanja, postoji izražena potreba za edukacijom u oblastima:

- Prilagođeni nastavni planovi;

³⁶ Podaci dostavljeni od srednjih škola, decembar 2014. godine;

- Pripremanje za nastavu;
- Posebne oblasti: elektrotehnika, mašinstvo, šumarstvo, drvoprerada, poljoprivreda, medicina, upotreba modernih tehnologija u nastavi;
- Uključivanje djece u vannastavne aktivnosti;
- Modularni nastavni planovi i program.

Prema KAP-u, od ukupno 10 projektnih lokacija, u Živinicama je najizraženije stanovište ispitanika (23.9%) da povratnici u pogledu mogućnosti obrazovanja „stoje” bolje nego domicilno stanovništvo, dok se 65.8% izjasnilo da je položaj povratnika isti kao kod domicilnog stanovništva. Takođe, u odnosu na ostale projektne lokacije u Živinicama je zastupljenije stanovište da i IDP po pitanju pristupa obrazovanju imaju bolji položaj o odnosu na domicilno stanovništvo (18.3%), a 71.2% ispitanika smatra da je položaj IDP isti kao kod domicilnog stanovništva. Profesionalci iz općine Živinice (fokus grupa) ističu da materijalna davanja koja porodice dobivaju na osnovu školovanja djece mogu uticati na spremnost roditelja da njihova djeca što duže ostanu u obrazovnom sistemu: „Djeca iz reda raseljenih porodica se školuju dokle god se mogu školovati jer tada imaju i određene beneficije koje ih prate. Imaju penziju koju sa završetkom školovanja gube.”³⁷

• Visokoškolske ustanove

U općini Živinice nema visokoškolskih ustanova. Prema procjeni SZI Komisije (izvor: Upitnik Lokalne samouprave), ukupan broj studenata koji studiraju u visokoškolskim ustanovama u drugim opština (Tuzla, Sarajevo, Travnik, Zenica, Bijeljina, Bihać,) i van granica Bosne i Hercegovine je 478 (232M/246Ž), od čega su 2 (1M/1Ž) studenta iz porodica povratnika i 92 (54M/38Ž) iz porodica raseljenih lica.

3.4. Zdravstveni sektor

Zdravstvenu zaštitu građani općine Živinice dobijaju u JZU Dom zdravlja Živinice koji pruža primarni nivo zdravstvene zaštite. U ovoj ustanovi djeluje: Dispanzer za zdravstvenu zaštitu zuba djece i odraslih; Dispanzer za ginekologiju i akušerstvo; Dispanzer za zaštitu zdravlja predškolske djece; Dispanzer za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju; Dispanzer porodične medicine; Dispanzer hitne medicinske pomoći; Dispanzer za konsultativno-specijalističku djelatnost; Dispanzer za higijensko-epidemiološke poslove; Dispanzer za mikrobiologiju sa parazitologijom; Dispanzer za laboratorijsku dijagnostiku; Dispanzer za plućne bolesti; Dispanzer za radiologiju i ultrazvučnu dijagnostiku; Služba za sanitetski transport; Računovostveno-finansijska služba; Služba općih poslova; Služba za organizaciju, kvalitet, medicinsku statistiku i informatizaciju; Centar za hemodializu; Centar za mentalno zdravlje.

• Dom zdravlja³⁸

JZU „Dom zdravlja“ je primarni zdravstveni centar u općini Živinice čije usluge koristi 55.740 (30.501M/25.239Ž) osiguranih korisnika od čega je 14.404 (7.882M/6.522Ž) maloljetnih lica. Usluge se pružaju i ne osiguranim licima, naročito usluge hitne medicinske pomoći. Broj zaposlenih profesionalaca u ovoj ustanovi je 256 (75M/181Ž).

Pri JZU DZ Živinice radi 30 timova porodične medicine, a u toku je registracija za još 2 tima.

³⁷ „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interna raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine

³⁸ SZI Komisija – Aneks 8. Podaci JZU Dom zdravlja o opštoj/općoj situaciji u zdravstvenom sektoru

Tabela 19. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u JZU Domu zdravlja

Pregled zaposlenog kadra u JZU Domu zdravlja u periodu od 1.01.2013-01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj profesionalaca zaposlenih u zdravstvu/ primarna zdravstvena zaštita			
Specijalista opšte medicine	-	2	2
Specijalista interne medicine	1	2	3
Specijalista pedijatar	2	1	3
Specijalista ginekologije i opstetricije	2	2	4
Specijalista porodične medicine	2	6	8
Specijalista medicine rada	-	2	2
Specijalista neuropsihijatrije	2	1	3
Specijalista psihijatar	-	-	-
Specijalista pneumoftiziologije	1	-	1
Specijalista radiologije	1	1	2
Ostalo:	4	7	11
Doktor/ljekar opšte medicine	22	26	48
Doktor/ljekar opšte medicine	-	-	-
Doktor/ljekar pedijatar	-	-	-
Doktor/ljekar psihijatar	-	-	-
Doktor/ljekar ginekolog	-	-	-
Stomatologija: - Doktor/ljekar stomatologije - Pedodont	3	8	11
Ostalo:	-	-	-
VMS i VMT – opšti smjer	1	2	3
VMT sanitarni smjer	1	1	2
VMT rentgenološki smjer	-	-	-
VMS fizioterapeutski smjer	-	-	-
VMS laboratorijski smjer	-	-	-
Ostalo:	3	5	8
SSS medicinski smjer	14	77	91
SSS laboratorijski smjer	9	4	13
SSS fizioterapeutski smjer	2	3	5
SSS farmaceutski tehničar	-	1	1
SSS akušerska sestra	-	4	4
SSS pedijatrijska sestra	-	3	3
SSS sanitarni tehničar	1	1	2
SSS zubotehnička	1	8	9
Ostalo:	3	10	13
Defektolog:	-	-	-
-Logoped (poteškoće u govor)	-	1	1
-Surdoaudiolog (oštećenje sluha)	-	-	-
-Oligofrenolog (smanjene saznajne sposobnosti)	-	-	-
-Tiflog (oštećenje vida)	-	-	-
-Somatoped (tjelesne - motoričke poteškoće)	-	-	-
-Specijalni pedagozi	-	-	-
VSS socijalni radnik	-	1	1
VŠS socijalni radnik	-	-	-
Ostalo:	-	2	2
Ukupno zaposlenih profesionalaca:	75	181	256
1.1. Administrativno i tehničko osoblje			
- Direktor/stručnost	1	-	1
- Sekretar/stručnost	1	-	1
- Pravnik	1	-	1
- Osoba za održavanje čistoće	-	27	27
diplomirani ekonomista	2	-	2
-knjigovođe-tehnicičari-arhivar ekonomi	1	4	5
-ložači	13	-	13
-vozači i ložači	5	-	5
-ostali	3	-	3
Ukupno zaposlenog administ. i teh. osoblja	27	31	58
UKUPAN broj zaposlenih u Domu zdravlja	102	212	314

<i>1.Od čega je lica povratnika</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<i>2.Od čega je raseljenih lica</i>	<i>6</i>	<i>13</i>	<i>19</i>
<i>3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>1</i>

Obzirom da postoje duge liste čekanja za ultrazvučne preglede, **postoji potreba za većim brojem UZ aparata** kao i neophodnim edukacijama ljekara. Vrlo često djeca obavljaju UZ preglede u JZU UKC Tuzla što mnogima predstavlja problem zbog udaljenosti mjesta stanovanja do JZU UKC Tuzla.

U Domu zdravlja provodi se djelatnost zdravstvene zaštite djece i to kroz rad Dispanzera za zaštitu zdravlja predškolske djece, a kroz timove porodične medicine obuhvaćena su i školska djeca.

Tokom 2013. godine, i u prvih osam mjeseci 2014. godine evidentirano je ukupno 14.404 (7.882M/6.522Ž) djece korisnika primarne zdravstvene zaštite kojima je u 73% slučajeva usluga omogućena u područnim ambulantama (za djecu svih uzrasta), a u 23% slučaja u Domu zdravlja (za djecu uzrasta od 0-6 godina). Inače, od ukupnog broja djece korisnika primarne zdravstvene zaštite na pripadnike iz porodica povratnika, raseljenih lica ili manjinskih grupa (Romi) odnosi se svega 7.5% djece.

Tabela 20. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga primarne zdravstvene zaštite

Djeca korisnici/ce primarne zdravstvene zaštite za period od 1.01.2013-01.09.2014.g.	Gender		Ukupno:	Omogućene usluge primarne zdravstvene zaštite u Domu zdravlja:	Omogućene usluge primarne zdravstvene zaštite u područnim ambulantama:
	M	Ž			
1.Ukupno djece uzrasta od 0 – 6 godina	3.386	2.802	6.188	3.875	2.363
1.1.Djeca iz porodica povratnika	20	14	34	20	12
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	203	168	371	232	142
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	34	28	62	39	24
2.Ukupno djece uzrasta od 7 – 14 godina	2.861	2.367	5.228	-	5.228
2.1.Djeca iz porodica povratnika	14	12	26	-	26
2.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	171	142	313	-	313
2.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	29	24	53	-	53
3.Ukupno djece uzrasta od 15 – 18 godina	1.635	1.353	2.988	-	2.988
3.1.Djeca iz porodica povratnika	8	7	15	-	15
3.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	98	82	180	-	180
3.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	14	14	28	-	3
UKUPNO djece korisnika primarne zdravstvene zaštite od 0-18 godina	7.882	6.522	14.404	3.875	10.579
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	42	33	75	20	53
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	472	392	864	232	635
3.Od čega je djece manjinskih gr. naroda (Romi)	77	66	143	39	80

U periodu od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine ukupno 41.336 usluga primarne zdravstvene zaštite pruženo je korisnicima u Domu zdravlja ili 60.0% usluga, a u područnim ambulantama 40.0% usluga. Na području koje pokriva JZU Dom zdravlje Živinice evidentirano je 41.336 (22.619M/18.717Ž) punoljetnih korisnika/ica primarne zdravstvene zaštite, od čega je 7.5% ili 3.099 korisnika iz reda marginalizovanih grupa stanovništva (1.695M/1.404Ž). Kada se radi o punoljetnim licima zdravstvene zaštite, ukupno je 41.336 (22.619M/18.717Ž) takvih korisnika. Od pomenutog broja daleko je veći broj korisnika primarne zdravstvene zaštite i obuhvata 24.801 korisnika u okviru Dom azdravlja i 16.535 punoljetnih lica korisnika primarne zdravstvene zaštite u područnim ambulantama.

Tabela 21. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga primarne zdravstvene zaštite

Punoljetna lica, korisnici/e zdravstvene zaštite od 1.1.2013. do 1.09.2014. godine	Gender		Ukupno	Omogućene usluge primarne zdravstvene zaštite u Domu zdravlja:	Omogućene usluge primarne zdravstvene zaštite u područnim ambulantama:
	M	Ž			
Punoljetna lica po godinama strarosti, korisnici/e primarne zdravstvene zaštite u skladu sa zakonom					
1.Ukupno punoljetnih lica od 18 do 49 godina	12.715	10.522	23.237	13.942	9.295
1.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	64	53	117	70	46
1.2.Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	763	631	1394	837	558
1.3.Puno. lica manjinskih gr naroda (Romi)	127	105	232	139	93
2.Ukupno punoljetnih lica od 50 i više godina	9.904	8.195	18.099	10.859	7.240
2.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	50	41	91	54	36
2.2.Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	592	492	1084	652	434
2.3.Puno. lica manjinskih gr naroda (Romi)	99	82	181	109	72
UKUPNO punoljetnih lica korisnika primarne zdravstvene zaštite	22.619	18.717	41.336	24.801	16.535
1.Od čega je punoljetnih lica povratnika	114	94	208	124	82
2.Od čega je punoljetnih raseljenih lica	1.355	1.123	2.478	1.488	992
3.Od čega je punolj. lica ma. gr. naroda	226	187	413	248	165

- **Centar za mentalno zdravlje³⁹**

Na području općine Živinice Centar za mentalno zdravlje (CMZ) je uspostavljen tokom 1997. godine, a u punom sastavu 2013. godine i pruža usluge za ukupno 3.777 korisnika od čega je maloljetnih 277 (132M/145Ž), a punoljetnih lica 3.500 (1.000M/2.500Ž).

Od ukupnog broja maloljetnika koji su korisnici usluga CMZ, na marginalizovanu grupu korisnika se odnosi 66.8%, i to: 53 djece iz porodica povratnika (23M/30Ž), a 132 djece iz porodica raseljenih lica (61M/71Ž). Kod punoljetnih lica, u marginalizovanoj grupi nalazi se 62.3% korisnika, i to: 350 korisnika iz porodica povratnika (145M/205Ž), 1.650 lica iz porodica raseljenih lica (450M/1.200Ž) i 180 lica (60M/120Ž) iz manjinskih grupa naroda (Romi).

Tabela 22. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u Centru za mentalno zdravlje

Pregled i broj zaposlenog kadra u CMZ u periodu 1.01.2013-01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj profesionalaca zaposlenih u Centru za mentalno zdravlje			
Specijalista neuropsihijatrije	-	-	-
Specijalista psihijatar	0	1	1
Specijalista pneumoftiziologije	-	-	-
Doktor/ljekar psihijatar	-	-	-
VMS i VMT – opšti smjer	0	1	1
SSS medicinski smjer	0	1	1
Defektolog:	-	-	-
-Logoped (poteškoće u govor)	-	-	-
-Surdoaudiolog (oštećenje sluha)	-	-	-
-Oligofrenolog (smanjene saznavne sposobnosti)	-	-	-
-Tiflogolog (oštećenje vida)	-	-	-
-Somatoped (tjelesne - motoričke poteškoće)	-	-	-
-Specijalni pedagozi	-	-	-
VSS socijalni radnik	0	1	1
VŠS socijalni radnik	-	-	-

³⁹ SZI Komisija – Aneks 8.1. Podaci Centra za mentalno zdravlje o opštoj/općoj situaciji u zdravstvenom sektoru

Dipl. pedagog - psiholog	0	1	1
Ukupno zaposlenih profesionalaca	0	5	5
1.1. Administrativno i tehničko osoblje	M	Ž	Ukupno:
- Direktor/stručnost	-	-	-
- Sekretar/stručnost	-	-	-
- Pravnik	-	-	-
- Osoba za održavanje čistoće	0	1	1
Ukupno zaposlenog administ. i teh. osoblja	0	1	1
UKUPAN broj zaposlenih u Centru za mentalno zdravlje	0	6	6
<i>1.Od čega je lica povratnika</i>	-	-	-
<i>2.Od čega je raseljenih lica</i>	0	1	1
<i>3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)</i>	-	-	-

U Centru za mentalno zdravlje je zaposleno ukupno 5 profesionalaca (OM/5Ž) koji rade na posebnim programima edukacije klijenata i psihoedukaciji njihovih porodica s osvrtom na ozbiljne mentalne poremećaje porodice koja živi s klijentima oboljelim od teškim mentalnih oboljenja. Postoji potreba za zapošljavanjem ili većim angažmanom određenih stručnjaka. U skladu sa svojim skromnim kapacitetima, Centar saraduje s Domom zdravlja, Centrom za socijalni rad, Policijom i obrazovnim institucijama, te pruža podršku svim udruženjima po pitanju djece ometene u razvoju, tretmane povratnicima i raseljenim licima, kao i ostalima iz marginalizovane grupe u lokalnoj zajednici.

Iz sredstava JZU Dom zdravlja finansira se izgradnja novog objekta u kojem će biti i prostorije CZM. Prostor će površinski biti zadovoljavajući, ali će nedostajati tehnička oprema, vozila, kao i sredstva za opremanje prostorija. Osim toga, dodatni problem je nedostatak prilaza za osobe sa invaliditetom, jer će prostorije Centra biti smještene na 2. spratu, a objekat nema lift.

Obzirom da je je Centar za mentalno zdravlje Živinice relativno skoro počeo s radom, u toku je uređenje elektronske baze podataka o korisnicima/cama usluga, a u donjim tabelama dati su podaci o maloljetnim i punoljetnim licima korisnicima/cama usluga CMZ na osnovu trenutno raspoloživih resursa (kao npr. protokoli bolesnika, statistika ustanove, procjene profesionalaca i sl.).

Od ukupno 46.340 punoljetnih lica (23.252M/23.088Ž) u općini Živinice, usluge Centra za mentalno zdravlje tokom 2013. godine i u periodu 01.01-01.09.2014. godine koristilo je 3.500 (1.000M/2.500Ž) punoljetnih lica. Od navedenog broja, 2.180 ili 62.3% korisnika/ca usluga Centra su iz reda marginalizovanih grupa stanovništva (1.650 lica iz porodica raseljenih lica, 350 lica iz porodica povratnika i 180 lica iz reda manjinskih grupa naroda).

Tabela 23. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga Centra za mentalno zdravlje

Maloljetna lica korisnici/e Centra za mentalno zdravlje u periodu 01.01.2013-01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Ukupno djece uzrasta od 0 – 6 godina	15	18	33
1.1.Djeca iz porodica povratnika	1	1	2
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	5	7	12
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
2.Ukupno djece uzrasta od 7 – 14 godina	51	44	95
2.1.Djeca iz porodica povratnika	10	14	24
2.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	27	31	58
2.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
3.Ukupno djece uzrasta 15 – 18 godina	66	83	149
3.1.Djeca iz porodica povratnika	12	15	27
3.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	29	33	62
3.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
UKUPNO djece korisnika usluga CMZ	132	145	277
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	23	30	53
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	61	71	132
3.Od čega je djece manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-
4.Ukupno djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju koja su prošla proces razvrstavanja	7	14	21

4.1.Djeca iz porodica povratnika	1	2	3
4.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	2	5	7
4.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
5.Ukupno djece za koje se sumnja da postoje smetnje u fizičkom i psihičkom razvoju	3	7	10
5.1.Djeca iz porodica povratnika	-	1	1
5.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	1	2	3
5.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

Na području koje pokriva ovaj CMZ, tokom 2013. godine i do 01.09.2014. godine registrovano je 277 (134M/145Ž) djece korisnika usluga. Od ovog broja korisnika, evidentirano je 21 dijete (7M/14Ž) sa smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju (prošli proces razvrstavanja), od čega je 3 (1M/2Ž) iz porodica povratnika i 7 (2M/5Ž) iz porodica raseljenih lica. Sumnja u smetnje u fizičkom i psihičkom razvoju pristuna je kod 10 djece (3M/7Ž), od čega je 1 dijete (0M/1Ž) iz porodica povratnika i 3 (1M/2Ž) iz porodica raseljenih lica.

U periodu 01.01.2013-01.09.2014. godine, usluge Centra za mentalno zdravlje koristilo je ukupno 3.500 (1.000M/2.500Ž) punoljetnih korisnika, od čega je 350 (145M/205Ž) iz porodica povratnika, 1.650 (450M/1.200Ž) iz raseljenih porodica i 180 (60M/120M) iz romskih porodica.

Tabela 24. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga Centra za mentalno zdravlje

Punoljetna lica korisnici/e Centra za mentalno zdravlje u periodu 01.01.2013-01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
Punoljetna lica po godinama starosti, korisnici/e zdravstvene zaštite u skladu sa zakonom			
1.Ukupno punoljetnih lica od 18 do 27 godina	300	500	800
1.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	15	35	50
1.2.Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	150	300	450
1.3.Punoljetna lica iz manjinskih grupa naroda (Romi)	10	20	30
2.Ukupno punoljetnih lica od 28 do 60 godina	600	1.300	1.900
2.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	30	70	100
2.2.Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	200	700	900
2.3.Punoljetna lica iz manjinskih grupa naroda (Romi)	40	60	100
3.Ukupno punoljetnih lica od 60 i više godina	300	500	800
3.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	100	100	200
3.2.Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	100	200	300
3.3.Punoljetna lica iz manjinskih grupa naroda (Romi)	10	40	50
UKUPNO punoljetnih lica korisnika/ca usluga CMZ	1.000	2.500	3.500
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	145	205	350
2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	450	1.200	1.650
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih gr. naroda (Romi)	60	120	180

U evidenciji CMZ, u periodu 1.01-01.09.2014. godine, registrovano je ukupno 3.500 (1.000M/2.500Ž) korisnika usluga, uz napomenu da je u procesu unos podataka u instaliranu elektronsku bazu. Uvidom u broj korisnika vidno je da je daleko veći broj žena korisnica usluga CMZ. Najveći broj korisnika usluga CMZ je u starosne dobi od 28-60 godina i evidentirano ih je 1.900 (600M/1.300Ž). Kada se korisnicima starosne dobi od 18 do 27 godina, u evidenciji CMZ takvih korisnika je oko 800 (300M/500Ž).

• Centar za hemodijalizu Živinice⁴⁰

U općini Živinice nije uspostavljeno djelovanje Bolnice i zdravstvene usluge se pružaju korisnicima na nivou JZU Dom zdravlje Živinice. Ostale zdravstvene usluge građani Živinica najčešće koriste u JZU UKC Tuzla. Međutim, zbog svoje specifičnosti i važnosti, u ovom poglavljju se, kao jedan od oblika sekundarne zdravstvene zaštite, posebno obrađuje i Hemodijalizni centar Živinice, koji pruža usluge i građanima općina Kladanj i Banovići.

⁴⁰ SZI Komisija – Aneks 8.2. Podaci Centra za hemodijalizu o opštoj/općoj situaciji u zdravstvenom sektoru

Tabela 25. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u Centru za hemodijalizu Živinice

Pregled zaposlenog kadra u Centru za hemodijalizu Živinice u periodu 1.01.2013-01.09.2014. god.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj profesionalaca			
Specijalista opšte medicine	-	-	-
Specijalista interne medicine	2	1	3
Specijalista pedijatar	-	-	-
Specijalista ginekologije i opstetricije	-	-	-
Specijalista porodične medicine	-	-	-
Specijalista medicine rada	-	-	-
Specijalista neuropsihijatrije	-	-	-
Specijalista psihijatar	-	-	-
Specijalista pneumoftiziologije	-	-	-
Specijalista radiologije	-	-	-
Doktor/ljekar opšte medicine	-	-	-
Doktor/ljekar pedijatar	-	-	-
Doktor/ljekar psihijatar	-	-	-
Doktor/ljekar ginekolog	-	-	-
Stomatologija:	-	-	-
VMS i VMT – opšti smjer	-	-	-
VMT sanitarni smjer	-	-	-
VMT rentgenološki smjer	-	-	-
VMS fizioterapeutski smjer	-	-	-
VMS laboratorijski smjer	1	-	1
SSS medicinski smjer	2	11	13
Defektolog:	-	-	-
VSS socijalni radnik	-	-	-
VŠS socijalni radnik	-	-	-
Ukupno zaposlenih profesionalaca:	5	12	17
1. Administrativno i tehničko osoblje			
M	Ž	Ukupno:	
- Direktor/stručnost	-	-	-
- Sekretar/stručnost	-	-	-
- Pravnik	-	-	-
- Ostali	1	-	1
SSS	-	-	-
VKV	-	-	-
KV	-	-	-
NK	-	2	2
Ukupno zaposlenog administ. i teh. osoblja	1	2	3
UKUPAN broj zaposlenih u Domu zdravlja			
1.Od čega je lica povratnika	6	14	20
2.Od čega je raseljenih lica	-	-	-
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-

U Centru za hemodijalizu ukupno je zaposleno 20 (6M/14Ž) od čega je 17 (5M/12Ž) profesionalaca, uz napomenu da 3 (1M/2Ž) čini administrativno i tehničko osoblje. Korisnici Centra za hemodijalizu evidentirani su u postojećoj elektronskoj bazi. Objekat je prilagođen za pristup osobama sa invaliditetom i pacijentima je obezbijeđen prevoz od kuće do Centra i nazad, ali za unapređenje rada **prioritetna je nabavka aparata za dijalizu i terensko vozilo (vozila pripadaju JZU Domu zdravlja), jer ne postoji vozila hitne pomoći koja su prilagođena osobama sa invaliditetom koja koriste kolicima,** te se isti unose i iznose.

Tabela 26. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga sekundarne zdravstvene zaštite

Maloljetna lica korisnici/ce sekundarne zdravstvene zaštite u Centru za hemodijalizu Živinice u periodu od 1.1.2013. do 1.09.2014. god.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Ukupno djece uzrasta od 0 – 6 godina			
1.1.Djeca iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

2.Ukupno djece uzrasta od 6 – 14 godina	-	-	-
1.1.Djeca iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
3. Ukupno djece uzrasta 15 – 18 godina	1	-	1
1.1.Djeca iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
UKUPNO djece korisnika sekundarne zdravstvene zaštite od 0-18 godina	1	-	1
1.Od čega je djece povratnika	-	-	-
2.Od čega je djece raseljenih lica	-	-	-
3.Od čega je djece manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-
4. Ukupno registrovane djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju, prošla razvrstjanje	-	-	-
1.1.Djeca iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
5. Ukupno djece za koju se sumnja da postoje smetnje u fizičkom i psihičkom razvoju	-	-	-
1.1.Djeca iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Djeca iz porodica raseljenih lica	-	-	-
1.3.Djeca manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

Hemodijalizni centar Živinice posjeduje elektronsku bazu podataka (softver) o korisnicima/cama usluge i, prema postojećoj evidenciji, tokom 2013. godine i u prvih osam mjeseci 2014. godine ovu vrstu usluge sekundarne zaštite koristilo je jedno maloljetno dijete uzrasta od 15-18 godina.

Tabela 27. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga sekundarne zdravstvene zaštite

Punoljetna lica, korisnici/e sekundarne zdravstvene zaštite u Centru za hemodijalizu Živinice u periodu 1.01.2013-01.09.2014. god.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1. Ukupno punoljetnih lica	28	32	60
1.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	2	-	2
1.2.Punoljetna lica iz porodica raseljenih lica	4	2	6
1.3.Punoljetna lica manjinskih grupa naroda	1	4	5
UKUPNO punoljetnih lica korisnika/ca sekundarne zdravstvene zaštite	28	32	60
1.Od čega je punoljetnih lica povratnika	2	-	2
2.Od čega je punoljetnih raseljenih lica	4	2	6
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih gr. naroda (Romi)	1	4	5

Kada je riječ o punoljetnim licima korsnicima Centra za hemodijalizu, tokom 2013. godin i u periodu od 1.01-01.09.2014. godine, u Centru za hemodijalizu evidentirano je ukupno 60 (28M/32Ž) lica, od čega je (prema procjeni Centra) 21.7% korisnika iz reda marginalizovane grupe stanovnika, i to: 6 raseljenih lica, 5 iz reda manjinskih grupa naroda i 2 povratnika. Starosna struktura ovih lica nije evidentirana.

Prema KAP-u, od ukupno 10 projektnih lokacija, u Živinicama je najizraženije stanovište ispitanika (24.9%) da povratnici po pitanju pristupa zdravstvenim uslugama imaju bolji položaj od domicilnog stanovništva, dok se 65.9% izjasnilo da je položaj povratnika isti kao kod domicilnog stanovništva. Takođe, u odnosu na ostale projektne lokacije u Živinicama je zastupljenije stanovište da i IDP po pitanju pristupa zdravstvenim uslugama imaju bolji položaj o odnosu na domicilno stanovništvo (19.5% ispitanika), a 70.0% ispitanika smatra da je položaj IDP isti kao kod domicilnog stanovništva. Prema mišljenju fokus grupe profesionalca iz Živinica kada je u pitanju zdravstveno osiguranje, sve raseljene osobe su osigurane ili preko resornog ministarstva za raseljene osobe ili su korisnici šehidskih penzija, invalidnina i radnih penzija. „Znači, meni koliko je poznato, nema ni jedne osobe bez zdravstvenog osiguranja, a kada je u pitanju ova primarna zdravstvena zaštita, ja čak mogu reći da je ta kategorija raseljenih osoba u nešto privilegovanom položaju. Zbog čega? Zato što im je dostupna primarna zdravstvena zaštita i dio sekundarne zdravstvene zaštite. Ali osim toga, mi smo angažovali nevladin sektor sa

pokretnim mobilnim ambulantama koje dolaze povremeno u jedno ili drugo naselje, kolektivni centar, pa pružaju usluge i ljekara opšte prakse i pedijatra i ginekologa i tako dalje.”⁴¹

3.5. Sektor sigurnosti i pravosuđa

- **Policija⁴²**

Kada se radi o sigurnosti građana u općini Živinice, ova oblast je u nadležnosti Policijske stanice Živinice koji ima ukupno 110 (105M/5Ž) zaposlenih policijskih službenika (stanje na dan 01.09.2014. godine). Takođe, u sektoru za građanska pitanja zaposleno je 12 (5M/7Ž) profesionalaca.

Tabela 28. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u sektoru policije

Pregled zaposlenog kadra u Policijskoj stanici/ upravi u periodu 1.01.2013-01.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.1 Policijska stanica/uprava – policijski službenici/ce			
Policajac	40	4	44
Stariji policajac	40	1	41
Narednik/komandir	11	-	11
Stariji narednik/komandir	7	-	7
Mlađi inspektor	2	-	2
Inspektor	2	-	2
Viši inspektor	1	-	1
Samostalni inspektor	1	-	1
Glavni inspektor	1	-	1
Generalni inspektor policije	-	-	-
Glavni generalni inspektor policije	-	-	-
Policajski komesar/načelnik	-	-	-
Ukupno zaposlenih profesionalaca - policijskih službenika	105	5	110
1.2 Sektor za gradanska pitanja			
Sef Službe – dipl. pravnik	-	1	1
Službenici za rad sa građanima	5	6	11
Ukupno zaposlenih profesionalaca - gradanska pitanja	5	7	12
1.3 Drugi stručni kadar/profesionalci/ke			
Dipl. socijalni radnik	-	-	-
Socijalni radnik	-	-	-
Dipl. pravnik	-	-	-
Pravnik	-	-	-
Dipl. ekonomista	-	-	-
Ekonomista	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Pedagog	-	-	-
Pedagog-psiholog	-	-	-
Tumač za jezike manjina/strane jezike/gestovski jezik	-	-	-
Ukupno drugih profesionalaca	-	-	-
Ukupno zaposlenih profesionalaca	110	12	122
1.4 Administrativno i tehničko osoblje			
SSS	-	-	-
VKV	-	-	-
KV	-	-	-
NK	-	-	-
Ukupno zaposlenog administ. i teh. osoblja	-	-	-

⁴¹ „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interna raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine;

⁴² SZI Komisija – Aneks 9. Podaci o opštoj/općoj situaciji u sektoru sigurnosti;

UKUPAN broj zaposlenih	110	12	122
1.Od čega je lica povratnika	1	-	1
2.Od čega je raseljenih lica	4	3	7
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	1	1	2

U sektoru sigurnosti ukupno je zaposleno 122 (110M/12Ž) lica, što ukazuje na činjenicu da je zaposlen daleko veći broj muškaraca u odnosu na žene. Nema zaposlenih profesionalaca kao što je socijalni radnik, psiholog, pedagog itd.

Na osnovu postojećih protokola o saradnji između Policijske stanice sa Centrom za socijalni rad, Domom zdravlja, Sudom, Centrom za mentalno zdravlje i školama, realizuje se saradnja sa svim navedenim subjektima, a u cilju što bolje sigurnosti i zaštite svih, a naročito djece. Tako u okviru svojih redovnih aktivnosti, ova ustanova provodi i posebne programe sa fokusom na prevenciju nasilja u porodici i nad djecom. Postoji i saradnja s nevladinim organizacijama (udruženjima) u oblasti socijalne zaštite, a koja se ogleda kroz aktivnosti zaštite žrtava nasilja u porodici (sigurna kuća).

Rad policijske stanice odvija se uslovima loše opremljenosti. Policijska stanica nema baze podataka o maloljetnicima/cama i punoljetnim licima u sukobu sa zakonom već se evidencija slučajeva vodi na osnovu prijave. Takođe, Policijska stanica nema posebnih prostorija za rad s maloljetnim licima, pristupi objektu nisu prilagođeni za djecu/osobe sa invaliditetom. **Zastarjela tehnika, nedovoljan broj računara, kao i nevezanost isti, predstavlja problem sa kojim se sureću u radu uposlenici policijske stanice.** Takođe je evidentan problem broja službenika na broj stanovnika.

Tabela 29. Pregled registrovanih maloljetnih lica u sukobu sa zakonom

Maloljetna lica u sukobu sa zakonom u periodu 01.01.2013-01.09.2014. g.	Gender		Ukupno:	Osvrt na vrstu izvršenog prestupa
	M	Ž		
Prijavljeni maloljetnici/e, uključujući i djecu mlađu od 14 godina				
1.Ukupno djece mlađe od 14 godina	-	-	-	-
1.1.Maloljetnici iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.2.Maloljetnici iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
1.3.Maloljetnici manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-
2.Ukupno mlađih maloljetnika/ca (14 – 16 godina starosti)	1	-	1	-
2.1.Maloljetnici iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.2.Maloljetnici iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.3.Maloljetnici manjinskih grupa naroda (Romi)	1	-	1	Čl. 286 krada
3.Ukupno starijih maloljetnika/ca (16 – 18 godina starosti)	45	9	54	-
3.1.Maloljetnici iz porodica povratnika	2	-	2	-
3.2.Maloljetnici iz porodica raseljenih lica	6	4	10	-
3.3.Maloljetnici manjinskih grupa naroda (Romi)	9	5	14	Čl. 286. 289. razbojništvo, 173, 172 C73 ZOJRM
Ukupno prijavljenih maloljetnika u sukobu sa zakonom	46	9	55	Čl. 286, Krada, 286, 287, LTP čl. 173, nasilno ponašanje
1.Od čega je maloljetnih lica iz porodica povratnika	2	0	2	
2.Od čega je maloljetnih lica iz porodica raseljenih lica	6	4	10	
3.Od čega je malolj. lica manjinskih gr. naroda (Romi)	9	5	14	
Osудeni maloljetnici/ce kojima su izrečene mjere/sankcije				
1.Ukupno djece mlađe od 14 godina	-	-	-	-
1.1.Maloljetnici iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.2.Maloljetnici iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
1.3.Maloljetnici manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-
2.Ukupno mlađih maloljetnika/ca (14 – 16 godina starosti)	1	-	1	-
2.1.Maloljetnici iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.2.Maloljetnici iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.3.Maloljetnici manjinskih grupa naroda (Romi)	1	-	1	-
3.Ukupno starijih maloljetnika/ca (16 – 18 godina starosti)	45	2	47	-
3.1.Maloljetnici iz porodica povratnika	10	-	10	-
3.2.Maloljetnici iz porodica raseljenih lica	17	1	18	-
3.3.Maloljetnici manjinskih grupa naroda (Romi)	18	1	19	-
Ukupno maloljetnika sa izrečenim kaznenim mjerama	46	2	48	-
1.Od čega je maloljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-	-

2.Od čega je maloljetnih lica iz porodica raseljenih lica	10	-	10	-
3.Od čega je malolj. lica manjinskih gr. naroda (Romi)	17	1	18	-
UKUPNO maloljetnika u sukobu sa zakonom i sa izrečenim kaznenim mjerama	92	11	103	-
1.Od čega je maloljetnih lica iz porodica povratnika	12	-	12	-
2.Od čega je maloljetnih lica iz porodica raseljenih lica	23	5	28	-
3.Od čega je malolj. lica manjinskih gr. naroda (Romi)	28	6	34	-

Na osnovu postojeće evidencije, ukupno prijavljenih maloljetnika u sukobu sa zakonom, kao i onih sa izrečenim kaznenim mjerama, u periodu od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine bilo je 103 (92M/11Ž), od čega je procjena da se 71.8% odnosi na maloljetnike iz reda marginalizovanih grupa stanovništva (34 Roma, 28 iz porodica raseljenih lica i 12 iz porodica povratnika). Dakle, za kategoriju „Osuđeni maloljetnici/ce kojima su izrečene mjere/sankcije“ data je procjena o broju lica iz reda marginalizovanih grupa stanovništva jer zvaničnih podataka nema.

Tabela 30. Pregled registrovanih punoljetnih lica u sukobu sa zakonom

Punoljetna lica u sukobu sa zakonom u periodu od 1.1.2013. do 1.09.2014. g.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
Punoljetna lica u sukobu sa zakonom			
1.Ukupan broj punoljetnih lica sa TTP i LTP (čl.173, 174.)	25	-	25
1.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Punoljetna lica porodica raseljenih lica	3	-	3
1.3.Punoljetna lica manjibskih grupa naroda (Romi)	2	-	2
2.Krađa i teška krađa (čl.286, 287.)	217	2	219
2.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-
2.2.Punoljetna lica porodica raseljenih lica	40	-	40
2.3.Punoljetna lica manjibskih grupa naroda (Romi)	30	2	32
3.Oštećenje tuđe stvari	24	1	25
3.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-
3.2.Punoljetna lica porodica raseljenih lica	3	-	3
3.3.Punoljetna lica manjibskih grupa naroda (Romi)	4	-	4
4.Šumska krađa (čl. 316)	25	-	25
4.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-
4.2.Punoljetna lica porodica raseljenih lica	2	-	2
4.3.Punoljetna lica manjibskih grupa naroda (Romi)	7	-	7
Osudena punoljetna lica kojima su izrečene mjere/sankcije			
1.Ukupan broj punoljetnih lica osuđenih	-	-	-
1.1.Punoljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Punoljetna lica porodica raseljenih lica	-	-	-
1.3.Punoljetna lica manjibskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
Ukupno punoljetnih lica u sukobu sa zakonom i izrečenim kaznenim odredbama	181	5	186
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-
2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	14	1	15
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih gr. naroda (Romi)	9	-	9
UKUPAN broj punoljetnih lica u sukobu sa zakonom	996	33	1.029
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	5	-	5
2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	99	3	102
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih gr. naroda (Romi)	80	5	85

Što se tiče punoljetnih lica u sukobu sa zakonom, razvrstano po grupama u skladu s odredbama zakona, u posmatranom periodu (01.01.2013. - 01.09.2014. godine) najviša lica je evidentirano u slučajevima krađe i teške krađe (74.5%), a podjednako (po 8.5%) u slučajevima teške i lakše tjelesne povrede, oštećenja tuđe stvari ili šumske krađe. Takođe, zbog nepostojanja zvaničnih podataka, broj iz kategorije punoljetnih lica iz reda povratnika, raseljenih lica i manjinskih grupa naroda, samo predstavlja procjenu Policijske stanice/Centar sigurnosti Živinice.

Tabela 31. Pregled registrovanih žrtava nasilja u porodici i nasilja nad maloljetnim licima

Podaci o žrtvama nasilja u porodici i nasilja nad djecom u periodu od 1.1.2013. do 1.09.2014. g.	Gender		Ukupno:	Osvrt na omogućene usluge
	M	Ž		
1. U slučaju nasilja u porodici				

1.1. Djeca (od 0 – 6 godina)	-	1	1	-
1.1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
1.1.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
1.2. Djeca (od 7 – 14 godina)	-	-	-	-
1.2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
1.2.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
1.3. Djeca (od 15 – 18 godina)	-	1	1	-
1.3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	1	1	-
1.3.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
Ukupno slučajeva nasilja nad djecom u porodici	-	2	2	-
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	1	1	-
3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-
1.4. Majke maloljetne djece	-	29	29	-
1.4.1.Od čega je majki iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.4.2.Od čega je majki iz porodica raseljenih lica	-	3	3	-
1.4.3.Od čega je majki manjinskih grupa naroda	-	2	2	-
1.5. Očevi maloljetne djece	3	-	3	-
1.5.1.Od čega je očeva iz porodica povratnika	-	-	-	-
1.5.2.Od čega je očeva iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
1.5.3.Od čega je očeva manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
1.6. Drugi punoljetni srodnici koji žive u porodici	1	1	2	-
1.6.1.Od čega je srodnika iz porodica povratnika	1	-	1	-
1.6.2.Od čega je srodnika iz porodica raseljenih lica	-	1	1	-
1.6.3.Od čega je srodnika manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
Ukupno slučajeva nasilja nad punoljetnim licima u porodici	4	30	34	-
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	1	-	1	-
2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	-	4	4	-
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	2	2	-
UKUPAN broj slučajeva nasilja u porodici nad djecom i punoljetnim licima	4	32	36	-
1.Od čega je lica iz porodica povratnika	1	-	1	-
2.Od čega je lica iz porodica raseljenih lica	-	5	5	-
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	2	2	-
2. U slučaju drugih oblika nasilja				
2.1. Djeca (od 0 – 6 godina)	2	-	2	-
2.1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.1.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	2		2	čl. 219 nebriga i zapostav.djece
2.2. Djeca (od 7 – 14 godina)	-	-	-	-
2.2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.2.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
2.3. Djeca (od 15 – 18 godina)	-	-	-	-
2.3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.3.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
Ukupan broj drugih oblika nasilja nad djecom	2	-	2	-
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-		-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-		-	-
3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	2		2	-
2.4. Majke maloljetne djece	-	-	-	-
2.4.1.Od čega je majki iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.4.2.Od čega je majki iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.4.3.Od čega je majki manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
2.5. Očevi maloljetne djece	-	-	-	-
2.5.1.Od čega je očeva iz porodica povratnika	-	-	-	-

2.5.2.Od čega je očeva iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.5.3.Od čega je očeva manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
2.6. Drugi srodnici punoljetna lica	-	-	-	-
2.6.1.Od čega je drugih punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.6.2.Od čega je drugih punoljetnih iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
2.6.3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-
	0	0	0	-
Ukupan broj drugih oblika nasilja nad punoljetnim licima				
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-
UKUPAN broj drugih oblika nasilja nad djecom i punoljetnim licima	2	0	2	-
1.Od čega je lica iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)	2	-	2	-
3. U slučaju međuvršnjačkog nasilja				
3.1. Djeca (od 7 – 14 godina)	-	-	-	-
3.1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
3.1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.1.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
3.2. Djeca (od 15 – 18 godina)	-	-	-	-
3.2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
3.2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.2.3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda	-	-	-	-
Ukupan broj slučajeva međuvršnjačkog nasilja	-	-	-	-
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-
UKUPAN broj slučajeva svih oblika nasilja nad djecom	2	-	2	-
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.Od čega je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	2	-	2	-
UKUPAN broj slučajeva svih oblika nasilja nad punoljetnim licima	-	-	-	-
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je punoljetnih iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.Od čega je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-
UKUPAN broj slučajeva svih oblika nasilja nad djecom i punoljetnim licima	2	-	2	-
1.Od čega je iz porodica povratnika	-	-	-	-
2.Od čega je iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-
3.Od čega je manjinskih grupa naroda (Romi)	2	-	2	-

Kao što je već ranije navedeno, Policijska stanica/Centar sigurnosti Živinice ne posjeduje elektronsku bazu pa se i evidencija o slučajevima nasilja nad djecom i u slučaju nasilja nad punoljetnim licima zasniva isključivo na prijavama. U posmatranom periodu od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine bilo je **36 (4M/32Ž)** slučajeva nasilja u porodici nad djecom i punoljetnim licima od čega su **2 slučaja nasilja nad djecom u porodici**. Kod drugih oblika nasilja, evidentirana su **2 slučaja nasilja nad djecom uzrasta do 6 godina**, zbog nebrige i zapostavljanja (oba slučaja iz reda djece manjinskih grupa naroda).

Prema KAP-u, od ukupno 10 projektnih lokacija, u Živinicama je najizraženije stanovište ispitanika (20.7%) da povratnici po pitanju sigurnosti imaju bolji položaj od domicilnog stanovništva, dok se 69.6% izjasnilo da je položaj povratnika isti kao kod domicilnog stanovništva. Takođe, u odnosu na ostale projektne lokacije u Živinicama je zastupljenije stanovište da i IDP po pitanju sigurnosti imaju bolji položaj nego domicilno stanovništvo (18.3% ispitanika), a 71.8% ispitanika smatra da je položaj IDP isti kao kod domicilnog stanovništva.

Takav nalaz potvrđuju i navodi profesionalaca iz fokus grupe u Živinicama: „Ako se izvrši provala povratniku u kuću, posvećuje se sigurno desetostruko veća pažnja.”⁴³

• Općinski sud Živinice⁴⁴

Općinski sud u Živinicama svoju Zakonom propisanu nadležnost obavlja na području općina Živinice, Kladanj i Banovići, a stvarno je nadležan za suđenje u krivičnim predmetima (uključujući sve krivične postupke protiv maloljetnika) i građanskim predmetima (u svim građanskim sporovima i u vanparničnom postupku). Osim toga, Sud ima nadležnost da sprovodi izvršni postupak, određuje mjere obezbjeđenja, obavlja zemljišnoknjižne poslove, pruža pravnu pomoć sudovima u Bosni i Hercegovini i da vrši druge poslove određene zakonom.

Nadležnost, unutrašnje uređenje i rad suda regulisani su Zakonom o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. Novine Federacije BiH“ broj: 38/05 i 22/06), i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Općinskog suda u Živinicama i ostalim pozitivno-pravnim propisima Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

U Općinskom sudu je ukupno zaposleno 29 sudija i stručnih saradnika, od čega su **4 sudije (2M/2Ž)** za maloljetnike/ce.

Tabela 32. Pregled zaposlenih profesionalaca, te administrativnog i tehničkog kadra u sektoru pravosuđa

Pregled i broj zaposlenih u Općinskom sudu Živinice u periodu 1.01.2013-01.09.2014. g.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Pregled i broj zaposlenih profesionalaca			
Predsjednik suda/stručnost	1	-	1
Sudija	8	8	16
Sudija za maloljetnike/ce	2	2	4
Dodatni sudija	-	1	1
Stručni saradnik	2	2	4
Tužilac	-	-	-
Pravobranilac/advokat	-	-	-
Službenik	1	2	3
Ostali:			
Dipl. socijalni radnik	-	-	-
Socijalni radnik	-	-	-
Dipl. ekonomista	3	3	6
Ekonomista	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Pedagog	-	-	-
Pedagog-psiholog	-	-	-
Defektolog – specijalni pedagog	-	-	-
Ostalo:	-	-	-
Ukupno zaposlenih profesionalaca od značaja za socijalnu/dječiju zaštitu i inkluziju	17	18	35
1.2.Zaposleno administrativno i tehničko osoblje			
Sekretar	-	1	1
Pravnik	-	-	-
Ostali:	2	25	27
SSS	-	-	-
VKV	-	-	-
KV	-	-	-
NK	1	2	3
Ukupno zaposlenog administrativnog i tehničkog osoblja	3	28	31
UKUPAN broj zaposlenih	20	46	66
<i>1.Od čega je lica povratnika</i>	-	-	-

⁴³ „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interno raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine

⁴⁴ SZI Komisija – Aneks 10. Podaci o opštoj/općoj situaciji u sektoru pravosuđa

<i>2.Od čega je raseljenih lica</i>	<i>I</i>	-	<i>I</i>
<i>3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Romi)</i>	-	-	-

Od ukupno zaposlenih 66 (20Ž/46M) u okviru rada Općinskog suda Živinice, 35 (17M/18Ž) je profesionalaca od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju, od kojih se 4 (2M/2Ž) sudije bave pitanjima maloljetnika/ca. U radu sa maloljetnicima u sukobu sa zakonom postupak se odvija u sudnici, uz mogućnost prisustva predstavnika Centra za socijalni rad i starateljstvo, a prema ocjeni sudije za maloljetnike, dok je javnost isključena.

Općinski sud Živinice ostvaruje efikasnu saradnju sa Centrom za socijalni rad (organom starateljstva), Policijskom upravom, kao i drugim organima u cilju preduzimanja preventivnih mjera usmjerenih na obrazovanje i educiranje maloljetničke populacije. Međutim, veliki problem predstavlja neprilagođenost objekta u kojem djeluje Općinski sud za djecu/osobe s invaliditetom.

Tokom 2013. godine i u prvih osam mjeseci 2014. godine, evidentirano je ukupno 47 slučajeva krivičnih djela maloljetnih lica (45M/2Ž), a procesuirana su 2 slučaja.

Tabela 33. Pregled evidentiranih i procesuiranih slučajeva maloljetnih lica u sukobu sa zakonom

Krivična djela maloljetnih lica Period: Tokom 2013. i do 1.09.2014.	Evidentirani slučajevi						Procesuirani slučajevi krivičnih djela																					
	Gender		Starosna dob			Ukupno:	Poduzete vaspitne mjere			Date preporuke			Izrečena kaznena odredba			Starosna dob	Ukupno:											
	M	Ž	0-13	14-16	17-18		Starosna dob	Ukupno:	Starosna dob	Ukupno:	Starosna dob	Ukupno:	Starosna dob	Ukupno:	Starosna dob	Ukupno:												
	0-13	14-16	17-18				0-13	14-16	17-18		0-13	14-16	17-18		0-13	14-16	17-18											
Krivična djela maloljetnih lica																												
1.	Protiv života i tijela	15	2	-	-	17	17	-	-	2	2	-	-	2	2	-	-	-										
2.	Protiv sloboda i prava građana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
3.	Protiv polnog integriteta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
4.	Protiv braka i porodice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
5.	Protiv zdravila ljudi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
	Narkomanija:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
	a) Posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga;	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
	b) Registrirani uživaoci opojnih droga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
	c) Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
6.	Protiv imovine (krade i dr.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
7.	Protiv javnog reda i mira	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
8.	Ostalo	29	-	-	1	28	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-										
Ukupno evidentiranih slučajeva krivičnih dijela maloljetnih lica						47	Ukupno poduzetih vaspitnih mijera			Ukupno dato preporuka			2 (2M/0Ž)	Ukupno izrečenih kaznenih odredbi			-											
UKUPAN br. krivičnih dijela maloljet. lica						45	2	47																				
1.Od čega je maloljetnih lica iz porodica povratnika						-	-	-																				
2.Od čega je maloljetnih lica iz porodica raseljenih lica						-	-	-																				
3.Od čega je malolj. lica manjinskih gr. naroda (Romi)						-	-	-																				

U slučajevima maloljetničkog prestupništva Općinski sud Živinice kroz saradnju sa Policijom, Centrom za socijalni rad, Centrom za mentalno zdravlje, Domom zdravlja i školama, nakon prijave provodi postupak predviđen krivičnim zakonom. Tokom 2013. godine Općinski sud Živinice je izrekao ukupno 53 odgojne mjere (51M/2Ž), od čega se: 17 odnosi na ukor; 14 na pojačan nadzor roditelja, usvojitelja ili staratelja; 12 na upućivanje u odgojnu ustanovu; 8 na pojačan nadzor od strane nadležnog organa i ostalo. U 2014. godini evidentirano je 10 izrečenih ukora (9M/1Ž).

U nastavku slijedi detaljan pregled izrečenih odgojnih mjeru maloljetnim licima, kao i broj maloljetnika koji su izvršili recidiv, posebno za 2013. godinu i do 01.09.2014. godine, te po vrsti izrečene mjerne. U posmatranom periodu nije bilo ostalih odgojnih mjeru koje su izrečene maloljetnicima.

Tabela 34. Pregled maloljetnih lica prema kojima su izrečene odgojne mjere i kaznene odredbe

Izrečene odgojne mjere i kaznene odredbe maloljetnim licima u sukobu sa zakonom	2013. godINA				Period 1.01-01.09.2014. god.			
	Gender		Ukupno:	Gender		Ukupno:		
	M	Ž		M	Ž			
1.Izrečene odgojne mjere maloljetnim licima								
1. Upućivanje u disciplinski centar	-	-	-	-	-	-	-	-
1.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Rom)	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Pojačan nadzor roditelja, usvojitelja ili staratelja	14	-	14	-	-	-	-	-
2.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Rom)	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Pojačan nadzor u drugoj porodici	-	-	-	-	-	-	-	-
3.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Rom)	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Pojačan nadzor nadležnog organa	8	-	8	-	-	-	-	-
4.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Rom)	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Upićeivanje u odgojnu ustanovu	12	-	12	-	-	-	-	-
5.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Rom)	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Upućivanje u odgojno-popravni dom	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-

	6.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	6.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
7.	Upućivanje u drugu ustanovu za ospozobljavanje	-	-	-	-	-	-
	7.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-
	7.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	7.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
8.	Upućivanje u maloljetnički zatvor	-	-	-	-	-	-
	8.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-
	8.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	8.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
9.	Izrečen ukor	15	2	17	9	1	10
	9.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-
	9.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	9.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
10.	Obustava pripremnog postupka	-	-	-	-	-	-
	10.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-
	10.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	10.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
11.	Ostalo	2	-	2	-	-	-
	11.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-
	11.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	11.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
Ukupno izrečenih odgojnih mjera maloljetnim licima		51	2	53	9	1	10
	1.Maloljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
2.Maloljetnici/koji su izvršili recidiv							
1.	Broj djece čijim je roditeljima oduzeto roditeljsko pravo	-	1	1	-	-	-
	1.1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-
	1.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-
	1.3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-
Ukupno maloljetnika/ca koji su izvršili recidiv		-	1	1	-	-	-
	1.Maloljetna lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-
	2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-

<i>3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-	-
UKUPAN broj izrečenih odgojnih mjera i kaznenih odredbi maloljetnim licima u sukobu sa zakonom	51	3	54	9	1	10
<i>1.Maloljetna lica iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-	-
<i>2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-	-
<i>3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-	-

Radi zaštite interesa djece, Općinski sud sarađuje sa Policijom, Centrom za socijalni rad, Centrom za mentalno zdravlje, Domom zdravlja, predškolskim i školskim ustanovama kada je utvrđeno zlostavljanje i nasilje nad ženama i djecom. Od momenta prijave takvog slučaja službenici Suda postupaju odgovorno i preduzimaju mjere u skladu sa zakonom. Međutim, za slučajevne nasilja u porodici, nad djecom, odnosno u slučaju međuvršnjačkog nasilja, ne postoji posebna elektronska baza podataka, a procjenjuje se da je u posmatranom periodu bilo 4 slučaja nasilja nad djecom uzrasta od 15 do 18 godina.

Tabela 35. Pregled evidentiranih i procesuiranih sučajeva nasilja u porodici i nasilja nad maloljetnim licima

Maloljetna lica žrtve nasilja u porodici, period 1.01.2013-01.09.2014. godine	Evidentirani slučajevi nasilja			Procesuirani slučajevi nasilja						Dodatni komentar	
	Gender		Ukupno:	Gender		Ukupno:	Poduzete vaspitne mjere	Date preporuke	Izrečena kaznenene odredba		
	M	Ž		M	Ž						
Maloljetna lica žrtve nasilja u porodici											
1. Djeca od 0-6 godina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>1.1.Maloljena lica iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>1.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>1.3.Maloljetna lica manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2. Djeca od 7-14 godina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>2.1.Maloljena lica iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>2.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>2.3.Maloljetna lica manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. Djeca/mladi od 15-18 godina	4	-	4	-	-	-	-	-	Izreč. kazna	procjena	
<i>3.1.Maloljena lica iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>3.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>3.3.Maloljetna lica manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4. Meduvršnjačko nasilje, djeca od 7-14 godina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>4.1.Maloljena lica iz porodica povratnika</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>4.2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>4.3.Maloljetna lica manjinskih grupa naroda (Romi)</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5. Meduvršnjačko nasilje, djeca/mladi od 15-18 godina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

	5.1.Maloljena lica iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	5.2.Maloljena lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	5.3.Maloljena lica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ukupno maloljetnih lica žrtava nasilja u porodici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.	1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Punoljetna lica žrtve nasilja u porodici										
1.	Majke maloljetne djece	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1.1.Majke maloljetne djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1.2.Majke maloljetne djece iz por. raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1.3.Majke mal. djece manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Očevi maloljetne djece	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.1.Očevi maloljetne djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.2.Očevi maloljetne djece iz por. raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.3.Očevi mal. djece manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Staratelji/usvojenci/srodnici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.1.Staratelji maloljetne djece iz porodica povratnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.2.Staratelji maloljetne djece iz por. raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.3.Starat. mal. djece manjinskih gr. naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ukupno punoljetnih lica žrtava nasilja u porodici	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
1.	1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	UKUPAN broj djece i punoljetnih lica žrtava nasilja u porodici	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
1.	1.Maloljetna lica iz porodica povranika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.Maloljetna lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.Maloljetna lica porodica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Prema evidenciji Policijske stanice, u periodu od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine bilo je 36 (4M/32Ž) slučajeva nasilja u porodici nad djecom i punoljetnim licima od čega su 2 slučaja nasilja nad djecom u porodici. Kod drugih oblika nasilja, evidentirana su 2 slučaja nasilja nad djecom. Kada se radi o procesuiranju slučajeva u okviru rada Općinskog suda, procesuirana su 4 (4M/0Ž) slučaja nasilja u porodici nad djecom starosne dobi od 15-18. godina starosti.

Općinski sud nema prilagođene pristupe za osobe sa invaliditetom što predstavlja veliki problem. Postoji potreba za unapređenjem postojećih metoda rada, te poboljšanja saradnje sa institucijama i organizacijama radi efikacijeg rješavanja potencijalnih problema.

Osnovni sud ima saradnju sa JU CSR (organom starateljstva), Policijskom upravom, kao i drugim organima u cilju preduzimanja preventivnih mjera usmjerenih na obrazovanje i educiranje maloljetničke populacije. Na svaki poziv nevladinih organizacija. Općinski sud aktivno učestvuje u programima u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. U суду djeluju volonteri koji svojim angažovanjem bez naknade doprinose rješavanju potencijalnih problema. Opštinski sud sarađuje sa drugim institucijama u interesu djece. U skladu sa dosadašnjim iskustvom, postoji potreba da roditelji više rade sa svojom djecom.

3.6. Sektor civilnog društva od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju

Općinska služba za opću upravu i društvene djelatnosti ne posjeduje bazu podataka svih registrovanih nevladinih organizacija (udruženja građana). Prema raspoloživim podacima Općine, procjenjuje se da je na ovom području registrovano 102 nevladine organizacije, a na osnovu 50 poslatih upitnika i prikupljenih odgovora od ukupno 15 NVO procjenjuje se da usluge nevladinog sektora koristi 7.616 korisnika (3.795M/3.821Ž).

Od procijenjenog broja NVO-a (102), ukupno 15 NVO-a je dostavilo odgovore na SZI upitnik što ukazuje na činjenicu da uloga NVO-a u dijalogu vlasti i stanovništva još nije dovoljno razvijena. Podake su dostavili sljedeći NVO-i:

- 1) NVO/Udruženje Roma "Romano drom" sa ukupno 4 (2M/2Ž) angažovanih profesionalaca i ukupno 947 (691M/256Ž) korisnika od čega je 776 (609M/169Ž) djece;
- 2) NVO/Udruženje SGV sa ukupno 15 (6M/9Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 58 (26M/32Ž) korisnika usluga od čega je 17 (7M/10Ž) djece;
- 3) NVO/Škola sporta "Colibri" sa ukupno 2 (2M/0Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 170 (135M/35Ž) korisnika usluga od čega je 170 (135M/35Ž) djece;
- 4) NVO/"Crveni križ" općine Živinice sa ukupno 10 (6M/4Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 687 (344M/343Ž) korisnika usluga od čega je 460 (232M/228Ž) djece;
- 5) NVO/Udruženje "Izvor Selsebil" Živinice sa ukupno 2 (2M/0Ž) povremeno angažovana profesionalca i ukupno 1.300 (600M/700Ž) korisnika usluga od čega je 600 (200M/400Ž) djece;
- 6) NVO/Udruženje karate klub "Konjuh" sa ukupno 6 (5M/1Ž) volonterski angažovanih profesionalaca i ukupno 118 (74M/44Ž) korisnika usluga od čega je 108 (66M/42Ž) djece;
- 7) NVO/"Klub sportova" Živinice sa ukupno 35 (35M/0Ž) volonterski angažovanih profesionalaca i ukupno 180 (180M/-Ž) korisnika usluga od čega je 37 (37M/0Ž) djece;
- 8) NVO/MDD "Merhamet" Živinice sa ukupno 1 (1M/-Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 161 (82M/79Ž) korisnika usluga od čega je - (-M/-Ž) djece;
- 9) NVO/Planinarsko društvo "Drenik" Živinice sa ukupno 2 (1M/1Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 45 (23M/22Ž) korisnika usluga od čega je 9 (5M/4Ž) djece;
- 10) NVO/Rukometni klub "Konjuh" Živinice sa ukupno 2 (2M/-Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 140 (110M/30Ž) korisnika usluga od čega je 100 (80M/20Ž) djece.
- 11) BZK "Preporod" Živinice sa ukupno 2 (2M/0Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno - (-M/-Ž) korisnika usluga od čega je - (-M/-Ž) djece.
- 12) NVO "Centar za djecu sa višestrukim smetnjama "Vrati mi osmijeh" Živinice sa ukupno 7 (1M/6Ž) angažovanih lica u aktivnostima NVO i ukupno 152(75M/77Ž) (procjena Komisije SZI) korisnika usluga od čega je 74 (30M/44Ž) (procjena Komisije SZI) djece.
- 13) UG Planinarsko društvo "Borovnica" Bašigovci Živinice sa ukupno 85(85M/0Ž) angažovanih volontera i ukupno - (-M/-Ž) korisnika usluga od čega je - (-M/-Ž) djece.
- 14) Sportski savez Donje Dubrave - Živinice sa ukupno - (-M/-Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno - (-M/-Ž) korisnika usluga od čega je - (-M/-Ž) djece.
- 15) UG "Sumejja" Živinice sa ukupno 50 (0M/50Ž) povremeno angažovanih volonterki i 12 (0M/12Ž) povremeno angažovanih profesionalaca i ukupno 185 (80M/105Ž) korisnika usluga od čega je 65 (0M/65Ž) djece.

Kada je riječ o pitanjima od značaja za raseljena lica i povratnike, NVO sektor sarađuje sa drugim institucijama/organizacijama, kao npr. saradnja sa UNHCR-om, OSCE-om ili kroz druge projekte u vezi sa rekonstrukcijom/izgradnjom objekata i prateće infrastrukture, obezbjeđivanjem hrane i higijene za stare i iznemogle.

Tabela 36. Pregled zaposlenih profesionalaca, volontera, administrativnog i tehničkog kadra u sektoru civilnog društva⁴⁵

Pregled zaposlenog kadra u nevladinom sektoru u općini Živinice za period od 1.1.2013. do 1.09.2014. g.	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
Zaposlen kadar/ aktivisti			
1.Zaposleni na određeno vrijeme			

⁴⁵ SZI Komisija – Aneks 11. Podaci o opštoj/općoj situaciji u nevladinom sektoru

1.1.Zaposleni na određeno vrijeme profesionalci od značaja za socijalnu/dječiju zaštitu i inkluziju			
Dipl. socijalni radnik	1	-	1
Socijalni radnik	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Defektolog	-	-	-
Logoped	-	-	-
Pedijatar	-	-	-
Nastavni kadar	-	-	-
Dipl. pravnik	-	-	-
Pravnik	-	-	-
Ostali:	4	5	9
Medicinski tehničar	1	-	1
1.2.Zaposleno na određeno vrijeme administrativno i tehničko osoblje			
Koordinator i menadžer projekta	3	-	3
Tehnička podrška	-	1	1
Knjigovoda	2	1	3
Ukupno zaposlenih na određeno vrijeme	11	7	18
2. Zaposleni na neodređeno vrijeme			
2.1.Zaposleni na neodređeno vrijeme profesionalci od značaja za socijalnu/dječiju zaštitu i inkluziju			
Dipl. socijalni radnik	-	-	-
Socijalni radnik	-	-	-
Psiholog	-	-	-
Defektolog	-	-	-
Logoped	-	-	-
Pedijatar	-	-	-
Nastavni kadar	-	-	-
Dipl. Pravnik	-	-	-
Pravnik	-	-	-
Ostali:	-	-	-
Sekretar	1	-	1
2.2.Zaposleno na neodređeno vrijeme administrativno i tehničko osoblje			
-	-	-	-
Ukupno zaposlenih na neodređeno vrijeme	1	-	1
3.Volonteri/ke			
1. Maloljetna lica	69	29	98
2. Roditelji djece korisnika usluga NVO-a	59	73	132
3. Ostali građani	125	133	258
Ukupno angažovanih volontera/ki	253	235	488
4.Povremeno angažovani profesionalci iz oblasti socijalne/dječje zaštite i inkluzije			
Dipl. socijalni radnik	2	1	3
Socijalni radnik	1	2	3
Psiholog	5	2	7
Defektolog	3	2	5
Logoped	1	1	2
Pedijatar	1		1
Nastavni kadar	1	1	2
Dipl. pravnik	-	-	-
Pravnik	-	-	-
Ostali:	-	-	-
Ukupno povremeno angažovanih profesion. iz oblasti socijalne/dječje zaštite i inkluzije	14	49	63
UKUPAN broj angažovanih lica u aktivnostima NVO-a	279	291	570
1.Od čega je lica povratnika	-	-	-
2.Od čega je raseljenih lica	-	-	-
3.Od čega je lica manjinskih gr. naroda (Rom)	-	-	-

Podaci o broju zaposlenih u periodu 01.01.2013-1.09.2014. godine ukazuju na činjenicu da je u okviru rada 15 aktivnih NVO-a zaposlena na neodređeno vrijeme samo 1 (1M) osoba. Na osnovu informacija sa područja općine Živinice po pitanju djelovanja nevladinog sektora u ovoj lokalnoj zajednici, navodi se da 90% organizacija nema vlastite prostorije i da se radi u neadekvatno opremljenim prostorima. Na određeno vrijeme zaposleno je 18 (11M/7Ž) osoba od čega je 11 (6M/5Ž) profesionalaca dok ostali rade na poslovima administrativnog i tehničkog osoblja. Činjenica koja ukazuje na podatak da je u 15 NVO-a u prethodno pomenutom periodu povremeno

bilo angažovano 63 (14M/49Ž), potvrđuje da NVO sektor nije dovoljno razvijen iako nevladine organizacije i udruženja građana predstavljaju značajan segment razvoja civilnog društva i demokratizacije cjelokupnih društvenih odnosa. Upravo zbog te činjenice općina Živinice kroz rad Službe za opću upravu i društvene djelatnosti posvećuje značajnu pažnju saradnji sa nevladnim sektorom.

U Budžetu općine svake godine se planiraju sredstava za velik broj NVO za finansiranje projekata i programa NVO i projekata i programa udruženja iz oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Inače, za devetomjesečni izvještaj budžeta za 2014. godinu, dodijeljena su sredstva za 44 NVO-a u ukupnom iznosu od 121.350,00 KM. Udruženja koja dobiju sredstva iz općinskog budžeta za realizaciju projekta, u obavezi su dostaviti izvještaj o realizovanim aktivnostima i finansijskim sredstvima.

Općina je dodijelila prostor (cca. 300 m²) za djelovanje NVO koja se bavi pitanjima djece i mlađih „Vrati mi osmijeh“, tj. udruženju koje okuplja lica sa smetnjama u razvoju. Takođe, Općina je kroz projekat Omladinske banke i Fondacije Tuzlanske zajednice pomogla uređenju jednog dijela prostorija mjesnih zajednica koje se koriste za okupljanje i organizovanje aktivnosti djece i mlađih, pri čemu sve aktivnosti su sprovodili mlađi uzrasta do 27 godina. Pored NVO iz Živinica, u naseljima Višća i Karaula povremeno djeluju i pružaju svoje usluge raseljenim osobama NVO „Snaga žene“, „Vive žene“, ZZIPO, te „Vaša prava“, i „Mercy - USA“, sve organizacije sa sjedištem u Tuzli.

Određeni broj nevladinih organizacija ima razvijene programe za mlade, kao npr. Lokalni volonterski servis, Tim mlađih, CK Živinice, te sportski klubovi. Osim toga NVO sarađuje sa školama, CSR, JZU DZ, CMZ po pitanju djece sa smetnjama u razvoju i to na programima rehabilitacije, resocijalizacije, integracije i zbrinjavanja starih i bolesnih lica.

Tabela 37. Pregled maloljetnih lica korisnika/ca usluga organizacija civilnog društva

Pregled grupa djece, korisnika usluga nevladinog sektora u općini Živinice od 1.1.2013 do 1.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
1.Maloljetni korisnici/e usluga NVO-a (0-6 godina)			
1.Maloljetna lica sa smetnjama u razvoju	210	180	390
1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	4	4	8
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	25	16	41
1.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	181	160	341
2.Maloljetna lica iz materijalno neobezbjedenih porodica	241	261	502
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	9	7	16
2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	163	157	320
2.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	69	97	166
3.Maloljetna lica samohranih roditelja	219	163	382
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	10	2	12
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	197	142	339
3.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	12	19	31
4.Maloljetna lica iz disfunkcionalnih porodica	-	-	-
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
4.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
5. Ostalo:	-	-	-
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
5.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
Ukupno djece od 0-6 godina korisnika usluga NVO-a	670	604	1.274
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	23	13	36
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	385	315	700
3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	262	276	538
2.Maloljetni korisnici/e usluga NVO-a (7-14 godina)			
1.Maloljetna lica sa smetnjama u razvoju	20	22	42
1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	4	1	5
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	15	19	34
1.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	1	2	3
2.Maloljetna lica sa problematičnim ponašanjem	-	-	-
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-

2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
2.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
3.Maloljetna lica iz materijalno neobezbjedenih porodica	151	158	309
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	25	27	52
3.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	126	131	257
4.Maloljetna lica samohranih roditelja	62	30	92
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	39	15	54
4.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	23	15	38
5.Maloljetna lica ovisnici (droge, alkohol, duhan/ duvan i dr.)	-	-	-
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
5.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
6.Maloljetna lica u sukobu sa zakonom	-	-	-
6.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
6.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
6.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
7.Maloljetna lica iz disfunkcionalnih porodica	-	-	-
7.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
7.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
7.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
8.Ostalo:	693	589	1.282 procjena
8.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
8.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
8.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
Ukupno djece od 7-14 godina korisnika usluga NVO-a	926	799	1.725
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
3.Maloljetni korisnici/e usluga NVO-a (15-18 godina)			
1.Maloljetna lica sa smetnjama u razvoju	24	14	38
1.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	23	12	35
1.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	1	2	3
2.Maloljetna lica sa problematičnim ponašanjem	-	-	-
2.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
2.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
2.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
3.Maloljetna lica iz materijalno neobezbjedenih porodica	-	-	-
3.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
3.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
3.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
4.Maloljetna lica samohranih roditelja	16	14	30
4.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	1	2	3
4.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	15	12	27
4.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
5.Maloljetna lica ovisnici (droge, alkohol, duhan/duvan i dr.)	-	-	-
5.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
5.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
5.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
6.Maloljetna lica u sukobu sa zakonom	-	-	-
6.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
6.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
6.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
7.Maloljetna lica iz disfunkcionalnih porodica	-	-	-
7.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
7.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
7.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
8.Ostalo:	693	458	1.151 nema specifikacije
8.1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
8.2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
8.3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

Ukupno djece od 15-18 godina korisnika usluga NVO-a	733	486	1.219
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
UKUPAN broj maloljetnih korisnika (0-18 godina) usluga NVO-a	2.329	1.889	4.218
1.Od čega je djece iz porodica povratnika	-	-	-
2.Od čega je djece iz porodica raseljenih lica	-	-	-
3.Od čea je djece manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

Prema raspoloživim podacima i procjeni Komisije SZI, u periodu od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine, u Općini Živinice bilo je ukupno 4.218 maloljetnih korisnika (2.329M/1.889Ž), od čega je najveći broj korisnika starosne dobi 7-14 godina (1.725 ili 40.9%), dok je podjednak broj djece korisnika starosne dobi 0-6 i 15-18 godina ili oko 30.0%. Od ukupnog broja 14.861 maloljetnih lica koji žive na teritoriji općine Živinice, 28,38 % maloljetnika su korisnici usluga 15 NVO-a. Što se tiče maloljetnih lica sa smetnjama u razvoju, usluge NVO sektora koristi ukupno 470 djece (254M/216Ž) svih starosnih grupa, ali najviše je korisnika (390 ili 82.9% od ukupnog broja korisnika) u starosnoj dobi od 0-6 godina. Ako se uzme u obzir broj korisnika i broj zaposlenih u NVO sektoru, vidno je da manji broj profesionalaca i ostalog osoblja pruža određene vidove usluga daleko većem broju korisnika.

Tabela 38. Pregled punoljetnih lica korisnika/ca usluga organizacija civilnog društva

Pregled punoljetnih lica, korisnika usluga nevladinih sektora u općini Živinice za period od 1.1.2013 do 1.09.2014. godine	Gender		Ukupno:
	M	Ž	
Punoljetna lica, korisnici/e usluga NVO-a			
1.Punoljetna lica sa invaliditetom	281	340	621
1.1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-
1.2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	269	315	584
1.3.Od čea je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	12	15	27
2.Punoljetna lica iz materijalno neobezbjedenih porodica	261	539	800
2.1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	2	5	7
2.2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	123	412	535
2.3.Od čea je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	136	122	258
3.Stara i bolesna lica bez staranja	45	117	162
3.1.Od čega je starih i bolesnih iz porodica povratnika	1	2	3
3.2.Od čega je starih i bolesnih iz porodica raseljenih lica	29	94	123
3.3.Od čea je starih i bolesnih manjinskih grupa naroda (Romi)	15	21	36
4.Punoljetna samohrana lica iz višečlanih porodica sa djecom	-	-	-
4.1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-
4.2.Od čega je punoljetnih lica iz porodica raseljenih lica	-	-	-
4.3.Od čea je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
5. Ostalo:	879	936	1.815 nema specifikacije
5.1.Od čega je iz porodica povratnika	-	-	-
5.2.Od čega je iz porodica raseljenih lica	-	-	-
5.3.Od čea je manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-
UKUPNO punoljetnih lica korisnika usluga NVO-a	1.466	1.932	3.398 Napomena: Podatak ne uključuje ostale.
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-
2.Od čega je punoljetnih iz porodica raseljenih lica	-	-	-
3.Od čea je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

UKUPNO djece i punoljetnih lica korisnika usluga NVO-a u općini Živinice	3.795	3.821	7.616
1.Od čega je punoljetnih lica iz porodica povratnika	-	-	-
2.Od čega je punoljetnih iz porodica raseljenih lica	-	-	-
3.Od čea je punoljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi)	-	-	-

Prema raspoloživim podacima SZI Komisije, u periodu od 01.01.2013. do 01.09.2014. godine, u Općini Živinice bilo je ukupno 3.398 punoljetnih korisnika (1.466M/1.932Ž), od čega je 800 korisnika iz reda materijalno neobezbjedenih porodica (261M/340Ž), 621 korisnika su punoljetna

lica s invaliditetom (281M/340Ž), 162 (45M/117Ž) korisnika su stara i bolesna lica bez staranja, a za ostale korisnike nema specifikacije.

Najveći broj korisnika usluga NVO-a su maloljetna lica starosne dobi 7-14 godina (1.725 ili 40.9%), dok je podjednak broj djece korisnika starosne dobi 0-6 i 15-18 godina ili oko 30.0%.

Što se tiče maloljetnih lica sa smetnjama u razvoju, usluge NVO sektora koristi ukupno 470 djece (254M/216Ž) svih starosnih grupa, ali najviše je korisnika (390 ili 82.9% od ukupnog broja korisnika) u starosnoj dobi od 0-6 godina.

4. ANALIZA POSTOJEĆIH I POTREBNIH REFERALNIH MEHANIZAMA U OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE

Analiza situacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije bazirana je na prikupljenim podacima dobijenim od strane relevantnih institucija/organizacija lokalne zajednice sa predstavnicima relevantnih sektora i građana, te u svakodnevnom kontaktu sa korisnicima usluga i institucijama uključenim u sistem pružanja usluga u sektoru socijalne zaštite i inkluzije.

S obzirom na veliki broj problema i nedostataka u sektoru socijalne zaštite i inkluzije, bilo je potrebno uzeti u obzir odgovarajuće kriterije u cilju identifikovanja prioritetnih problema za rješavanje. U tom procesu, posebno se vodilo računa o sljedećem:

- broj lica koja su pogodena određenim problemom (posebno broj djece, žena, povratnika, raseljenih lica i sl.);
- koliko se problem tiče marginalizovanih grupa u društvu (siromašnih, osoba sa invaliditetom);
- kompleksnost identifikovanog problema;
- trend razvoja problema u društvu ;
- vjerovatnoća da bi problem mogao uticati na pojavu drugih problema u zajednici.

Takov pristup doprinio je uvidu u marginalizovane grupe kako slijedi:

- **Djeca sa smetnjama u razvoju i njihove porodice**

Na evidenciji Centra za socijalni rad Živinice nalazi se **239 (133M/106Ž) djece sa smetnjama u razvoju, a 60 djece je u postupku čekanja ocjene**, odnosno razvrstavanja. U proces osnovnog obrazovanja tokom 2013/2014. godine bilo je uključeno 37 učenika sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama. Pored toga, broj djece koja nisu ocijenjena od strane stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama je 60. Broj djece koja su prošla opservaciju školskog stručnog tima je 52 djece. Kada je riječ o srednjoj školi, broj upisane djece/mladih sa smetnjama u razvoju koji su ocijenjeni od strane stručne Komisije za za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djece i omladine sa posebnim potrebama je u 2013/2014 iznosio 2, a u 2014/2015, 3 učenika, a 9 učenika nisu ocijenjena od strane stručne Komisije. Uzimajući u obzir da je općina uglavnom ruralna, te da ambulante porodične medicine ne upućuju djecu sa određenim smetnjama u nadležnu ustanovu za pokretanje postupka ocjene, kao i da je još uvek dominantno konzervativno i tradicionalno shvatanje porodice i roditeljstva, u udaljenim MZ zasigurno da ima djece iz ove kategorije koja nisu evidentirana.

- **Djeca sa poremećajima u ponašanju i njihove porodice**

U posmatranom periodu u Centru za socijalni rad Živinice registrovano je 5 djece koja su vaspitno zanemarena i zapuštena, te 6 djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama. Protiv 33 maloljetnika pokrenut je postupak. U periodu od 01.01.2013. godine do 01.09.2014. godine, 2 maloljetnih lica je bilo u pritvoru, jedno je u zatvoru, a za 21 maloljetno lice izrečena je mjera pojačanog nadzora organa starateljstva. Po dobijenim podacima Policijske stanice, **55 (46M/9Ž) maloljetnih lica je registrovano zvog prekršaja**, a najčešća krivična djela su protiv imovine (krađa i teška krađa). Može se zaključiti da pogoršanje ekonomskе situacije i pad stope zaposlenosti utiče na porast stope kriminaliteta, uz napomenu da je u Policijskoj stanici evidentirano 1.029 (996M/33Ž) punoljetnih lica u sukobu sa zakonom. Konstantan je i porast broja maloljetnika koji su u sukobu sa zakonom. U osnovnoj školi evidentirano je 3 djece sa poremećajima u ponašanju, a u srednjoj školi nije evidentiran niti jedan slučaj. Uglavnom se radi o dječacima koji imaju poremećaj ponašanja kao posljedica složenih porodičnih odnosa.

- **Žrtve nasilja u porodici**

Po evidencijama CSR u 2013. godini bilo je **12 punoljetnih lica žrtava nasilja u porodici, te 7 djece žrtava nasilja u porodici**. Takođe, po evidenciji CSR u prvih devet mjeseci 2014. godine evidentirano je 8 žrtava nasilja u porodici sa 9-oro djece koja su doživjela porodično nasilje,

kojima je osigurana trenutna zaštita od počinitelja nasilja, a za neke su zatražene i mjere zaštite. Riječ je o majkama maloljetne djece i najveći problem predstavlja nedostatak smještaja u hitnim slučajevima jer se najbliža sigurna kuća nalazi u Tuzli i ima ograničene kapacitete obzirom da pokriva cijelo područje Kantona. Takođe, problem predstavlja i materijalno zbrinjavanje nakon boravka u sigurnoj kući kao i iznalaženje adekvatnog smještaja ukoliko ne postoji mogućnost povratka u raniji smještaj. Po dobijenim informacijama od Policijske stanice, u prvih devet mjeseci 2014. godine evidentirana su dva slučaja **porodično nasilja na 2 (2M) djece**. Kada se radi o nasilju nad punoljetnim licima, po dobijenim podacima od policijske stanice evidentirano je **34 (4M/30Ž) punoljetnih žrtava porodičnog nasilja**. Vidno je da su žrtve porodičnog nasilja u velikom broju žene i to najčešće majke maloljetne djece. Nema jedinstvene baze podataka.

- **Stara i iznemogla lica bez porodičnog staranja**

Iako nema preciznih podataka o ovoj kategoriji stanovništva, na evidenciji Centra za socijalni rad Živinice, u posmatranom periodu nalazila se **91 (10M/81Ž) starija osoba bez porodičnog staranja**. Ovom broju potrebno je dodati i značajan procenat starijih korisnika socijalne zaštite kojih je u 2013. godini bilo 1.123, a u devet mjeseci 2014. godine evidentirano je 865 korisnika, te korisnika dodatka za pomoć i njegu drugog lica. Za pomoć i njegu u kući na evidenciji Centra za socijalni rad nema niti jedno lice obzirom da nema ovog vida socijalnog davanja, a obezbjeden je smještaj u ustanovi za ukupno 22 lica. Ovaj broj je sigurno mnogo veći jer ne postoje precizni podaci, a potrebno je imati u vidu da je općina uglavnom ruralna, te da u udaljenim MZ zasigurno ima lica iz ove kategorije koja nisu korisnici usluga niti jedne od navedenih institucija, a koja nisu evidentirana. Značajno je učešće povratničke populacije u ovoj kategoriji, kojima neregulisana dokumentacija navedene probleme čini još kompleksnijim.

- **Punoljetna lica sa invaliditetom**

U Centru za socijalni rad Živinice, evidentirano je **1.098 (435M/663Ž) punoljetnih lica sa invaliditetom**. Takođe, postoji precizna evidencija o maloljetnim licima ometenim u fizičkom i psihičkom razvoju. Trenutno ih je na evidenciji Centra 239 (133M/106Ž) i ostvaruju pravo na neki od oblika socijalnih davanja (uvećani dječiji dodatak, dodatak za tuđu njegu i pomoć). Poseban problem predstavlja nedostatak koordinisane podrške i pomoći ovim licima, koja nakon sticanja punoljetstva i završetka školovanja gube značajan dio svojih prava, te je u tom smjeru neophodno razvijati posebne programe podrške u zajednici.

- **Maloljetna lica sa problemima mentalnog zdravlja i njihove porodice**

Pregled korisnika/ca usluga Centra za mentalno zdravlje pokazuje da je usluge ovog Centra koristilo ukupno 277 (132M/145Ž) maloljetnih lica. Međutim, ne postoji nikakva evidencija o licima koja pripadaju ovoj kategoriji stanovništva, a nisu zatražila pomoć Centra za mentalno zdravlje. Po iskustvima iz prakse i na osnovu rada na terenu lokalnih nevladinih organizacija, procjene su da je taj broj mnogo veći, jer u udaljenim ruralnim mjesnim zajednicama, ovakvi problemi se uglavnom negiraju, ili skrivaju. Zabrinjavajuća je činjenica da je u evidenciji CMZ **3.500 (1.000M/2.500Ž) punoljetnih korisnika**.

- **Izuzetno nadareni učenici/ce**

Po podacima iz 9 osnovnih škola evidentirano je **91 (36M/55Ž) izuzetno nadareno dijete**. U postojeće dvije srednje škole sa područja općine Živinice nije evidentirano niti jedno ovakvo dijete što svakako ne znači da ovakve djece nema, obzirom da djeca sa područja općine Živinice pohađaju srednje škole na područjima susjednih općina (Tuzla, Banovići i Kalesija). Neophodno je u narednom periodu uticati na Pedagoški zavod da se u pedagoške standarde uvrste testovi za procjenu za talentovanu djecu, te da se omoguće finansijska sredstva za njihovo usavršavanje i napredovanje.

- **Lica pripadnici nacionalnih manjina Romi**

Prema evidenciji Centra za socijalni rad Živinice prilikom evidentiranja romskih porodica i njihovih potreba evidentirana je **241 porodica**. Po procjenama ima oko **400 domaćinstava** Romske nacionalnosti. Od ukupnog broja evidentiranih, 150 porodica živi **u neuslovnim**

stambenim jedinicama u kojima živi 900 članova sa 600 djece. Svi žive u objektima koji nisu arhitektonski sigurni, nemaju priključenu vodu, priključci struje su improvizovani, a sva domaćinstva su oskudno namještena.

- **Povratnici i raseljena lica**

Prema evidencijama Službe za Boračko invalidsku zaštitu i raseljene osobe općine Živinice, u kolektivnim naseljima smješteno je **533 lica koja žive u izuzetno teškim stambenim uslovima** obzirom da više porodica koristi zajedničko kupatilo i nemaju dovoljno stambenog prostora. Ujedno, u dva kolektivna naselja, MZ Višća Donja i MZ Oskova smješteno je ukupno **259 (115M/144Ž) osoba od čega je 160 (73M/43Ž) maloljetnih lica.**

4.1. Analiza postojećih referalnih mehanizama u općini Živinice u oblasti socijalne zaštite i inkluzije

U odnosu na dostupne informacije i podatke koji su obuhvaćeni u okviru dokumenta „Analiza situacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije u općini Živinice“, izvršena je analiza stanja u odnosu na postojeći potrebne referalne mehanizme u ovoj lokalnoj zajednici.

Podaci navedeni u dokumentu i procjena istih ukazuje da je u općini Živinice djelimično uspostavljen referalni mehanizam kada se radi o određenim pitanjima, kako slijedi:

- **Općina** saraduje sa Centrom za socijalni rad, Domom zdravlja, školama i Centrom za mentalno zdravlje kada se radi o izradi određenih strategija i planskih dokumenata, kao i na realizaciji projektnih aktivnosti, uz napomenu da općina Živinice nema strategiju razvoja. Dodjeljen je na korištenje prostor za rad UG - Centra za djecu sa smetnjama u razvoju "Vrati mi osmijeh" kao doprinos u pomoći djeci sa smetnjama u razvoju. Isto tako putem Omladinske banke i Fondacije Tuzlanske zajednice uspostavljen je rad u kome mladi uzrasta od 15-27 godina apliciraju na projekte i isti (omladinski odbor) odlučuje o dodjeli sredstava za realizaciju navedenih projekata.
- **Lokalne institucije** (Općina, Centar za socijalni rad, škole, Dom zdravlja i policijska stanica) potpisnice su:
 - **Protokola o postupanju i saradnji nadležnih institucija na zaštiti žrtava nasilja** u porodici i rodno zasnovanog nasilja kao i o postupanju u slučaju nasilja, zlostavljanja ili zanemarivanja djece na nivou lokalne zajednice, protokol intervencija u slučajevima nasilja u porodici za općinu Živinice;
 - **Sporazuma o saradnji u oblasti zaštite sigurnosti djece sa ciljem ostvarivanja osnovnih prava i zaštite djeteta**, između: općina Živinice, CSR Živinice, Policijske stanice i Doma zdravlja Živinice, GIZ - Regionalni program za socijalnu zaštitu i prevenciju trgovine ljudima (SPPHT) i Udruženje građana za promociju obrazovanja Roma Otaharin (10.04.2014.);
 - **Sporazum o saradnji sa ciljem pružanja pomoći ugroženim grupama u područjima gdje žive**, između: općina Živinice, Dom zdravlja Živinice, CSR Živinice, Policijska uprava, Zavod zdravstvenog osiguranja TK, JU Služba za zapošljavanje TK, Društveni fond PIO TK (17.09.2014.);
 - **Protokol o prevenciji i postupanju u slučajevima nasilja među i nad djecom;**
 - **Protokol o saradnji na projektu "Transformacija JU Dom za djecu bez roditeljskog staranja"** i niz novih usluga koje će podržavati odrastanje djece u porodicama (prva faza);
 - **Sporazum o osnivanju Medusektorske komisije za rad na prevenciji odustajanja romske djece od osnovnog obrazovanja** sa akcentom na romske djevojcice;

- **Postupanje u skladu sa protokolom za postupanje u slučajevima prosjačenja, skitnje, radne eksploracije i drugih vidova** zloupotrebe djece;
- **Procedura - Prijava nasilja u porodici**

U skladu sa navedenim protokolima utvrđena je lista dežurnih socijalnih radnika koji su dostupni 24 sata radi intervencija u slučajevima nasilja. Lista je dostavljena PU Živinice, a reaguje se po svakoj prijavi nasilja u porodici, odnosno nasilja nad djecom. Definisane su linije komunikacije i prijave slučaja, ali i zajedničke mjere prevencije. U saradnji sa policijskom stanicom u okviru „Dana otvorenih vrata”, organizuju se predavanja i radionice u cilju prevencije nasilja u porodici, vršnjačkog nasilja, sigurnosti učesnika –djece u saobraćaju. Međutim, ovu saradnju potrebno je intenzivirati i dokumentovati aktima na lokalnom nivou u skladu sa već uspostavljenim dobrim praksama lokalnih institucija. Takođe su ove institucije potpisnice i **Memorandumi o saradnji sa Nevladinim organizacijama:** UG “ROM” Živinice, Udruženje žena romkinja “Bolja budućnost” Tuzla, GiZ GmbH Regionalni program za socijalnu zaštitu i prevenciju tgovine ljudima.

- **Predškolska ustanova JU “Dječije obdanište”** Živinice koja djeluje u užem gradskom području obuhvata i djecu koja pohađaju predškolsku nastavu i priprema ih za uključivanje u obvezno devetogodišnje obrazovanje. Obdanište ima saradnju sa osnovnim školama na području Općine u kojima se organizuje pripremna nastava za djecu koja se upisuju u devetogodišnje osnovno obrazovanje. Ta pripremna nastava traje 150 sati i pokazuje dobre rezultate u daljem šklovanju i uključivanju djece u sistema osnovnog obrazovanja. Takođe se u okviru obdaništa organizuje i produženi boravak za djecu koja pohađaju osnovno obrazovanje. Obdanište ima dobru saradnju sa nevladinim organizacijama a posebno sa Udruženjem Roma na provođenju programskih aktivnosti uključivanja djece romske nacionalnosti u predškolsko obrazovanje i udruženjem koje okuplja osobe sa smetnjama u razvoju “Vrati mi osmijeh” kroz organizovanu kupovinu čestitki od strane roditelja korisnika usluga i ostalog materijala koji isti naprave. Uspostavljena je praksa dobre saradnje osnovnih škola, predškolske ustanove i matičnog ureda vezano za organizaciju upisa djece u prve razrede;
- **Osnovne škole** (9 centralnih i 11 područnih) ostvaruju međusobnu saradnju kroz sastanke aktiva direktora osnovnih škola na nivou općine, a i kroz Kolegij direktora na nivou Kantona. Osnovne škole su uključene u **“Indeks inkluzivnosti”**, koji se realizuje u saradnji sa Pedagoškim zavodom Tuzlanskog kantona i Ministarstvom nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona u okviru koga se utvrđuju prioriteti za razvoj škola;
- **Mješovita srednja škola i Gimnazija** Živinice ostvaruje saradnju sa osnovnim školama sa područja općine Živinice na prezentaciji profesionalnog usavršavanja učenika/ca srednjih škola radi lakšeg odabira zanimanja za koja ova škola osposobljava učenike/ce. Takođe učestvuju u radu Kolegija direktora srednjih škola koji djeluje na nivou Kantona.
- **U policijskoj stanici** Živinice, u radu s maloljetnicima učestvuju samo stručno osposobljeni policijski službenici, kao što je predviđeno Zakonom o postupanju i zaštiti maloljetnika u krivičnom postupku. Takođe u Policijskoj stanici Živinice djeluje i radi tim za rad u zajednici i nasilje u porodici. Policijska stanica vodi posebnu evidenciju o nasilju u porodici u koju se uvode sve žrtve nasilja bez obzira na starost. Policijska stanica Živinice provodi aktivnosti s ciljem preventivnog djelovanja na eventualne izvršioce zakonom zabranjenih dijela kroz projekte: rad policije u zajednici, prevencija svih oblika nasilja, sigurnost u saobraćaju itd. Navedeni projekti se provode kroz razne aktivnosti od djeljenja letaka, održavanja predavanja, razgovora sa grupama građana u naseljenim mjestima, stalnog obilaska škola i autobuskih stanica u vrijeme trajanja školske godine.

4.2. Analiza potrebnih referalnih mehanizama u općini Živinice u oblasti socijalne zaštite i inkluzije

Na osnovu analize postojećih referalnih mehanizama i načina njihovog funkcionisanja u lokalnoj zajednici, te na osnovu informacija prikupljenih od strane relevantih institucija/organizacija iz oblasti socijalne zaštite u lokalnoj zajednici, napravljena je analiza potrebnih referalnih mehanizama, koja je ukazala na sljedeće potrebe:

- Uspostaviti saradnju između aktivista mjesnih zajednica uz podršku općinskih struktura za prikupljanje podataka sa terena, s ciljem unaprijeđenja politike planiranja bazirane na dokazima i unaprijeđenjima pristupa uslugama socijalno isključenim grupama stanovništva;
- Ojačati Centar za socijalni rad, materijalno i kadrovski, kako bi bili u mogućnosti adekvatno odgovoriti na potrebe korisnika i unaprijediti saradnju sa drugim institucijama (policija, škola, zdravstvene institucije, NVO, i sl.);
- Definisati referalni mehanizam u cilju poboljšanja saradnje lokalnih institucija (Centra za socijalni rad, Doma zdravlja/Centra za mentalno zdravlje, škola) i policije sa roditeljima zbog kvalitetnijeg učinka usluga na korisnike. Ovo se posebno odnosi na roditelje djece sa smetnjama u razvoju (zbog uskraćivanja prava djeci koja nisu prošla procjenu stručne komisije), roditeljima djece koja pokazuju elemente asocijalnog ponašanja i roditelje djece sa društveno neprihvatljivim ponašanjem, odnosno onih u sukobu sa zakonom. Takođe, evidentirati i ostale probleme ukoliko su prisutni u porodici (npr. alkoholizam u porodici, ne briga o higijeni djece, odbijanje bilo kakve saradnje i sl.);
- Intenzivirati saradnju među svim institucijama na lokalnom nivou radi uključivanja većeg broja djece sa smetnjama u razvoju, ali i djece iz disfunkcionalnih i siromašnih porodica u školske i vanškolske aktivnosti. Potrebno je intenzivirati saradnju po pitanju rada sa djecom sa smetnjama u razvoju i obezbjediti svim relevantnim institucijama koje pružaju usluge podatke o učenicima koji su prošli proces ocjene sposobnosti;
- Uspostaviti mehanizme koji će povećati broj djece koja su obuhvaćena predškolskim obrazovanjem jer već godinama postoji problem malog broja upisane djece. Takav mehanizam bi trebao obezbjediti pored promocije potrebe upisa djece u predškolske ustanovei subvencije za boravak djece obzirom na ekonomsku situaciju u kojoj se nalaze roditelji;
- U cilju sprečavanja maloljetničkog prestupništva, te radi efikasnijeg i kvalitetnijeg vođenja postupka u slučajevima maloljetničkog prestupništva neophodno je intenzivirati saradnju svih institucija na lokalnom nivou, koja će omogućiti izradu elektronske baze podataka o maloljetnicima/cama i punoljetnim licima u sukobu sa zakonom, kao i o slučajevima nasilja nad djecom, posebno u slučaju nasilja nad punoljetnim licima kada su prisutna djeca. Ovo bi omogućilo ne samo posljedično djelovanje kao do sada, nego konstantno praćenje napretka počinilaca i efikasnosti preduzetih mjera;
- Definisati referalni mehanizam koji će omogućiti da se utvrdi tačan broj lica sa invaliditetom i lica sa problemima mentalnog zadravlja putem prikupljanja podataka na terenu i formiranja baze podataka o ovim kategorijama stanovništva, kako bi se moglo prići rješavanju problema sa kojima se ove ranjive grupe suočavaju (socijalna isključenost, naročito u oblasti zapošljavanja i obrazovanja, te fizička i informativna nepristupačnost većine javnih usluga na području opštine) i mogućnost formiranja Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama za područje općina Živinice, Kladanj, Banovići i Kalesija obzirom da trenutno za područje Kantona radi jedino Komisija formrana pri CSR Lukavac što otežava

provođenje blagovremene ocjene obzirom da se na jednu ocjenu čeka i po nekoliko mjeseci;

- Definisati referalni mehanizam koji će omogućiti da se utvrdi tačan broj starih lica, posebno onih bez porodičnog staranja putem prikupljanja podataka na terenu i formiranja baze podataka o ovoj kategoriji stanovništva, kako bi se moglo prići rješavanju problema sa kojima se ova ranjiva grupa suočava (socijalna isključenost, fizička i informativna nepristupačnost većine javnih usluga na području opštine);
- Definisati referalni mehanizam na nivou lokalne zajednice u svrhu pomoći u zapošljavanju, zdravstvenoj zaštiti, stambenom zbrinjavanju i obrazovanju nacionalnih manjina posebno Roma, izradom lokalnih Akcionalih planova za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja, zdravstvene zaštite i obrazovanja;
- Definisati referalni mehanizam kojim bi se riješilo pitanje stambenog zbrinjavanja raseljenih lica smještenih u kolektivnim naseljima izgradnjom socijalnih stanova;
- Definisati referalni mehanizam na loklanom nivou u cilju prepoznavanja talentovane djece i obezbjeđivanja kvalitetne podrške njihovom radu i daljem napredovanju;
- U narednom periodu bilo bi korisno preduzimati aktivnosti u cilju da se što veći broj privatnih preduzeća uključi u aktivnosti koje se bave pitanjima od značaja za socijalnu zaštitu i inkluziju, ali i razvijati i podsticati aktivnosti postojećih nevladinih organizacija kao važnog partnera u radu lokalnih institucija na rješavanju problema u lokalnoj zajednici;
- Unaprediti saradnju lokalnih informativnih glasila sa drugim institucijama i organizacijama u lokalnoj zajednici kako bi društvena zajednica bila dovoljno upoznata sa problemima u sektoru socijalne zaštite i inkluzije;
- Obezbijediti dodatnu i permanentnu edukaciju profesionalaca iz lokalne zajednice, koji rade u oblasti vaspitanja i obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, policije, suda i lokalne uprave, a u oblasti socijalne zaštite i inkluzije.

5. ANALIZA POSTOJEĆIH INSTITUCIONALNIH MEHANIZAMA ZA KOORDINACIJU INTEGRISANOG PRISTUPA

Zadatak svake moderne i demokratski uređene države je osigurati svojim građanima zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Državni, odnosno, nacionalni mehanizmi zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda su temeljni uslov za osiguranje takvog okruženja koje omogućava ostvarenje i odgovarajuću zaštitu ljudskih prava svim građanima bez izuzetka, a posebno ranjivim i marginalizovanim grupama.

U cilju uspješne koordinacije integrisanog pristupa socijalnoj zaštiti i inkluziji potrebno je imati adekvatne institucionalne mehanizme koji će se zalagati za prava u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Primjer uspješnih institucionalnih mehanizama može predstavljati saradnja između vladinog i nevladinog sektora, te među institucijama iz različitih sektora.

Institucionalni mehanizmi saradnje mogu da imaju različitu formu (sporazum, protokol, memorandum, kancelarija za saradnju, fondacija ili fond za razvoj civilnog društva) koji se ne isključuju, već se nadopunjaju.

Kada je u pitanju lokalni nivo, u okviru implementacije SZI metodologije razmatrani su postojeći općinski mehanizmi za koordinaciju pri implementaciji intergrisanog pristupa socijalne zaštite i inkluzije sa ciljem da se isti analiziraju, te da se procijeni njihova funkcionalnost.

Kroz analizu i prikaz dokumenta „**Analiza situacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije u općini Živinice**“ možemo vidjeti da djeluju nadležne institucije odgovorne za pružanje usluga u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Institucije djeluju u različitim sektorima socijalne zaštite i inkluzije, kao što su: sektor lokalne samouprave uključujući 26 mjesnih zajednica, socijalni sektor, obrazovni sektor – 9 osnovnih škola i 2 srednje škole, sektor pravosuda i policije, privatni sektor, te nevladin sektor sa ukupno procjenjenih 102 nevladine organizacije na području općine Živinice od kojih je 15 saradivalo prilikom analize sitacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije.

Analizu postojećih institucionalnih mehanizama za koordinaciju integrisanog pristupa na području općine Živinice objasnit ćemo kroz međusektoralnu saradnju i rad u lokalnoj zajednici svih vladinih i nevladinih institucija.

- **Općina Živinice** provodi aktivnosti u saradnji sa NVO „Vrati mi osmje“- Centar za djecu sa višestrukim smetnjama u razvoju, koje djeluje u oblasti socijalne i dječije zaštite. Aktivnosti koje se sprovode su sljedeće: planiranje sredstava u budžetu za njihov rad, kupovinu zemljišta, trenutno je dodjelen prostor cc 300 m² za njihov dnevni boravak, obezbjeđivanje novogodišnjih paketića za djecu i sl. Općina ostvaruje saradnju i sa policijom, Centrom za socijalni rad, Domom zdravlja, zatim NVO „Vive Žene“ Tuzla, u slučajevima kada je utvrđeno zlostavljanje i nasilje nad ženama i djecom. **Postoji protokol intervencija** za date slučajeve na području naše Općine. Isto tako postoji **Sporazum o saradnji jačanja i koordinacija aktivnosti potpisnika Sporazuma**, sa ciljem pružanja pomoći ugroženim grupama u područjima gdje žive, koristeći metode razmjene informacija, obrazovanje, savjetovanje i tehničke pomoći. Koordinacija lokalne samouprave sa izbjegličkom populacijom smještenom u izbjegličke kampove Višća i Karaula ostvaruje se putem općinske **Službe za boračko invalidsku zaštitu i raseljene osobe**. U postupku je izgradnja dva stambena objekta za romsku populaciju, te novčana pomoć UG slijepih i slabovidnih lica, Klubu invalida u sjedećoj odbojci i sl.;
- **JU „Centar za socijalni rad“** Živinice je nosilac aktivnosti u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Na osnovu **Protokola intervencija u slučajevima nasilja u porodici** za Tuzlanski kanton potpisani 2009. godine, a na nivou općine 2012. godine definisane su obaveze Centra za socijalni rad, te uspostavljena dobra saradnja sa svim institucijama na lokalnom nivou (policija, zdravstveni sektor, pravni sektor, škole, nevladin sektor UG „Vive Žene“) u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Na osnovu **Zakona o određivanju ličnog imena i Zakona o matičnim knjigama** uspostavljena je saradnja između Matičnih ureda, Centra za socijalni rad i osnovnih škola. Djeci manjinskih grupa naroda je obezbjeđen upis u Matičnu knjigu rođenih, te ostvarena prava na školovanje, zdravstvenu zaštitu i dječiji dohodak.

- Na području općine Živinice djeluju dva **Udruženja penzionera** (“Udruženje penzionera općine Živinice” i Udruženje penzionera “Sigurnost 2011”) koje pruža značajnu podršku ovoj kategoriji stanovništva, koja spadaju u jednu od najugroženijih;
- Pri **obrazovnim institucijama** uspostavljen je rad i djelovanje **Vijeća roditelja i Vijeća učenika/ca. Osnovne škole** na području općine Živinice sprovode aktivnosti u saradnji sa svim sektorima koji djeluju u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Aktivnosti su sljedeće: edukacija djevojčica o psihofizičkom razvoju, posjeta udruženjima, saradnja sa „Pokretnom ambulantom“ Doma zdravlja Živinice. Osnovne škole distribuiraju radeve štićenika UG „Vrati mi osmjeh“, Udruženje mladih - realizacija projekta sa omladinskom bankom, kategorizacija učenika sa smetnjama u razvoju u saradnji sa Centrom za socijalni rad, inkluzivna nastava - učešće pedagoga, psihologa, defektologa zajedno sa profesorima razredne nastave, direktorima i predstavnicima roditelja i učenika. Zatim prikupljanje pomoći i posjete starim licima članova Vijeća učenika osnovnih škola i sl.;
- Saradnja **srednjih škola** na području općine Živinice sa ostalim sektorima u oblasti socijalne zaštite i inkluzije je disfunktionalna i na nezavidnom nivou;
- **Dom zdravlja** provodi posebne programe sa fokusom na djecu, ali i punoljetna lica i porodice: Programi promocije zdravlja, preventivni programi, Programi o higijensko-zdravstvenim mjerama i sl.;
- Pored JZU „Dom zdravlja“ Živinice koji pruža primarni nivo zdravstvene zaštite svojim građanima, postoji takođe „**Centar za mentalno zdravlje**“ i „**Dijaliza-Hemodializa**“ u okviru istog objekta Doma zdravlja, gdje se građanima naše općine pružaju usluge sekundarne zdravstvene zaštite. U **Centru za mentalno zdravlje** se obavljaju psihijatrijski pregledi, i pružaju usluge psihologa, psihijatrijski pregledi, psihoterapije, individualne-grupne terapije. Zbog prirode i specifičnosti usluga Centar za mentalno zdravlje i Centar za hemodializu općine Živinice ostvaruju dobru saradnju sa ostalim institucijama uključenim u sistem socijalne zaštite i inkluzije;
- Aktivnosti **Policjske stanice** na području općine Živinice u domenu socijalne zaštite i inkluzije ogledaju se u: zaštiti žrtava nasilja u porodici na području ove općine, prevencija svih oblika nasilja, školski policajac, bezbjednost u saobraćaju učenika - saradnja sa osnovnim školama, prevencija od ovisnosti. Navedeni projekti se provode kroz razne aktivnosti od dijeljenja letaka, održavanja predavanja, razgovora sa građanima naseljenih mjesta, obilaska škola i sl.;
- Na području općine Živinice prema procjeni Komisije SZI djeluje 102 **nevladine organizacije**, koje su relativno slabo organizovane u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Aktivnosti se ogledaju u implementaciji projekata koje su finansirane iz budžeta općine Živinice, kao i od strane drugih organizacija. NVO koje povlače sredstva iz budžeta, moraju dostaviti osnivački akt, moraju imati projekat za sredstva koja povlače, te moraju biti planirani u budžetu i pravdati prethodno dodjeljena sredstva. Određeni projekti se dodjelju nevladinim organizacijama na osnovu javnog poziva, a određena sredstva iz budžeta se povlače na osnovu zahtjeva, projekta, planirane pozicije u budžetu i pravdanjem prethodno povučenih sredstava. Angažman članova NVO je volonterski kroz lokalne servise, sportske klubove i tim mladih Crvenog križa općine Živinice, koji rade na rehabilitaciji, resocijalizaciji, integraciji, zbrinjavanju starih i bolesnih lica općine Živinice;
- **Medijska kuća** koja djeluje na području Općine je J.U. „Radio-Televizija“ Živinice. Televizija Živinice egzistira od 4. maja 1992. godine, kao jedna od prvih formiranih televizijskih stanica u BiH. Od 1996. godine Televizija Živinice radila je kao Javno preduzeće, da bi 2000. godine bila registrovana kao Javna ustanova čiji je osnivač općina Živinice.

Živinice. Osnovna djelatnost RTV Živinice svodi se na: emitovanje radijskog i televizijskog programa građanima Općine, a i šire, zatim snimanje zvučnih i izdavanje muzičkih zapisa, emitovanje žičane telekomunikacije, agencija za promociju, oglašavanje putem medija, organizacija sastanaka i sl. Na osnovu navedenih aktivnosti može se primjetiti da je RTV Živinice značajan subjekt društvenog života Općine, te se kao takva treba što više uključiti u aktivnosti Komisije za socijalnu zaštitu i inkluziju općine Živinice, kao partner u realizaciji projekata.

Općinski model implementacije socijalne zaštite i inkluzije nadopunjeno je stalnim naporima na poboljšanju saradnje i koordinacije između različitih sektora, kroz zajednički rad i referalne mehanizme kreirane u najboljem interesu svih građana lokalne zajednice, a posebno marginalizovanih grupa. Programom se jača stručnost kroz ulaganje u izgradnju kapaciteta relevantnih ustanova, što dovodi do poboljšanja života svih korisnika usluga datih ustanova, kako djece tako i odraslih članova lokalne zajednice.

Uz pomoć „**Analize situacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije**“ nudi se dalji rad na unapređenju standarda društvene zaštite i inkluzije općine Živinice, što će omogućiti pomaganjem većem broju siromašnih, ugroženih i ranjivih grupa općine Živinice, te njihov veći učinak.

6. ANALIZA SITUACIJE PO PITANJU PRIORITETNIH SOCIJALNO ISKLJUČENIH GRUPA

Analiza situacije omogućila je mapiranje problema i uvid u trenutnu situaciju u sektorima ključnim za socijalnu zaštitu i inkluziju u općini Živinice. Ista je ukazala na brojne probleme i nedostatke u ovoj oblasti, te na relativno veliki broj socijalno isključenih grupa, kako je u samom dokumentu i navedeno. S tim u vezi, a imajući u vidu ograničene resurse i kapacitete, potrebno je izdvojiti onu grupu građana za koju se pokazalo da nedostaje najviše usluga, te izraditi akcioni plan za naredne dvije godine sa ciljem unaprijeđenja njihove situacije na polju socijalne zaštite i inkluzije.

U tom procesu, općinska Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju, uzela je u obzir, pored ranije korištenih i slijedeće kriterije:

- broj lica koja su pogodena određenim problemom;
- struktura populacije koja je pogodena definisanim problemom (broj djece, žena, povratnika, raseljenih lica, siromašnih lica i sl);
- broj lica na koje definisani problem posredno utiče (članovi porodice lica sa tretiranim problemom, lica u neposrednom okruženju na koje situacija direktno utiče i sl);
- aktivnosti koje su do sada preduzimane na polju rješavanja problema pojedinih kategorija;
- kompleksnost identifikovanog problema;
- trend razvoja problema u društvu;
- vjerovatnoća da bi problem mogao uticati na pojavu drugih problema u zajednici.

Na osnovu ovako definisanih kriterija, imajući u vidu trenutno stanje na području općine, vodeći se kriterijem kompleksnosti problema i uticajem koji problem ima na različite sektore i društvene oblasti, kao i činjenicom da do sada nije bilo organizovanih i zajednički koordinisanih aktivnosti na nivou općine, Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju općine Živinice i Radna grupa za socijalnu zaštitu i inkluziju koja djeluje i u okviru Općinskog operativnog tima (OOT) zaključili su da se napor u narednom periodu od prepoznatih 9 marginalizovanih grupa prvenstveno usmjere na slijedeće tri prioritetne grupe:

- **Socijalno isključene porodice sa djecom**
 - **djeca sa smetnjama u razvoju i njihove porodice,**
 - **djeca sa poremećajima u ponašanju i njihove porodice;**
- **Punoljetna lica sa invaliditetom;**
- **Žrtve nasilja u porodici.**

Komisija je, isto tako, zaključila da je veliki broj lica koja spadaju u ove tri kategorije, u isto vrijeme pogoden problemima po drugim osnovama: siromaštvom (korisnici jednokratne novčane pomoći, nezaposleni članovi porodice), statusom povratnika ili raseljenog lica (određeni broj povratnika u ovoj općini spada u jednu od ove tri kategorije ili sve tri, žive u ruralnim dijelovima općine, neki sa neregulisanim dokumentima kada se radi o razvrstavanju što otežava ranu detekciju i podršku i zahtjeva dodatne napore svih lokalnih institucija), te će se u okviru rada sa ovim definisanim prioritetnim grupama posebna pažnja posvetiti onim licima za koja se utvrdi da su pogodena višestrukim problemima.

Po pitanju porodica u stanju socijalne potrebe na području općine Živinice, obezbijeđen je sljedeći zakonski okvir: Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom FBiH (Službene novine FBiH, broj 36/99, 54/04, 39/06, 14/09), Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Službene novine TK, broj 12/00), Porodični zakon FBiH (Službene novine Federacije BiH, broj; 35/05), Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Službene novine FBiH, br. 46/2010), Zakon o zdravstvenom osiguranju (Službene novine FBiH, br. 30/97, 7/02, 70/08), Odluka o utvrđivanju osnovnog paketa zdravstvenih prava u FBiH (Službene novine FBiH, br. 21/09). Prava iz socijalne zaštite su: novčana i materijalna pomoć, osposobljavanje za rad i život i usluge socijalnog i drugog stručnog rada. Novčana i materijalna pomoć se sastoje od: stalne novčane pomoći, novčana pomoć za

njegu i pomoć od drugog lica i druge materijalne pomoći. Stalne pomoći ostvaruju lica i porodice ukoliko im prihodi zajedničkog domaćinstva nisu dovoljni za izdržavanje. Zakon također omogućava naknadu plaće ženi-majci u iznosu od 55% prosječne plaće. Jedan od oblika socijalne zaštite je i dječiji doplatak koji se realizuje u Tuzlanskom kantonu, a samim tim i u općini Živinice. Prema kantonalmom zakonom, prioritet za ostvarivanje ovog prava imaju djeca iz porodica u kojima ni jedan roditelj nije zaposlen. Prema Izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom TK, korisnici socijalne zaštite su: djeca bez roditeljskog staranja, odgojno zanemarena i zapuštena djeca, djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, lica sa invaliditetom i lica ometena u psihofizičkom razvoju, materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica, stara lica bez porodičnog staranja, lica sa društveno negativnim ponašanjem, lica izložena zlostavljanju i nasilju u porodici, lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban određen oblik socijalne zaštite. U skladu sa navedenom zakonskom regulativom, porodica u stanju socijalne potrebe (stalne socijalne pomoći, porodice bez zdravstvenog osiguranja i primanja, romska populacija i dr.) ostvaruju se sljedeća prava iz socijalne zaštite preko JU CSR: dječiji doplatak, stalna novčana pomoć, zdravstvena zaštita, osposobljavanje za život i rad, smještaj u ustanove socijalne zaštite, smještaj u drugu porodicu, jednokratna pomoć za opremu novorođenčeta, lična invalidnina, ortopedski dodatak, pravo na njegu i pomoć od drugog lica, te usluge socijalnog stručnog rada.

Kratak pregled situacije prioritetnih grupa:

- **Socijalno isključene porodice sa djecom**
 - **Djeca sa smetnjama u razvoju i njihove porodice**

Na evidenciji Centra za socijalni rad Živinice nalazi se **239 (133M/106Ž) djece sa smetnjama u razvoju**, a **60 djece je u postupku čekanja ocjene**, odnosno razvrstavanja. Od ukupnog broja maloljetnih lica sa smetnjama u razvoju 891 (426M/462Ž) je djece iz raseljenih porodica, 8 (4M/4Ž) iz porodica povratnika i 166 (80M/86Ž) djece manjinskih grupa naroda (Romi). U proces osnovnog obrazovanja tokom 2013/2014. godine bilo je uključeno 37 učenika sa smetnjama u razvoju koja su ocijenjena od strane Stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama. Pored toga, broj djece koja nisu ocijenjena od strane stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama je 60. Broj djece koja su prošla opservaciju školskog stručnog tima je 52 djece Kada je riječ o srednjoj školi, broj upisane djece/mladih sa smetnjama u razvoju koji su ocijenjeni od strane „Prvostepene stručne Komisije za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama“ je u 2013/2014 iznosio 2, a u 2014/2015, 3 učenika, a 9 učenika nisu ocijenjena od strane stručne Komisije. Uzimajući u obzir da je općina uglavnom ruralna, te da ambulante porodične medicine ne upućuju djecu sa određenim smetnjama u nadležnu ustanovu za pokretanje postupka ocjene, kao i da je još uvek dominantno konzervativno i tradicionalno shvatanje porodice i roditeljstva, u udaljenim MZ zasigurno da ima ne evidentirane djece iz ove kategorije koja nisu obuhvaćena ovim evidencijama.

U odnosu na 2013. godinu, došlo do porasta broja djece sa smetnjama u razvoju. Po evidenciji JU CSR, trenutno u općini Živinice živi ukupno 239 (133M/106Ž) djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju. Djeca sa smetnjama u razvoju koja pohađaju osnovnu školu, uključena su u rad specijalnih odjeljenja. U školskoj 2014/2015. godini u rad specijalnih odjeljenja uključeno je 94 (55M/39Ž) učenika/ce sa smetnjama u razvoju. Kada se radi o mladima sa smetnjama u razvoju koji pohađaju srednju školu, isti su uključeni u Mješovitu srednju školu gdje postoje posebni prilagođeni programi za učenike/ce sa smetnjama u razvoju.. Osim toga, postoji i saradnja u detekciji i stvaranju prilagođenog plana i programa za djecu sa posebnim potrebama pri JU „Prva Osnovna škola“ Živinice, kao i obilasci Zavoda za odgoj i obrazovanje lica sa posebnim potrebama Tuzla, odnosno djece sa posebnim potrebama koji su učenici Zavoda.

- **Djeca sa poremećajima u ponašanju i njihove porodice**

Poličjska stanica nema elektronsku bazu podataka kada se radi o evidentiranim i procesuiranim slučajevima. U Policijskoj stanici Živinice registrovano je **55 (46M/9Ž)** **maloljetnih lica koja su počinila prekršaj**. Od ukupnog broja registrovanih maloljetnika u sukobu sa zakonom, 2 (2M) maloljetnika je iz porodice povratnika, 10 (6M/4Ž) iz raseljenih porodica, te 14 (9M/5Ž) maloljetnih lica manjinskih grupa naroda (Romi). Najčešća krivična djela maloljetnih lica su protiv imovine, tj. različiti vidovi krađe. Pad stope zaposlenosti i ekomska kriza utiče na porast stope kriminaliteta. Pomenuto potvrđuje i evidencija o broju punoljetnih lica u sukobu sa zakonom, a po evidenciji Policijske stanice evidentirano je 1.029 (996M/33Ž) punoljetnih lica u sukobu sa zakonom. Prisutan je i porast broja maloljetnika koji su u sukobu sa zakonom, a po dobijenim podacma osnovnoj školi evidentirano je 3 (M) djece sa poremećajima u ponašanju. Uglavnom se radi o dječacima koji imaju poremećaj ponašanja kao posljedica složenih porodičnih odnosa. U period 01.01.2013-01.09.2014. godine CSR je registrovano je: 5 djece koja su vaspitno zanemarena i zapuštena, 6 djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, te 33 maloljetnika protiv kojih je pokrenut postupak (2 maljotna lica bila u pritvoru, 1 maloljetno lice je bilo u zatvoru, a za 21 maloljetno lice izrečena je mjera pojačanog nadzora organa starateljstva.

Na osnovu postojeće evidencije, ukupno prijavljenih maloljetnika u sukobu sa zakonom, kao i onih sa izrečenim kaznenim mjerama, u periodu 01.01.2013-01.09.2014. godine bilo je 103 (92M/11Ž), od čega je procjena da se 71.8% odnosi na maloljetnike iz reda marginalizovanih grupa stanovništva (34 Roma, 28 iz porodica raseljenih lica i 12 iz porodica povratnika). Dakle, za kategoriju „Osuđeni maloljetnici/ce kojima su izrečene mjere/sankcije“ data je procjena o broju lica iz reda marginalizovanih grupa stanovništva jer zvaničnih podataka nema.

- **Punoljetna lica sa invaliditetom**

U Centru za socijalni rad Živinice, evidentirano je **1.098 (435M/663Ž) punoljetnih lica sa invaliditetom**. Poseban problem predstavlja nedostatak koordinisane podrške i pomoći ovim licima, koja nakon sticanja punoljetstva i završetka školovanja gube značajan dio svojih prava, te je u tom smjeru neophodno razvijati posebne programe podrške u zajednici. Takođe, u JZU “Dom zdravlja” objekat je prilagođen za pristup osobama sa invaliditetom i pacijentima je obezbijeden prevoz od kuće do Centra i nazad, ali za unapređenje rada **prioritetna je nabavka aparata za dijalizu i terensko vozilo (vozila pripadaju JZU Domu zdravlja), jer ne postoji vozila hitne pomoći koja su prilagođena osobama sa invaliditetom koja koriste kolica**, te se isti unose i iznose.

Komisija smatra da je potrebno izdvojiti ovu grupu kao socijalno ugroženu upravo zbog nedostatka sistemskih rješenja vezano za pružanje podrške punoljetnim licima sa invaliditetom u zajednici gdje žive, te je potrebno intenzivnije raditi na upoznavanju javnosti sa problemima sa kojima se ova lica susreću. Komisija prepoznaje mogućnosti unutar lokalne zajednice kroz pružanje podrške udruženjima koja se brinu o ovim licima. Komisija zaključuje da ova lica ostvaruju sva prava koja im je zakon omogućio dok je potrebno raditi na zagovaranju kako bi se unutar sistema otvorile i druge mogućnosti za adekvatnije zbrinjavanja i pružanje podrške odraslim licima sa invaliditetom.

- **Žrtve nasilja u porodici**

Po evidencijama CSR u 2013. godini bilo je **12 punoljetnih lica žrtava nasilja u porodici**, te **7 djece žrtava nasilja u porodici**. Takođe, po evidenciji CSR u prvih devet mjeseci 2014. godine evidentirano je 8 žrtava nasilja u porodici sa 9-oro djece koja su doživjela porodično nasilje, kojima je osigurana trenutna zaštita od počinitelja nasilja, a za neke su zatražene i mjere zaštite. Riječ je o majkama maloljetne djece i najveći problem predstavlja nedostatak smještaja u hitnim slučajevima jer se najbliža sigurna kuća nalazi u Tuzli i ima ograničene kapacitete obzirom da pokriva cijelo područje Kantona. Takođe, problem predstavlja i materijalno zbrinjavanje nakon boravka u sigurnoj kući kao i iznalaženje adekvatnog smještaja ukoliko ne postoji mogućnost povratka u raniji smještaj. Po dobijenim informacijama od Policijske stanice, u prvih devet mjeseci 2014. godine evidentirana su dva slučaja **porodično nasilja na 2 (2M) djece**. Kada se radi o nasilju nad punoljetnim licima, po dobijenim podacima od policijske stanice evidentirano je **34 (4M/30Ž) punoljetnih žrtava porodičnog nasilja**. Vidno je da su žrtve porodičnog nasilja u velikom broju žene i to najčešće majke maloljetne djece. Nema jedinstvene baze podataka.

6.1. Definicija problema

Na osnovu prethodno definisanih ključnih karakteristika prioritetnih grupa, Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju općine Živinice definisala je sljedeća 2 problema koji će se tretirati “Akcionim planom razvoja socijalni zaštite i inkluzije” za period 2016.-2017. godina:

- **Nedostatak usluga, servisa i praksi za kvalitetniju uključenost maloljetnih lica sa smetnjama u razvoju i njihovih porodica u lokalnu zajednicu;**
- **Konstantan rast broja maloljetnih lica koji su u sukobu sa zakonom;**

Na osnovu analize situacije u općini Živinice, Komisija je također prepoznala dodatne probleme koji gore navedene grupe djece i odraslih dovode u stanje socijalne isključenosti: nepovoljno materijalno i socijalno okruženje i nemogućnost osiguranja jednakih prava za sve porodice u stanju socijalne potrebe, izostanak inicijative pojedinaca za učestvovanje u donošenju odluka kao i nedovoljan angažman lokalne zajednice u rješavanju problematike socijalno isključenih grupa, društvene predrasude prema pripadnicima socijalno isključenih grupa, nedovoljan angažman i pogrešni stavovi pojedinaca prema socijalno isključenim kategorijama, nedovoljno promoviran, zastupljen i nagrađen volonterski rad, nedovoljna uključenost odraslih i djece iz ruralnih sredina, neadovoljno razvijeni mehanizmi podrške u radu sa djecom ispod 14 godina starosti koja su u sukobu sa zakonom i njihovim roditeljima, posebno u obrazovnom sektoru, te preopterećenost stručnog kadra u svim institucijama koje su nadležne za pružanje podrške administrativnim poslovima.

6.2. Analiza uzroka

Analiza uzroka zahtjeva ekspretizu iz određenih oblasti i fokusirana je na problem u zavisnosti od njegovog opsega i ozbiljnosti i donosi detaljnije podatke o definisanom problemu. Polazne osnove ove analize su:

- 1) Pojava problema može imati jedan ili više direktnih uzroka;
- 2) Svaki od ovih uzroka može imati svoje vlastite uzroke: osnovni uzroci;
- 3) Svaki od osnovnih uzroka može imati svoje osnovne ili strukturalne uzroke.

Direktni uzroci i pojave	Osnovni uzroci
Neuspjeh sistema da obezbijedi sigurno okruženje i da odgovori na kršenja istog	<p>1. Neadekvatna politika i pravni i regulatorni okviri, praćenje i izvještavanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Normativni okviri iz oblasti inkluzivnog obrazovanja su neadekvatni i teže primjenjivi u praksi (izrada prilagođenih NPP, posebno u srednjim školama); - Neke zakonske norme otežavaju pravovremeno detektovanje problema, kao npr. politike iz oblasti preventivnog djelovanja u odnosu na rani rast i razvoj djece, zatim porodični zakon vezano za djecu ispod 14 godina koja su u sukobu sa zakonom, gdje krivična odgovornost pripada roditeljima; - Zakon o srednjoškolskom obrazovanju adekvatno ne trrtira djecu sa smetnjama u razvoju sa stanovišta podrške nastavnom osoblju pri izradi prilagođenih NPP; - Ograničena mogućnost zapošljavanja stručnog kadra u škole gdje broj stručnjaka koji se može zaposliti zavisi od broja učenika/ca pa škole sa manjim brojem učenika ostaju uskraćene za usluge stručnjaka (logoped, specijalni pedagog, socijalni radnik, psiholog, i sl.); - Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku je usvojen, ali je potrebno donijeti niz podzakonskih akata te ga uskladiti sa propisima iz oblasti zakona koji tretiraju rad sa porodicom, djecom i zakona u obrazovanju kako bi bio lakše primjenjiv na nivou lokalne zajednice. <p>2. Sposobnosti profesionalaca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slab kapacitet za razvoj i provođenje prilagođenih NPP, ali i nedostatak motivacije jer nastavni kadar dobija samo mali procenat dodatka na platu ukoliko u odjeljenju imaju dijete sa smetnjama u razvoju; - Nedostatak stručnog kadra za pružanje usluga savjetodavno-stučnog rada sa porodicama koje imaju dijete sa smetnjama u razvoju; - Nedostatak obučenog kadra u policiji za rad sa maloljetnicima, te nedostatak edukovanog kadra u zajednici za pružanje podrške školama u preventivnom radu sa učenicima do 14 godina starosti; - Nedovoljno educirani profesionalci u institucijama o nadležnostima svih aktera u sistemu socijalne zaštite i inkluzije po pitanju pružanja usluga izdvojenim kategorijama djece. <p>3. Fragmentirane, slabo finansirane i tehnički slabe strukture /službe odgovorne za socijalnu zaštitu i inkluziju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neadekvatno finansiranje /nedostaje kontinuirano finansiranje i budžet za strukture i službe

	<p>socijalne zaštite i inkluzije (upošljavanje novog osoblja, prostorije, osnovna oprema).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nije obezbijeden adekvatan pristup uslugama za djecu sa smetnjama u razvoju/arhitektonske barijere; - U zajednici nema razvijene usluge Dnevnog zbrinjavanja za djecu i omladinu sa posebnim potrebama; - Nedostatak stručnog kadra (defektologa, psihologa, specijalnog pedagoga) u institucijama na lokalnom nivou, ali i sredstava za rad (ograničena sredstva na raspolaganju Centru za socijalni rad); - Na nivou lokalne zajednice nema uspostavljenog sistema evidencije djece sa posebnim potrebama; Baze podataka se vode u pojedinačnim institucijama koje su nadležne za pružanje podrške ovoj grupi djece i njihovim roditeljima; - Nedostatak prostorija za rad sa maloljetnicima u policijskoj stanici u skladu sa zakonskim propisima; - Nedostatak adekvatnih protokola o saradnji i uspostavljenih referalnih mehanizama između institucija i roditelja po pitanju koordiniranog djelovanja sa ciljem pružanja podrške identificiranim grupama djece; - Saradnja Općinskog suda, policije i škola nije uspostavljena kada je riječ o vođenju evidencije djece u sukobu sa zakonom (baza podataka); - Policijska stanica nema bazu podataka o maloljetnicima/cama i punoljetnim licima u sukobu sa zakonom, niti o slučajevima nasilja nad djecom i posebno u slučaju nasilja nad punoljetnim licima, jer ne dobija povratnu informaciju od suda o izrečenim mjerama; - Potpisani protokoli uglavnom nisu u potpunosti prilagođeni potrebama lokalnih zajednica.
Neuspjeh društva/zajednice da obezbijedi sigurno okruženje	<p>4. Mehanizmi donošenja odluka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o inkluziji predviđa da u nastavi sa djecom sa smetnjama u razvoju rade obučeni nastavnici, profesori i stručni kadar, ali se pojavljuje problem definisanih kriterija za rad npr. asistenata u nastavi što otežava njihov angažman; - U općini Živinice djeca sa posebnim potrebama se upućuju u općinu Lukavac na procjenu sposobnosti, jer CSR nije dobio saglasnost od nadležnog ministarstva da se u općini Živinice osniva ova stručna komisija; - Nadležna Komisija za procjenu sposobnosti i određivanje podrške djeci i omladini sa posebnim potrebama svoj nalaz i mišljenje dostavlja samo CSR i roditelju, a CSR isti nije zakonski obavezan dostaviti drugim institucijama koje su nadležne za pružanje usluge ovoj grupi djece; - Saradnja policije i suda nije uspostavljena po pitanju omogućavanja uvida policijskoj stanici o maloljetnim i punoljetnim licima u sukobu sa zakonom, te izrečenim mjerama, kao i radi praćenja plana resocijalizacije; - Nedovoljna je formalna saradnja po pitanju djece sa smetnjama u razvoju, u smislu dokumentovanja linija komunikacije, informisanja, izvještavanja, te obaveze dostavljanja podataka o procijenjenim učenicima. Bez obzira na to što nije dokumentovana, potrebno je naglasiti da saradnja, posebno između osnovne i srednje škole prilikom upisa učenika sa smetnjama u razvoju teče zahvaljujući ličnim kontaktima i angažovanju zapolsenih u nadležnim institucijama. <p>1. Društvene i kulturne norme, tradicija, diskriminatorska vjerovanja i prakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljan rad svih institucija na prevenciji maloljetničkog prestupništva; - Predrasude vezane za djecu sa smetnjama u razvoju što dovodi često do nerazumijevanja potreba učenika/ca sa poteškoćama u razvoju i neprihvatanja drugih i drugačijih, što dovodi do odbacivanja djece sa poteškoćama u razvoju; - Stavovi da se ne treba mijesati u privatni život, posebno u odnosu na odgoj djece; - Slaba saradnja sa roditeljima po pitanju procjene sposobnosti kod djece sa smetnjama u razvoju; - Nedostatak saradnje sa roditeljima po pitanju djece sa problemima u ponašanju/neprihvatanje problema; - Saradnja sa zdravstvenim sektorom, posebno sa Centrom za mentalno zdravlje je isuviše formalna, zasnovana samo na osnovnim zakonskim obavezama i nije na zadovoljavajućem

	nivou.
Neuspjeh pojedinaca	<p>1. Stavovi, vrijednosti, vjerovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stavovi roditelja i nedostatak znanja i vještina da se staraju o djeci sa smetnjama u razvoju; - Stavovi roditelja i nedostatak znanja i vještina da reaguju u slučaju djece s problemima u ponašanju/neprihvatanje problema. <p>2. Znanje, sposobnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak senzitiviteta i svijesti: tabui; - Nedovoljna zainteresovanost rukovodstva institucija na lokalnom nivou (škole, policija, Centar za socijalni rad, Dom zdravlja) da se prati tretman počinilaca krivičnog djela (primjena individualnog plana); - Stavovi roditelja i nedostatak znanja i vještina da se staraju o djeci s smetnjama u razvoju; - Neodgovorno roditeljstvo, nedostatak porodične podrške; - Neobučen stručni kadar u školama za provođenje inkluzivnog obrazovanja;

6.3. Analiza uloga

Uzimajući u obzir da je odgovornost ključni princip ljudskih prava, važan aspekt ljudskih prava zasnovan na situacionoj analizi je identifikovati one koji su odgovorni, kako bi se osiguralo **poštovanje, zaštita i realizacija prava djece sa smetnjama u razvoju i djece sa problemima u ponašanju.**

Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju općine Živinice mapirala je nadležnost svake ustanove koja je uključena u pružanje usluga grupama koje su identifikovane (kroz situacionu analizu). Prema mandatu svake ustanove, kao nosioca dužnosti u procesu za osiguravanje da se poštuju prava definisanih prioritetnih grupa, njihove uloge su definisane u odnosu na:

- Prevenciju;
- Ranu detekciju;
- Ocjeni i prijavljivanju;
- Ranu intervenciju;
- Upućivanje;
- Donošenju odluka;
- Pružanju osnovnih usluga;
- Pružanju specijalnih usluga;
- Mechanizmu praćenja i pritužbi.

Nosioci dužnosti, prema zajedničkom stavu Komisije za socijalnu zaštitu i inkluziju općine Živinice, su institucije u slijedećim sektorima:

Lokalna samouprava/općina: Općina je organ lokalne uprave koji u okviru zakonom datih mogućnosti predlaže i provodi politiku na lokalnom nivou u oblastima obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, i stvara uslove za kvalitetno pružanje socijalnih usluga svojim građanima (usluge djeci, licima sa invaliditetom, starijim, onesposobljenim, porodicama sa problemima i dr. socijalno ugroženim licima). Osniva Centar za socijalni rad i brine se o obezbeđenju kadrovskih, prostornih i tehničkih uslova za njegov rad. Općina Živinice, u okviru svojih mogućnosti, sufinansira troškove obrazovanja u skladu sa opštinskim budžetom, ali većinu osnovnog I srednjeg obrazovanja finansira kanton. Saradnja svih ustanova sa Općinom je ključna za uspjeh aktivnosti na polju socijalne zaštite i inkluzije. Općina ima ovlaštenja i motivaciju, te u skladu sa ograničenim sredstvima obezbjeduje uslove za rad ostalim sektorima na prevenciji. Općina donosi odluke vezane za uspostavljanje sistema podrške ovim kategorijama na nivou lokalne zajednice: odluka o osnivanju CSR, finansiranje stručne komisije, potpisivanje relevantnih protokola/memorandum o saradnji I postupanju. Općinsko vijeće redovno prima izvještaje o radu Centra za socijalni rad, škola, predškolske ustanove, Doma zdravlja i Centra za mentalno zdravlje.

Socijalni sektor: Socijalni sektor: JU Centar za socijalni rad ima ključnu ulogu kada je u pitanju osiguravanje pristupa pravima porodica sa djecom.

Kada su u pitanju nalaz i mišljenje stručne komisije za procjeni sposobnosti i određivanju podrške *djeci i mladima sa posebnim potrebama*, na osnovu kojeg CSR donosi rješenje, iako primarno namjenjeno za utvrđivanja i pristup pravima iz oblasti socijalne zaštite koristi se od strane svih drugih institucija koje su nadležne sa pružanje usluga djeci i mladima sa posebnim potrebama i njihovim roditeljima. U skladu s tim, Centar za socijalni rad, u saradnji prije svega sa Domom zdravlja (pedijatrijskom službom) ima osnovnu ulogu u programima *rane detekcije i intervencije*. Dodatno, obzirom da pomenuta stručna komisija, koja jedina ima nadležnosti ocjenjivanja stanja djeteta i mlade osobe, svoj nalaz i mišljenje dostavlja jedino CSR, njegova uloga u pružanju usluga *ocjene, prijavljivanja, upućivanja i donošenja odluka o pristupa pravima iz oblasti socijalne zaštite* je primarna ispred drugih institucija. Centar za socijalni rad također ima ulogu u praćenju stanja porodica sa djecom sa smetnjama u razvoju, te prima pritužbe na doneseni nalaz i mišljenje i ima mogućnosti pokretanja ponovne procjene u skladu sa članom 16 Pravilnika o procjeni sposobnosti i određivanju podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama.

JU Centar za socijalni rad ima ključnu ulogu kada je u pitanju pružanje usluga savjetovanja i stručnog i savjetodavnog rada sa *djecem sa problemima u ponašanju* i njihovim porodicama. Kao i kod grupe djece sa posebnim potrebama, tako i kod djece koja pokazuju određene problem u ponašanju CSR je institucija koja ima ključnu ulogu u *preventivnom djelovanju*, zatim na polju *rane detekcije* u saradnji sa osnovnim školama i sa policijom, te na polju *rane intervencije, ocjene i prijavljivanja, kao i upućivanja* porodica na stručne tretmane u druge institucije (CMZ, i sl.), te *praćenje stanja i reagovanja* ukoliko se stanje djeteta i porodice bitno izmjeni. Centar također pruža osnovne usluge iz domena osiguravanja pristupa pravima socijalne zaštite u skladu sa zakonom, što uključuje i savjetodavni rad sa djecom i porodicama. Posebno je značajna saradnja Centra za socijalni rad i policije po pitanju rada sa maloljetnicima u sukobu sa zakonom.

Obrazovni sektor: Uzimajući u obzir uzrast djece koja se uključuju u predškolske ustanove, vrtić bi trebao biti ključan partner Centru za socijalni rad, kao i Domu zdravlja u pružanju usluga *rane detekcije, intervencije i tretmana djece sa posebnim potrebama*. Međutim, kroz analizu uloga utvrđeno je da vrtić u opštini Živinice ne provodi poseban program za djecu sa posebnim potrebama, ali u skladu sa mogućnostima, program se uvijek prilagođava prema potrebama djeteta zavisno o kojim smetnjama se radi. U vrtiću je angažiran defektolog, a stručne osobe su obučene za rad sa djecom sa posebnim potrebama samo onoliko koliko je predviđeno redovnim programom obrazovanja vaspitača, ličnim angažovanjem i saradnjom sa roditeljima. Nakon analize mogućnosti i stanja u ovoj ustanovi, utvrđeno je da ova ustanova nije u mogućnosti ispuniti svoju ulogu u *ranoj detekciji, intervenciji, upućivanju, pružanju specijalnih usluga*, kao i ni *monitoring stanja i eventualno davanje mišljenja za ponovnu procjenu sposobnosti i određivanje podrške* djetetu sa posebnim potrebama.

S stanovišta osnovnih škola, njihova uloga u sistemu rane detekcije i intervencije u odnosu na djecu sa posebnim potrebama nije primarna. Ali uzimajući u obzir da praksa pokazuje da se detekcija u najvećem broju slučajeva dešava upravo pri upisu u osnovne škole, Komisija se složila da osnovne škole u ovom slučaju svrsta u institucije koje se bave *ranom detekcijom, ocjenom i prijavljivanjem, upućivanjem, te pružanjem osnovnih i specijalnih usluga* (tamo gdje škole imaju uposlene iz domena psihologije i defektologije), kao i *praćenjem stanja i eventualno davanjem mišljenja za ponovnu procjenu sposobnosti i određivanje podrške* djeci sa posebnim potrebama, koje je primljeno u osnovnu školu u skladu sa zakonskim procedurama.

S druge strane uloga institucija obrazovanja u radu sa *djecem sa problemima u ponašanju* identifikovane su kao jedan od ključnih nosilaca dužnosti kada je u pitanju *prevencija, detekcija i rana intervencija* u radu sa djecom sa problemima u ponašanju. Utvrđeno je međutim, da se u obrazovnom sektoru, veoma malo i nedovoljno radi na prevenciji maloljetničkog prestupništva, alii *ranoj intervenciji*, te da izostaje saradnja sa roditeljima na ovom polju. Naglašena je potreba intenziviranja saradnje sa policijom i sudom radi kompletiranja evidencija o djeci u sukobu sa zakonom i adekvatnog praćenja napretka, prvenstveno zbog nepostojanje baze podataka. Kada je

riječ o *ranoj detekciji i intervenciji*, uslijed nedostataka mehanizama upućivanja i saradnje (nema potpisanih protokola između ustanova o saradnji na ovom polju) ispunjavanje ove uloge škola je otežano. Škole imaju interne procedure za postupanje u skladu sa svojim pravilnicima, ali sistem podrške van obrazovnog sektora nije jasno definisan u radu sa djecom do 14 godina. Osnovne i srednje škole također imaju ulogu i u *mehanizmu praćenja stanja i pritužbi*, s tim da je za ove poslove prethodno neophodno uspostaviti referalne mehanizme o saradnji i postupanju u oblasti pružanja podrške i zaštite djeci sa problemima u ponašanju i njihovim roditeljima.

Zdravstveni sektor: Dom zdravlja sa svojim službama pedijatrije, centra za vakcinaciju kao i centra za mentalno zdravlje je vodeća institucija u oblasti pružanja podrške djeci sa posebnim potrebama i njihovim roditeljima. Pored toga, njihova uloga je jako važna i u oblasti *prevencije*, te promociji zdravog načina života i razbijanja predrasuda prema osobama sa posebnim potrebama u široj javnosti.

Pedijatrijska služba Doma zdravlja, zajedno sa centrom za vakcinaciju u okvirima ove analize ima uloge u *prevenciji, ranoj detekciji, intervenciji, ocjenjivanju i pravljivanju, i upućivanju*. *Donošenje odluka* po pitanju postavljanja dijagnoze, ovisno o stanju djeteta i potrebama također je dio uloga ove službe. *Pružanje osnovnih i specijalnih usluga* za djecu sa posebnim potrebama se također vrši u ovoj ustanovi ovisno od stanja djeteta i potreba koje su tim stanjem uvjetovane, kao i ovisno o opremljenosti službe. Pedijatrijska služba je također zadužena za *praćenje stanja djeteta, i reagovanje ukoliko se ustanovi da se stanje djeteta u odnosu na procjenjenu sposobnost znatno promjenilo*.

Centar za mentalno zdravlje, nije samo pružala medicinskog tretmana za djecu sa posebnim potrebama, uloga ove institucije je prepoznata u smislu velikog uticaja na *prevenciju, ranu detekciju, intervenciju, ocjenu i pravljivanje*, ali i *donošenje odluka o tretmanu* djece sa posebnim potrebama.

Pored rada na prevenciji, osnovna uloga zdravstvene institucije, obzirom da je to prva instanca kojoj se roditelji obraćaju, jeste i rad sa roditeljima posebno u ranom periodu tokom detekcije eventualnih smetnji kod djeteta, ali i kasnije kada je potrebno provesti procjenu sposonosti i određivanju podrške djetetu i roditeljima. Obzirom na autoritet zdravstvenih ustanova, *upućivanje* je bitna komponenta angažovanja ovog sektora.

Policija i pravosuđe: Policijska stanica i Općinski sud, pored toga što imaju osnovnu ulogu u pružanju zaštite žrtvama i sprovođenju postupka protiv maloljetnika, identifikovani su i kao ključni partneri ostalim sektorima kada je riječ o prevenciji u zajednici, tretmanu počinilaca, ali i tretmanu žrtava i drugih članova porodica. Zbog toga je saradnja sa ostalim sektorima od velike važnosti.

Nevladin sektor: Nevladine organizacije aktivne u oblasti pružanja usluga socijalizacije i podrške djeci sa smetnjama u razvoju i njihovim porodicama na području općine Živinice imaju veliki značaj. Posebno se njihove aktivnosti ogledaju u oblastima prevencije i pružanja usluga korisnicima u okviru svojih mogućnosti. Iako važni partneri, ove organizacije imaju vrlo ograničene kapacitete koje je neophodno u narednom periodu jačati. U planu je izgradnja centra za dnevno zbrinjavanje, koji će biti u sklopu usluga udruženja roditelja djece sa posebnim potrebama, ali Komisija nije mogla sa sigurnošću procijeniti kada će objekat biti izgrađen.

6.4. Analiza nedostataka kapaciteta

Nosioci dužnosti mogu imati nedostatak kapaciteta neophodnih za ispunjavanje svojih obaveza/dužnosti. U okviru ovog koraka, korištenjem matrice "analiza nedostataka kapaciteta" analiziramo socijalnu nadležnost suprotstavljenu s tri aspekta djelovanja: motivacijom, ovlaštenjem i sredstvima.

Red. br.	Nosioci dužnosti	Definisani nedostaci kapaciteta nosilaca dužnosti
-------------	------------------	---

1.	Općina	Dosadašnja praksa pokazala je da postoji motovacija, te da se zakonom data ovlaštenja koriste u cilju poboljšanja položaja definisanih prioritetnih grupa. Izraženi su finansijski i kadrovski nedostaci, te nedostatak ovlaštenja u oblastima zapošljavanja potrebnog stručnog kadra u školama.
2.	JU Centar za socijalni rad	Motivacija zaposlenih da koriste ovlaštenja koja su im zakonom data, postoji. Kada je riječ o sredstvima evidentno je slijedeće: <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak stručnog kadra (logopedi, oligofrenopedagog, psiholog); - Nedovoljna opremljenost: sredstava i materijali za rad, vozilo, posebno za terenski rad gdje se najviše može uraditi na detekciji; - Nedovoljno obučeno osoblje za rad i postupanje sa djecom sa posebnim potrebama i djecom u sukobu sa zakonom i njihovim porodicama; - Nedostatak kapaciteta za rad i edukaciju roditelja o postupanju sa djecom sa posebnim potrebama; - Nepostojanje savjetodavne službe za rad i edukaciju roditelja o postupanju sa djecom koja pokazuju određene probleme u ponašanju; - Pri Centru ne djeluje Komisija za procjenu sposobnosti i određivanju podrške djeci i mladima sa posebnim potrebama, te se isti šalju u općinu Lukavac na procjenu koja radi za područje Tuzlanskog kantona i ocjena se čeka od 6-12 mjeseci; - Trenutno ne postoji posebna prostorija u okviru koje bi se omogućavale usluge savjetodavnog stručnog rada sa klijentima (savjetovalište), te se u CSR ne pružaju usluge grupnog rada sa djecom korisnicima/cama socijalne zaštite i njihovim roditeljima.
3.	Obrazovne ustanove	<ul style="list-style-type: none"> - Zbog neusklađenosti propisa sa realnim potrebama i situacijom javlja se nedostatak motivacije kod stručnog kadra u obrazovnom sektoru (Zakon predviđa uključivanje nastavnika koji su obučeni za rad u inkluzivnoj nastavi, a obuke od strane nadležnih institucija nisu dovoljne); - Predškolska ustanova nema obučen kadar za rad sa djecom sa posebnim potrebama, mada ima motivaciju i svakodnevno radi sa takvom djecom. Imaju jednog angažovanog defektologa, dok drugih stručnjaka za rad sa djecom sa posebnim potrebama nema; - Na osnovu iskustva zaposlenih može se detektovati problem, ali nedostaje saradnja sa roditeljima, odbijanje problema, te nedostatak pažnje koju roditelji posvjećuju djeci; - Školska stručna služba nije u potpunosti obučena za rad sa djecom sa posebnim potrebama, te je pomoć defektologa i stručnog osoblja po tom pitanju potrebna; - Nedostaju instrumenti za rad, didaktički material (posebno u opservacionom periodu nakon upisa-polaska djeteta u školu stručni saradnici (pedagog i psiholog) nemaju instrumente pa procjenu vrše na osnovu vlastitih saznanja i iskustva a onda se postavlja pitanje validnosti procjene; - Kada je riječ o srednjim školama ne postoje posebni planovi i programi za rad sa djecom sa posebnim potrebama te se sve zasniva na ličnom angažovanju nastavnog osoblja, psihologa i pedagoga. Nosilac dužnosti u tom slučaju je ministarstvo jer je zaduženo za izradu planova i programa u srednjoj školi; - Neohodno je raditi na kontinuiranoj edukaciji zaposlenih u svim ustanovama obrazovnog sektora po pitanju prepoznavanja i tretmana definisanih kategorija, ali i jačanju svijesti o ovim problemima u društvu; - Potrebno je raditi na jačanju motivisanosti radnika škole, posebno kada je u pitanju rad sa djecom sa posebnim potrebama, te na promjeni stavova i pristupa nastavnika za potpuno prevazilaženje tradicionalnog načina održavanja nastave. - Saradnja nastavnog osoblja i škole sa roditeljima nije na zadovoljavajućem nivou, najčešće zbog nedovoljne angažovanosti roditelja i nastavnika, nezainteresovanosti i ličnih faktora (stavova i vrednosti roditelja, stilova vaspitanja), te bi u narednom periodu trebalo osnaživati ovu saradnju sa ciljem stvaranja uslova za jednak prava sve djece (djece sa govornim smetnjama, djece sa preprekama u razvoju, djece iz disfunkcionalnih i siromašnih porodica) i njihovo podjednako uključivanje u školske i vanškolske aktivnosti. - Saradnja suda, policije i škola nije uspostavljena kada je riječ o vođenju evidencije

		djece u sukobu sa zakonom (baza podataka) radi praćenja realizacije individualnih planova i napretka svakom pojedinog slučaja.
4.	Zdravstveni sektor	<ul style="list-style-type: none"> - Ovlaštenja za pružanje zdravstvenih usluga pripadnicima prioritetenih grupa, svakako da postoji, kao i motivisanost zaposlenih; - Nepostojanje terenskih ambulanti kao i vozila za terenski rad otežava pristup uslugama, ali i ranu detekciju i prevenciju; - Centar za mentalno zdravlje nema dovoljno razvijenu saradnju sa roditeljima u smislu prevencije, razbijanja prerasuda, ali i savjetodavnog rada i podrške, kada su u pitanju obje grupe; - Nove prostorije CMZ neće biti pristupačne osobama sa invaliditetom jer su planirane na 2 katu zgrade;
5.	Policija i pravosuđe	<p>Policjski službenici pokazuju visoku mitivisanost za rad sa pomenutim prioritetnim grupama i po zakonu imaju ovlaštenja da sprovode veliki broj aktivnosti. Međutim, evidentni su nedostaci kapaciteta u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objekat u kojem djeluje Policijska stanica nema prilagođene pristupe za osobe sa invaliditetom. Policijska stanica ne raspolaže vozilima za terenski rad (ima samo putnička), nego ih pozajmljuje od drugih stanica u slučaju potrebe. - Terensko vozilo (za izlazak na lice mesta prilikom zaprimanja prijave-dojave da je izvršeno nasilje nad maloljetnicima, a obzirom na konfiguraciju terena neophodno je terensko vozilo) - Nema namjenske prostorije u Policijskoj stanici predviđena samo za rad sa maloljetnicima; - Uredaji za audio i video snimanje prilikom rada sa maloljetnicima nedostaju; - Nedostatak računarska oprema i digitalna kamera-fotoaparata; - Dodatno usavršavanje službenika u oblastima: prava djeteta, prevencija i postupanje u slučajevima zlostavljanja djece i međuvršnjačkog nasilja, trgovine ljudima, i na polju rada sa roditeljima djece u sukobu sa zakonom; - Policijska stanica ne posjeduje podatke o broju maloljetnih ili punoljetnih osuđenih lica i izrečenim sankcijama, jer ne postoji dovoljna saradnja sa pravosuđem u toj oblasti, što bi trebalo biti jedan od prioriteta u radu.

Kao i nosioci dužnosti i nosioci prava treba da imaju određene kapacitete za korištenje tih prava, odnosno, potrebno je da imaju dovoljno informacija o pravima koja su im uskraćena, što je opet nadležnost nosilaca dužnosti. S toga, u lokalnim zajednicama treba da postoje resursi za pružanje informacija nosiocima prava o tome kako pristupiti ovim pravima.

Tokom diskusije članova komisije za socijalnu zaštitu i inkviziciju općine Živinice, došlo se do zaključka da nosioci prava nemaju dovoljno informacija o pravima koja su im uskraćena, najčešće zbog nedovoljne informisanosti samih nosilaca dužnosti (što je navedeno u analizi nedostataka njihovih kapaciteta). Pored ovoga, konfiguracija terena sa velikim brojem ruralnih i udaljenih dijelova opštine umnogome otežava aktivnosti na promociji i informisanju nosilaca prava, a samim tim i pristup uslugama.

Po okončanju ovih analiza, a na osnovu rezultata istih, komisija za socijalnu zaštitu i inkviziciju općine Živinice radiće na detaljnem akcionom planu za period 2015-2016, čija realizacija će omogućiti veći stepen zadovoljenja prioritetnih potreba definisanih marginalizovanih grupa.

7. BIBLIOGRAFIJA

- **Podaci dobijeni iz SZI upitnika popunjениh od strane relevantnih institucija/organizacija općine Živinice:**
 - Aneks 1. Lista članova/ica Komisije za socijalnu zaštitu/skrb i inkluziju i Opštinskog operativnog tima (OOT)/ Radne grupe za socijalnu zaštitu i inkluziju;
 - Aneks 2. Pregled opštih informacija i stanja od značaja za pitanja o djeci i mladima (od 0-18 godina);
 - Aneks 2.1. Pregled opštih informacija i stanja od značaja za pitanja o punoljetnim licima;
 - Aneks 3. Podaci o opštoj/općoj situaciji u lokalnoj zajednici;
 - Aneks 4. Podaci JU CSR o opštoj/općoj situaciji u socijalnom sektoru u lokalnoj zajednici;
 - Aneks 5. Podaci o opštoj/općoj situaciji u obrazovnom sektoru vezano za predškolske ustanove;
 - Aneks 6. Podaci o opštoj/općoj situaciji u obrazovnom sektoru vezano za osnovno škole;
 - Aneks 7. Podaci o opštoj/općoj situaciji u obrazovnom sektoru vezano za srednje škole;
 - Aneks 8. Podaci JZU Dom zdravlja o opštoj/općoj situaciji u zdravstvenom sektoru;
 - Aneks 8.1. Podaci Centra za mentalno zdravlje o opštoj/općoj situaciji u zdravstvenom sektoru;
 - Aneks 8.2. Podaci Centra za hemodijalizu o opštoj/općoj situaciji u zdravstvenom sektoru;
 - Aneks 9. Podaci o opštoj/općoj situaciji u sektoru sigurnosti;
 - Aneks 10. Podaci o opštoj/općoj situaciji u sektoru pravosuđa;
 - Aneks 11. Podaci o opštoj/općoj situaciji u nevladinom sektoru;
 - UNHCR baza podatka o statusu povratnika i raseljenog stanovništva/ UZOPI baza - Project & Clusters + Floods & Landslides v1 14 06 13;
 - KAP istraživanje/,,Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interno raseljenih lica – finalni izvještaj“ (Sarajevo, decembar 2014. godine).

Razvojni dokumenti općine Živinice:

- Odluka o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na proširene oblike socijalne pomoći u općini Živinice (Sl. glasnik općine Živinice broj 8/13);
- Lokalni ekološki akcioni plan općine Živinice (LEAP), maj 2005. godine;
- Statut općine Živinice.

Protokoli o saradnji/ Memorandumi o sporazumijevanju:

- Memorandum o razumijevanju na realiziranju projekta "Stambenog zbrinjavanja Roma u BiH u 2012. godini" (između: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Fojnica, Ilijadža, CARITAS Švicarske, Udruženje Roma "Naše sunce" Visoko, HILFSWERK Austrija, Ilijaš, CSR Živinice, Grad Mostar, Sapna, Gračanica, Travnik, Vitez, Teslić, Lopare, Srbac, Bijeljina, Brčko Distrikt i Euro-ROM Tuzla);
- Protokol intervencija u slučajevima nasilja u porodici za općinu Živinice;
- Sporazum o saradnji u oblasti zaštite sigurnosti djece sa ciljem ostvarivanja osnovnih prava i zaštite djeteta, između: općina Živinice, CSR Živinice, Policijske stanice i Doma zdravlja Živinice, GIZ - Regionalni program za socijalnu zaštitu i prevenciju trgovine ljudima (SPPHT) i Udruženje građana za promociju obrazovanja Roma Otaharin (10.04.2014. godina);
- Sporazum o saradnji sa ciljem pružanja pomoći ugroženim grupama u područjima gdje žive, između: općina Živinice, Dom zdravlja Živinice, CSR Živinice, Policijska uprava, Zavod zdravstvenog osiguranja TK, JU Služba za zapošljavanje TK, Društveni fond PIO TK (17.09.2014. godina);
- Protokol o prevenciji i postupanju u slučajevima nasilja među i nad djecom;
- Protokol o saradnji na projektu "Transformacija JU Dom za djecu bez roditeljskog staranja" u niz novih usluga koje će podržavati odrastanje djece u porodicama (prva faza);
- Sporazum o osnivanju Međusektorske komisije za rad na prevenciji odustajanja romske djece od osnovnog obrazovanja sa akcentom na romske devojčice;

- Postupanje u skladu sa protokolom za postupanje u slučajevima prosjačenja, skitnje, radne eksploatacije i drugih vidova zloupotrebe djece;
- Procedura - Prijava nasilja u porodici, Dom zdravlja Živinice;
- Procedura - Indikacije i kriteriji za hitno upućivanje i hitan transport bolesnika u bolnicu, Dom zdravlja Živinice;
- Procedura - Pravilnik o zaštiti povjerljivih informacija pri prijenosu mrežom, Dom zdravlja Živinice;
- Procedura o povjerljivosti podataka i pristupu podacima od strane članova tima, Dom zdravlja Živinice.

Korištena relevantna zakonska regulativa Federacije BiH:

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom (Sl.novine Federacije broj 36/99);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite...(Sl.novine Federacije broj 54/04);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite...(Sl.novine Federacije broj 31/08);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite...(Sl.novine Federacije broj 14/09);
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (SL.novine Federacije broj 22/05);
- Zakon o izmjenama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici (SL.novine Federacije broj 51/06);
- Porodični zakon (Sl.novine Federacije broj 35/05);
- Zakon o matičnim knjigama („Službene novine FBiH“, broj: 37/12 i 80/14);
- Zakon o upravnom postupku u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 2/98 i 48/99);
- Zakona o utvrđivanju naseljenih mjesta i izmjenama u nazivima naseljenih mjesta u određenim općinama-prečišćeni tekst ("Službeni list SRBiH, broj: 24/86, 33/90, 32/91 i 16/93 i Službene novine "Federacije BiH", broj: 14/04, 59/05, 68/05, 81/11 i 25/12);
- Zakon o državljanstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 85/05, 43/09, 76/09 i 87/13);
- Zakon o državljanstvu BiH – Prečišćeni tekst ("Službeni list RBiH", broj: 30/96); Zakon o državljanstvu Federacije BiH (Službene novine Federacije BiH, broj: 43/01, 22/09, 61/09 i 65/11);
- Zakon o ličnom imenu (Službene novine Federacije BiH, broj: 7/12);
- Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", broj: 32/01 i 35/05);
- Porodični zakon Federacije BiH (Službene novine Federacije BiH, broj: 35/05 i 41/05);
- Uputstvo o vođenju matičnih knjiga (Službene novine Federacije BiH, broj: 51/13, 55/13 i 82/13);
- Uputstvo o naknadnom upisu u matičnu knjigu rođenih koji su stekli državljanstvo RBiH u skladu sa Zakonom o državljanstvu Republike BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 27/00 i 57/09);
- Pravilnik o postupku sticanja i prestanka državljanstva Federacije BiH, promjeni entitetskog državljanstva i naknadnom upisu u matičnu knjigu rođenih („Službene novine FBiH“, broj: 108/12);
- Zakon o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj: 49/06 i 76/11).

Kantonalni Zakoni o socijalnoj zaštiti:

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom (Sl.novine TK broj 12/2000);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom (Sl.novine TK broj 5/2002);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom (Sl.novine TK broj 13/2003);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i

zaštiti porodica s djecom (Sl.novine TK broj 8/2006);

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Sl.novine TK broj:11/00);
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Sl.novine TK broj:17/11);
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom prečišćeni tekst (Sl.novine TK broj:05/12);
- Zakon o raseljenim osobama i povratnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine i izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine("Službene novine FBiH"broj 15/05;
- Zakon o raseljenim osobama i povratnicima u Tuzlanski kanton i izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine ("Službene novine TK" broj:2/06.

Korištena relevantna zakonska regulativa BiH:

- Ustav BiH;
- Zakon o zabrani diskriminacije („Sl. gl. BiH“, br. 59/09).

Ostalo:

- Konvencija o pravima djeteta;
- "Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena", odobrena i predložena za potpis, ratifikaciju i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine 34/180 od 18. decembra 1979. godine, stupila na snagu: 3. septembra 1981. u skladu sa članom 27 (1);
- "Konvencija protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju", usvojena na 11. Zasjedanju opće konferencije UNESCO-a, 14. Prosinca 1960. godine, stupila na snagu 22. svibnja 1962. godine
- Odluka o privremenom raspolaganju korištenja alternativnog smještaja u kućama holandske vlade („Službeni glasnik općine Živinice“ broj:4/07);
- Pravilnik o dodjeli slobodnih stambenih prostora u kućama holandske vlade na privremeno korištenje socijalno ugroženim licima nerješenog stambenog pitanja broj: 01/2-05-89-391 od 14.04.2009. godine;
- Odluka o dopuni Pravilnika o dodjeli slobodnih stambenih prostora u kućama holandske vlade na privremeno korištenje socijalno ugroženim licima nerješenog stambenog pitanja broj: 01/2-05-89-213/10 od 19.03.2010. godine;
- UN Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom;
- Dejtonski mirovni sporazum (1-21.11.1995);
- Revidirana strategija za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma (oktobar 2008);
- „Akcioni plan za djecu BiH (2011-2014)“ usvojen od strane Vijeće ministara BiH, na 155. sjednici održanoj 13.7. 2011. godine;
- Okvirna politika unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Bosni i Hercegovini;
- Smjernice za prepoznavanje socijalno isključenih kategorija djece u Bosni i Hercegovini - Međunarodni izvori prava;
- Analiza zakonodavstva koje regulira zaštitu i inkluziju djece i mladih (posebno djece sa oboljenjima, djece u socijalnoj potrebi, djece pripadnika manjina, djece prema kojoj se provode specijalne mjere zaštite) „Sva ljudska bića se radaju slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima“ (Iz člana 1. Opće deklaracije o ljudskim pravima), mart 2009. godina;
- Pravna analiza zakonodavstva BiH koje regulira oblast registracije rođenja“ – UNICEF;
- „Procjena maloljetničkog pavosuđa u BiH“ UNICEF, februar 2011. godine;
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR);
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR);
- Dokument „Metodologija uvođenja referalnog mehanizma društvene zaštite i inkluzije djece na lokalnom nivou kroz integrirani pristup“, UNICEF konsultantica Dženana Šabić Hamidović;

- UNICEF BiH, The SPIS Municipal Implementation model;
- „Custom Concept“ za UNICEF BiH: „Istraživanje znanja, stavova i praksi o socijalnoj zaštiti i inkluziji povratnika i interno raseljenih lica – finalni izvještaj“, Sarajevo, decembar 2014. godine
- <http://www.zivinice.ba/>;
- <http://www.opcinazivinice.ba/>;
- <http://opsud-zivinice.pravosudje.ba/>.